

A NOSA TERRA

PERIÓDICO GALEGO SEMANAL

Public dende 30

Pepe Carreiro

VOLVEMOS SER
UNHA REXIÓN, CON-
CRETAMENTE A
REXIÓN EUROASIÁTICA

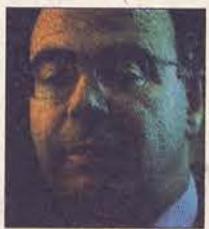

O comité de empresa de Alumina pide a
reabilitación dos represaliados polo Cason

4

Concentración de xornalistas en Compostela
para reclamar liberdade de expresión

15

Xosé Bugallo:
"Vázquez pensa
na Coruña
como
un Xibraltar galego"

9

Pujol plasma nun documento a Declaración
de Barcelona adaptada a Cataluña

16

Bieito Romero: "Sen fichar por unha
multinacional é difícil vender discos"

31

6 DE MAIO • 1999 • ANO XXII • IV XEIRA

FUNDADO EN 1907

Nº 881 • 200 PTA

Todos os sectores económicos demandan que Galiza
teña voz propia nos tratados pesqueiros

A pesca é dos comerciantes

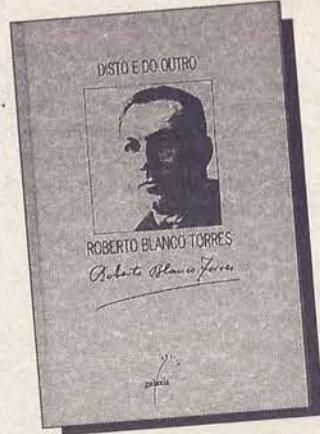

DIA DAS LETRAS GALEGAS
Roberto Blanco Torres:
Disto e do outro

As mellorres prosas xornalísticas
de Blanco Torres.

Por primeira vez en galego,
nunha coidada edición en capa dura.

galaxia

A quen culpamos?

Se analisamos polo miúdo a crise do Grupo Lácteo galego, que rematou coa venda do 75% a Puleva, e non entramos na falsa dicotomía, millor Lagasa ou Puleva, podemos ollar que existe unha liña marcada pola Xunta desde que Fraga cesou a Pérez Vidal como conselleiro de Agricultura. Este rumbo semella ir destinado irremisiblemente a acabar co Grupo Lácteo Galego de base cooperativa, coincidindo ademais cos deseños da patronal láctea Fenil e do ministerio de Loyola del Palacio. Cargarse a base cooperativa, convertendo a Leyma nunha sociedade anónima na que as decisións sexan "puramente mercantís", apreséntase como un elemento imperativo para poder avanzar coa reconversión no agro galego, facilitando a entrada das grandes multinacionais, segundo os planos marcados pola UE. A Xunta non só non axudou ao Grupo Lácteo nestes meses de crises, botándoo irremisiblemente nas mans de compañías privadas, senón que, na vez de facer valer o convénio de colaboración, polo que as cooperativas se comprometían a conservar a maioría do capital (firmado a instâncias de Pérez Vidal), parte do Governo Fraga apadríña a venta a Lagasa e apostá por un documento no que as cooperativas e a Xunta perden toda a súa participación na empresa. O Ministerio de Agricultura tamén debe dar a coñecer o plano estratégico que lle apresentou Puleva e se nel aparece a eliminación de duas fábricas, como inclue no informe presentado ao Banco de España.♦

Os emigrantes
poderán
reclamar
as pensións
nunha oficina
do goberno
Suizo

(Páx. 5)

Doas empresas
rebeben 5.400
dos 9.500
millóns das
indemnizacións
de Mar Exeo

(Páx. 10)

O embaixador
de Clinton
en Iugoslávia
recoñece que
incitou a guerra

(Páx. 18)

Na Fonsagrada
rodando con
Miguel Litvin

(Páx. 25)

A NOSA TERRA

Empresa Xornalística Editora:

Promociones Culturales Gallegas S.A.

Consello de Administración:

PRESIDENTE:
Cesáreo Sánchez Iglesias.VICEPRESIDENTE:
Xaquín Acosta.CONSELLERO DELEGADO:
Xosé Fernández Puga.VOGALS:
Alberto Ansede,
Xosé M. Dobaro,
Antón Fernández,
Manuel Vilela, Xosé Castro
Ratón, Manuel Portas e
Xan Costa.SECRETARIO:
Xan Piñeiro.Director:
Alfonso Eiré López

Redacción:

Gustavo Luca de Ten,
Xan Carballa, Manuel Vilela,
Horacio Vixande,
Aranha Estévez, Carme Vidal,
Paula Castro, Paula Bergantiños.EDICIONES ESPECIAIS:
Xosé Henrique Acuria.DISEÑO DE MAQUETA:
Xosé Taboada.

Colaboradores:

MADRID:
Manuel Seoane.BARCELONA:
Iria Varela.PORTUGAL:
Gonçalo Nuno.SANIDADE:
Maria Alonso.CULTURA:
Xoán M. Estévez,
Celsio López Pazos,
Manuel Vilar, Lupe Gómez,
Óscar Losada, Gonzalo Vilas,
Xosé M. Eiré Val,
Xosé M. de Castro Eiroeta,
Xesús González Gómez, Manuel
Rivas, Borobó.LECIER:
André LucaFotografía:
Andrés Panaro,
Xosé Marra,
Voz Notícias.Ilustración:
Xosé Lois, Pepe Carreiro,
Carlos Silvar, Gonzalo Vilas,
Suso Sanmartín.Publicidade:
Carlos Martínez MuñozXefa de Administración:
Blanca CostasSubscriptions:
Lola Fernández PugaVendas:
Xosé M. Fdez. AbraldesRedacción e Administración:
Rua do Príncipe 22, baixo.
36202 Vigo
Apartado 1371, 36200 VigoEdición Electrónica:
www.anosaterra.com

Teléfonos:

REDACCIÓN:
(986) 43 38 66 - 22 24 05
Fax: (986) 22 31 01
Correo Electrónico:
anpcg@rrakls.esADMINISTRACIÓN, SUSCRIPCIONES E
PUBLICIDADE:
(986) 43 38 30*Imprenta:
E.C. C-3 1958Depósito Legal:
C-963-1977ISSN:
0213-3105Non se mantén
correspondencia sobre
originals non solicitados.Está permitida a reproducción
sempre que se citar
procedencia.

Mariñeiroso embarcados na que pode ser última campaña
no banco canário-saariano

O Governo español volve deixar que a UE venda a pesca galega

◆ PAULA BERGANTIÑOS

Mariñeiroso, armadores e sindicalistas amósanxe preocupados polo futuro da frota que faena no banco canário-saariano. Mais unha vez a política da UE ataca un sector ex-tratexico para o país diante da deixadez do Governo español. Os mariñeiroso reclaman unha solución ante a dramática situación que se apresenta no remate desta campaña.

Pésie as sospeitas do sector o Governo central agardou até que rematara o paro biológico dos meses de Marzo e Abril imposto por Rabat á frota do Morrazo para confirmar que renuncia a popular pola renovación do acordo pesqueiro con Marrocos que remata o 30 de Novembro e que afecta tamén aos traballadores da Guarda e Riveira. Sen solución para a frota, os mariñeiroso estarán no mar até que comece o último paro biológico fixado para Setembro e Outubro.

Na rolda de prensa a ministra contradecía as declaracions que fixera seis días antes no Congreso. A respeito dunha pregunta formulada polo deputado do BNG, Guillerme Vázquez, o 14 de Abril, De Palacio sinalaba que cando se asinou o documento en vigor, a UE remitira unha carta ao monarca alauita prometendo que este ia ser o último acordo e lembraba as declaracions no mesmo sentido dos distintos responsábeis marruecos. "Non obstante –engadía. O Governo español considera absolutamente imprescindible conseguir unha renovación e resolver o problema dos nosos pesqueiros". Tamén apontaba que "é responsabilidade do Governo instar á Unión Europea a que acelere e exerza a máxima presión e negociación para conseguir que o grosso da nosa frota poida seguir traballando en augas do banco canário-saariano".

Con este fin, e despois das declaracions da ministra, o BNG apresentou unha nova proposición non de lei no Congreso insistindo en que o Governo tome as medidas ao seu alcance para demandar e conseguir da UE o establecemento das oportunas negociações". Para o deputado Guillerme Vázquez a falta de interese das institucións comunitarias e a inexistencia dunha política de pesca da UE, capaz de ter en conta os intereses do sector, é máis que evidente. "Pero o que resulta máis preocupante –engade– é a falta de resposta do Governo ante esta situación e a resignación coa que parece abordar o problema. Nós seguimos pensando que se a UE tivera vontade de defender a pesca, ese acordo sería posible no marco das relacions económicas existentes".

Para Xosé Antón Suárez Llanos, xerente da Cooperativa de Armadores de Vigo, non habería problema para asinar un novo

A situación de incertidume na frota non é nova. No ano 1995 o acordo con Marrocos chegou despois de 8 meses de mobilizacions.

acordo pesqueiro con Marrocos se o Estado español apoia o seu produtos na UE. Pon o exemplo das flores. "Eles –comenta– pretendan vender a Europa, pero hai duas produtoras alemanas, con só mil traballadores que manexan todo o mercado". Engade que os problemas con outros países, como Arxentina, tamén son de índole comercial. "Non é certo que haxa dimi-

nución de recursos. Esa idea forma parte da loita polo comércio".

Ainda que parte da frota se recoloque, a falta de caladoiros alternativos aos que poder dirixir a, cando menos, unha parte non despreciable dos barcos que realizan ali a sua actividade conllevará inevitavelmente o retroceso económico das zonas máis afectadas, que de nengunha

maneira val ser mitigada coas hipotéticas axudas compensatorias. Obviando a destrucción progresiva do tecido económico e produtivo do país, Loyola de Palacio mantén que "nen as empresas nin os traballadores van quedar desatendidos". "Oferecerán axudas para o desguace, xubilacións anticipadas... e dizer, subvencións para deixar de pro-

Pasa á páxina seguinte

Ven da páxina anterior
ducir. Estámonos atopando novamente con algo que o BNG xa ven denunciando desde hai anos e que cada vez é más evidente –afirma Vázquez. Para a UE a pesca non é unha prioridade, ten outros intereses industriais e financeiros que defender. En cada acordo comercial que se asina con terceiros países, a pesca queda fóra e polo tanto é moito máis difícil negociar. Incluso os armadores, no caso de Arxentina, por exemplo, teñen denunciado indefensión por parte da UE. O mesmo acontece co Governo español. É moi probábel que teña máis empurre para defender a compra por Repsol de petroleiras arxentinas que os intereses pesqueiros. Neste balance político, as nosas prioridades volven quedar esquecidas".

Guillermo Vázquez.

Xavier Aboi, secretario xeral da CIG-Mar, chama a atención sobre o feito de que a República Rusa acaba de asinar un acordo de pesca co Reino Unido e pergúntase porque non acontece o mesmo co Estado español. "O problema é que nos vendeu Europa e nos vende o Governo a cambio de nada e de garantir a paz social en Andalucía". Desde a Converxencia Unitaria de Traballadores, dan por feito que "os mariñeiro do Morrazo partiron cara a última campaña nese banco" e demandan que a Administración arbitre fórmulas para recolocar a frota e medidas compensatorias, porque senón a situación vai ser "caótica".♦

Intereses industriais e financeiros españoles sacan tallada das negociacións nas que a pesca é sacrificada

Voltar á vista atrás, permite percorrer o almanaque de progresiva liquidación da pesca como sector extratéxico no país. No ano 1977 todos os Estados amplian a 200 millas as zonas económicas exclusivas e a pesca pasa a ser suxeito de negociación diplomática e no caso do Governo español, moeda de cambio da súa política internacional. Sector extratéxico no país, para o conxunto do Estado non tiña esa importancia decisiva. A pesca só representa o 1% do Produto Interior Bruto, e concéntrase sobretodo na Galiza –moitas frotas son exclusivamente galegas– e en menor termo, Andalucía e Euskadi.

Con argumentos como o da necesaria profesionalización e a sobreexplotación de espécies, o tratado de adhesión á CEE vai recoller a redución finanziada tanto de capturas como de frota. Grupos de presión de outros sectores defendieron as suas reivindicacións dentro da UE, pero a pesca non foi considerada de tal xeito que asistimos a unha reconversión que en dez anos, supón a sua reducción ao 50%, co filtro de que o sector estaba sobredimensionado.

A situación de incertidume que está a sofrir a frota galega co remate do acordo para o banco-canário saariano non é nova. Sen ir más lonxe, no ano 1995 coincidían dous conflitos que afectaban de xeito especial á Galiza, o do Fletán e o de Marrocos, e as mobilizaciones provocaron que o presidente da Xunta, Manuel Fraga se sentara por vez primeira a dialogar

A pesca non é prioritaria para o Estado, só representa o 1% do PIB e concéntrase sobre todo na Galiza.

cos mariñeiro. Daquela igual que hoxe demandábase a consideración da pesca como sector prioritario e polo tanto, no caso de banco Canário-saariano, que o Governo central e autonómico exixiran de Bruxelas a negociación dun acordo que supuxera o mantemento da frota galega no caladoiro.

"Nen a Europa nin a España lles importa a nosa frota" e "a solución, autodeterminación" foron as consignas que máis sonaron no mes de Abril de 1995, cando máis de 6000 persoas viaxaron a Madrid para protagonizar unha manifestación de marcado carácter nacionalista, naméntras, o Governo galego permanecía recluido no mosteiro de Samos. Seguiulle a manifestación en defensa dos sectores produtivos no Obradoiro de Santiago, na que Fraga, abucheado por máis de dez mil persoas, recibiu as críticas más duras do seu mandato.

Marrocos quería un acordo glo-

bal e a UE –con empresas francesas e alemanas, por exemplo, construindo estradas ali– tamén lle interesaba, pero o sector pesqueiro foi o único que quedou fóra. Despois de 230 días de amarre forzoso da frota que faenaba no banco canário-saariano, o documento para a pesca –xa alcumada entón como "moeda de cambio"– asinábase unha semana despois do acordo comercial global, sen cláusula de renovación e con menos duración. Os resultados da negociación confirmaban as predicciones más pessimistas. Fundamentalmente quedaba afectada a frota de cefalópodos, cunha reducción do 40%. As consecuencias para os portos andaluces de palangre e arrastre eran moi menores e mesmo en varias especies aumentaba a tonelaxe a pescar. Marrocos buscaba ventaxas na relación coa UE que se lle foron concedendo a cambio de permitir a instalación de empresas que buscaban, fundamentalmente enerxía e

man de obra barata. Reproducíase deste xeito a discusión que se dá coa entrada na UE, intereses industriais e financeiros do Estado exixen protagonismo preferente e sacan tallada das negociacións, nas que a pesca é sacrificada.

"O acordo chegou moi tarde e notábase, que a diferencia do que acontecia co Governo español, Marrocos tiña unha estratéxia ben planificada –lembra Xavier Aboi. Pagouse con oito meses de parada da frota un documento que neses termos ben podía sinarse no primeiro mes. A frota más perjudicada foi a galega e

Marrocos acadou reducir o número de barcos que lle facían máis competencia, os cefalópodos, meter máis tripulación marroqui en barcos de bandeira comunitária, multiplicar o cobro dos cánones e comercializar as suas mercadorías moito mellor, en casos como o da conserva, que as galegas. Ademais firmouse un paro biológico de dous meses, que no segundo ano xa se ampliou a catro".

En conflitos como o da Arxentina, Canadá ou Marrocos, a pesca sempre foi tratada de forma subsidiaria. "Non é un problema de falta de caladoiros –explica Xavier Aboi. Namibia quixo negociar un acordo co Estado español, pero o Governo non estableceu como prioridade a pesca. Nos últimos vinte anos, desde que entramos na UE, non houbo frota algúna que millora a súa condicións, millora a frota que faena no Gran Sol porque se liquidou a metade. Somos europeos pero nos proíben distritos europeus".♦

Quen nos defende?

Para controlar os imaxinarios colectivos nun estado centralista en descomposición (tanto interna como externamente), recúrrrese a cotío, de xeito sistemático e planificado, á descalificación do nacionalismo como causante de todos os males, privándole de toda capacidade dialéctica de aportar soluciones.

A matraca tanto vale para facer alineamentos na Guerra dos Balcáns, fronte aos ataques imperialistas dos EUU, tendentes a ampliar o seu ámbito de control, como nos tratados de Libre Comercio, ou nas demandas de especificidade cultural e de pervivencia da diversidade fronte aos monopólios da industria cultural-mediática.

Usáse demagóxicamente cando se defenden intereses propios, fronte a un "liberalismo" ou "libre comercio", que na realidade leva implícito una enormidade de comercio controlado e manipulado. O mercantilismo corporativo é magnífico e as institucións do sistema económico mundial non son más que a cobertura do sistema de corporacións multinacionais, desde o FMI ao GATT, pasando pola UE, cada vez con menos autonomía ante os EUU e os seus intereses na Europa e na África.

As prácticas comerciais manipuladas, o que tamén denominan como "comercio limpio", están á orde do dia entre os estados más poderosos para violar sistemáticamente os acordos de libre comercio e

asegurar que obteñan beneficios as grandes empresas multinacionais.

A demagóxia e os ataques ao nacionalismo galego producen de xeito inaudito (se non fósemos unha economía dependente e periférica), cando se trata de defender os caladoiros non que non só vea faenando tradicionalmente a nosa frota pesqueira, senón que os explorou e os abriu para a explotación.

É certo que existe un principio nas relacións internacionais pesqueiras básico: ningún pode abrigar a un estado negociar nada do que é soberano. Na Galiza non existe nengunha cátedra de derecho marítimo e pesqueiro internacional para defender os nosos intereses, pero estamos ollando, dia a dia, que a comenCIÓN dos estados fortes impónselle pola forza aos estados más febles, saltándose todas as barreiras de derecho internacional.

Non é que defendamos desde estas páxinas unha política imperialista, nin por parte do Estado español nin da UE, somentes estamos a realizar unha constatación empírica. Frente a este principio, que nós defendemos, de non usurpar os recursos doutras nacións, que leva implícito que o Estado marroquino ou o arxentino planifiquen a súa economía o máis soberanamente que podan, hai que constatar, primeiramente, a existencia da falta non xa dunha previsión política e económica por parte do Governo español, senón dunha planificación conforme aos

nosos intereses, pois pesan máis intereses multinacionais que os da maioría da povoación.

Os problemas pesqueiros con Marrocos ou con Arxentina podíanse solucionar axeitadamente, como ocorreu con Mozambique e con Angola, onde os galegos puideron negociar unilateralmente, se non houbese outros moitos intereses no troco. Intereses contraditorios cos galegos, como poden ser os de Repsol, Endesa, Ibérica, Fenosa, e outros sectores financeiros e industriais, tanto estatais como multinacionais que non só usan como moeda de troco a tradición pesqueira, senón que estarian satisfeitos de librarse do problema pesqueiro que, en moitos casos, dificulta as suas negociacións de asentamento multinacional.

Hoxe as negociacións pesqueiras non poden darse illadas do contexto global do intercambio internacional, no que non só entran os produtos, senón tamén as persoas, a emigración, nun liberalismo no que non existen fronteiras para os capitais.

Este contexto, desfavorábel para os pequenos estados, é moi máis negativo para unha nación como a galega que non conta con representación xurídica, nin política, nin personalidade e capacidade propia para realizar ningún convénio. Nen sequer temos representantes e voz nos organismos nos que se tratan de imponer os diferentes intereses que entran en contradición.♦

O actual comité de empresa percura a reabilitación dos 23 traballadores

Cacharro Pardo négase a mediar no indulto para os despedidos de Alúmina polo Casón

♦ A. ESTÉVEZ

"Tras máis de dez anos é hora de que se recoñeza a estes traballadores que non foron os culpábeis da paralización de Alúmina e que se lles conceda un indulto e un novo posto de traballo se o precisan", di Xosé Lois Combarro, presidente do comité de empresa actual. A sua teima e a dos seus compañeiros, desde que formaron comité en 1996 é reabilitar aos vintetres traballadores despedidos en 1987 acusados de paralizar as cubas electrolíticas da fábrica de San Cibrao, propiedade da empresa pública Inespal, ante a entrada na planta dos bidóns tóxicos do barco embarrancado Casón. O último intento de conseguir o indulto levouse a cabo na Deputación Provincial de Lugo, pero o presidente, Francisco Cacharro Pardo, asegura non ter tempo para estudar a sua solicitude.

O Xoves 6 de Maio o comité de empresa vai celebrar un pleno co resto dos traballadores de Alúmina. Queren informálos da resposta negativa por parte do organismo provincial e debatir se é preciso mobilizarse para conseguir o indulto para os despedidos. "Para nós é importante forzar unha última reunión co ministerio de Traballo na que se aclare a non culpabilidade e na que se dignifique a situación laboral dos acusados", comenta Xosé Lois Combarro.

Desde hai tres anos o comité de empresa leva enviado ao presidente da Xunta, ao do Goberno central e á deputación provincial un documento no que explican a sua solicitude. Non obtiveron resposta, ainda que si conseguiron o apoio de todos os concellos da Mariña de Lugo, excepto en Xove, con maioria do PP na corporación que preside Xesús López González. Através de Francisco Cacharro Pardo querían conseguir unha entrevista con Manuel Fraga. "Enviámosselle o documento en Xaneiro do pasado ano e pedímoslle unha entrevista en Novembro. Ao non obter resposta, acudimos aos grupos do BNG e PSOE na deputación para que lle perguntasen sobre o seu silencio. A resposta de Cacharro é que non tivera tempo de ver o documento e que consideraba un meollo de presión o feito de que nós, unha representación do comité de empresa, estivésemos presentes no pleno", sinala Combarro. Reseña que Cacharro Pardo formou parte da comisión de investigación dos acontecimentos de Alúmina, chegando á conclusión de que o comité de empresa non era, alomenos, o único responsable da paralización da actividade en San Cibrao.

Xuízo aos vintetres traballadores da Alúmina en Febreiro de 1988. Abaixo, os bidóns do Casón chegaron até as praias da Mariña.

As dificuldades dos vintetres

Cando Maxistratura de Traballo en Lugo en Marzo de 1988 decidiu que o despedido dos vintetres traballadores era legal, estaba emitindo o primeiro fallo do Estado polo que se despedía a un comité de empresa ao completo. Asumia a tese da empresa en canto ao comité coacionara ao resto dos traballadores para paralizar as cubas electrolíticas. O comité, pola súa parte, argumentaba que a entrada na factoría dos bidóns tóxicos do Casón planteaban un risco de accidente inmi-

nente. Tras o fallo, que os deixaba na rua sen indemnización, recurron a instancias xudiciais superiores sen éxito. Foi o momento de buscar traballo noutro sitio.

"Algunos tiveron máis fortuna que outros. Houbo os que montaron un bar como medio de gañarse a vida e houbo outros que o pasaron mal, que tiveron moitas dificultades para atopar traballo", comentan na sección da CIG de Alúmina. Xosé Lois Combarro, de UGT, destaca o caso dun membro do comité expedientado, tamén da mesma central sindical. "Leva dez anos petando a todas

as portas para que o escoten e siente que as forzas van froxeando. O que el deseja é que se lle borre ese manchón do seu historial e que se lle restituña nun posto laboral, se non en Alúmina, noutra empresa pública", di.

Pagar os pratos rotos

Cando o Casón embarrancou en Fisterra o 5 de Decembro de 1987, a carga do barco comezou unha peregrinaxe pola Mariña de Lugo que topou cunha masiva oposición vicinal que, incluso, chegou á fuxida de milleiros de persoas dos

AURICIO S. LOBATO / Archivo

dos con Madrid no medio dun grande desconcerto.

Os bidóns chegaron a San Cibrao en camión dez días despois. A operación contemplaba que un barco atracase no porto da factoría e que os bidóns fosan cargados nesta nave. Tras as negociacións cos directivos da empresa que, nun primeiro momento, posicionáronse co comité de empresa, desde Madrid deuse a orden de que todos os traballadores debían continuar nos seus postos. O comité de empresa, arguindo os riscos que conlevaba a entrada dos bidóns tóxicos, pediu a evacuación do persoal. Cando remata a carga dos bidóns no barco, os traballadores voltan e se anúncia desde a empresa 16.000 millóns de pesetas en perdas e a apertura dun expediente ao comité de empresa. O proceso remata co seu despido colectivo.

"Ainda no caso de eles non tiveran actuado correctamente, os sucesos do Casón, o mesmo feito de que os bidóns tiveran que evacuarse desde Alúmina, aponta a que non son, nem moitos menos, responsábeis da paralización na actividade da fábrica", comenta Combarro. O actual comité está formado por membros de UGT, CIG, CCOO e USO. A decisión de reabilitar aos seus antecesores conta co apoio unánime. "Temos ganas de rematar con esta pelexa e que desde o ministerio de Traballo se tome unha decisión na que se teña en conta aos sindicatos", conclúe o presidente do comité. ♦

XAN CARBALLO

Emigrantes e dereito a voto

Ven de pronunciarse o Consello Xeral da Emigración na Toxa pola extensión das posibilidades de voto na emigración. Pero comíció a comício estanse a producir denúncias de perigosas manipulacións no voto realizado polos emigrantes. O principio indiscutible é que os cidadáns emigrados non perden os seus dereitos políticos por estaren fóra. Isto engadiría ao sofrimento próprio de estar expatriados unha intolerábel discriminación.

Mais a necesidade de garantir ese derecho tamén leva implícito a obrigatoriedade do Estado de que lle chegue a información necesaria para formar a súa opinión e que o feito físico do voto se relice con todas as garantías. A reivindicación de que os consulados se conviran en sés físicas para a emisión do voto é unha das posibilidades, pero a bon seguro que haberá que desbotar os cambalaches propiciados desde o Partido Popular que, nas autonómicas de hai ano e medio, invitaba en Uruguai a levar os votos á sede do partido.

Se o carácter do secreto no voto está en cuestión no próprio Estado español –existe distribución masiva de votos prévio ao dia da consulta e non hai obriga do voto en cabina– máis se produce esta posibilidade de irregularidade cando se trata de voto emitido a milleiros de quilómetros de distancia. A denuncia realizada estes días sobre a duplicitade de rexistro do alcalde de Redondela Amado Ricón (PP), na propia vila que preside e no censo de residentes ausentes en New York, debe pór en alerta a todos. Pero non se soluciona o problema obstaculizando un direito senón reforzando os mecanismos para que se exerza sen abusos. ♦

Era a reivindicación sindical e das asociacións de emigrantes Un organismo suizo faise cargo oficialmente da investigación das pensións esquencidas dos emigrantes

• XAN CARBALLA

Unha oficina federal encargárase en Suiza de concentrar os datos das contas esquencidas nas caixas de pensións, e atender as reclamacións chegadas desde o estranxeiro. A creación deste organismo forá reclamada oficialmente por sindicatos e asociacións emigrantes ante a escasa preocupación da Xunta e dos consulados.

A administración federal suiza fixo caso finalmente e abriu en Berna un organismo ao que no futuro terán que dirixirse as persoas que entanden que puideron deixar esquencidos algúns cartos en Suiza, no chamado "segundo pilar". Esta Oficina Central Federal recibirás nos próximos meses, e denantes de que finalice o ano, os datos que obran en poder das caixas de pensións. A oficina tentará averiguar o enderezo dos titulares das contas e, no seu caso, remitírlles o diñeiro.

Aqueles emigrantes retornados que se consideren afectados deberán enviar fotocópia de toda a documentación posible a esta entidade: nome e apelidos, data e lugar de nacemento, estado civil (e nome do cónxuge, no seu caso), número de AHV, se o conserva, empresa ou empresas nas que traballou en Suiza e en que anos e lugares nos que viviu... Para facilitar esta investigación tamén será de utilidade o envío de calisquer documento (contrato de traballo, certificado de seguros, permiso de estranxeiros, tarxeta AHV) que se conserve da estancia en Suiza.

Até agora as oficinas de Seguridade Social puñan a disposición de quen perguntara uns impresos xenéricos que teoricamente acababan destinados nos consulados españoles na Suiza. Sen embargo, segundo xa informou a *A Nosa Terra*, non se surtiu de persoal especializado nen de medios materiais para facer a prolixa investigación que a localización das pensións perdidas ocasionaria. A Xunta, pola súa parte, deu conta recentemente de que as suas accións recuperaron perto de 300 millóns o ano pasado, o que obriga a desdeseñarse a Amarello de Castro que considerou que a perda de pensións complementares era un tema menor.

Miles de millóns á espera do seu dono

A realidade do "tesouro esquencido" das pensións complementares levantouna o sindicalista galego radicado en Suiza Xesus Gómez, e o seu sindicato SIT (Xenevra), ao liquidar unha Caixa de Pensións do cantón e de-

As emigrantes retornadas da Suiza poderán reclamar, nun organismo suizo, as pensións esquencidas.

tectar unha manchea de beneficiarios que deixaran a confederación sen cobrar eses cartos. A necesidade de localizar a esas persoas (na sua maioria portugueses e galegos), lanzou a información á prensa e á TV.

Apesar da espectacularidade dos datos, o papel da administración en respostas parlamentares aos deputados do BNG en Madrid, foron evasivas e trasladaban a responsabilidade ás autoridades suizas. Segundo as estimaciones de Xesus Gómez, extrapolando con outras caixas das que se coñecen os seus fondos, os cartos esquencidos poderían superar varios miles de millóns. Ninguén, oficialmente, ten negado estas cifras.

Endereço en Suiza da Oficina Federal para as pensións esquencidas

Zentralstelle 2. Saüle Sicherheitsfond BVG Belpstrasse, 23 Postfach 3001 3007 Berna Suiza

guén, oficialmente, ten negado estas cifras.

En distintas informaciones publicadas en *A Nosa Terra*, temos constatado o descoñecemento deses cartos en persoas returnadas anos de 1985. Foi nesa data cando a pensión complementar suiza (tamén coñecida como Segundo Pilar ou Pensión-Casa) pasou a estar regulada por lei e polo tanto a ser coñecida polos traballadores emigrados. Son cartos que só poden retirarse en caso de construir unha casa en Suiza ou se se produce o regreso definitivo á Terra.

Singularmente a CIG tense preocupado de publicitar esta reivindicación, pero sen capacidade para poder xestionar a procura destes cartos. Nos anos 1997 e 1998 a reivindicación sindical e dos emigrantes (por exemplo da Federación de Sociedades Galegas na Suiza), foi instar ao goberno suízo a organizar unha Oficina federal que se encargase da procura. Un primeiro intento foi feito en 1998, pero é agora cando acade un meirande rango e compromiso de investigación do goberno helvético.♦

Marcha pola liberdade dos presos independentistas

"En marcha pola liberdade" é o lema da campaña que os Comités Anti-repressivos da Galiza e as Juntas Galegas po-la Amnistía levan desenvolvendo desde o mes de Decembro e na que se encardina a mobilización convocada para o vindeiro Domingo nove de Maio. A saída terá lugar ás doce do mediodía na Alameda de Compostela e durante a manifestación pedirase a liberdade para os presos e presas independentistas, que levan máis de dez anos na prisión. Os CAR e as JUGA solicitan o apoio de todas as organizacións do abano nacionalista e do "sector máis consciente e solidario do povo galego para que participe e amose a sua solidariedade". Na actualidade, se ben os presos e presas independentistas foron repatriados, continúan na cadea mália a meirande parte non ter cometido crimes de sangue.♦

Un tránsfuga, alcalde das Pontes, ficha por Democracia Galega

Democracia Galega de Henrique Marfany fichou para as vindeiras municipais ao actual alcalde das Pontes e tránsfuga do PSOE, Vicente López Pena, que derrocou da alcaldía da localidade ao nacionalista Vítor Guerreiro, que governaba en coalición co PSOE. O cambio de goberno produciuse mediante unha moción de censura co apoio do PP e de Amigos das Pontes. Agora, López non opta por nenguna das duas listas anteriores porque a sua cabeza xa está copada por Xesús Manuel Pérez Corgos e Aquilino Meizoso respectivamente. Democracia Galega xa anunciou que conta con cinco persoas para integrar a candidatura e López Pena asegurou que a sua incorporación a esta lista débese á intención de que "As Pontes non volva a sucumbar diante os dous fanáticos", aludindo a Meizoso e a Guerreiro.♦

Mais condenas contra a policía viguesa por lesións a detidos

Dous policías municipais vigueses foron condenados pola Audiencia de Pontevedra a vinte días de arresto acusados dunha falta de lesións polas feridas provocadas a un detido en Febreiro de 1993. O detido participara nunha pelea e foi conducido á comisaría para praticarlle a proba da alcolémica, xa que presentaba signos de embriaguez. Unha vez na xefatura, o detido protagonizou un forceo cos policías, que o reduciron "excedéndose no uso da forza" e rompéndolle dous dentes e os lentes. O xuíz tamén condenou aos policías a unha indemnización de duascentas mil pesetas e ao detido unha multa de dez mil pesetas por unha falta de desobediencia á autoridade.♦

'Unha tomadura de pelo', din os alcaldes do Úmia tras a reunión coa Xunta

Unha montaxe foi o calificativo que co que os alcaldes de Cuntis, Moraña e Caldas calificaron o chamado da Xunta tras más de un ano de inicio das obras do encoro. Argumentaron Xosé María Tobío, Eduardo Rei e Xosé Eiras, todos do PSOE, ter acudido "por educación" á xuntanza cos técnicos do Governo galego para pedir o proxecto de execución de obras, do que non dispunán de cópia. Na reunión, que se produciu o 29 de Abril, que estivo presidida polo director xeral de Augas de Galiza, Agustín Hernández Fernández de Rojas, os responsábeis da Xunta acusaron aos alcaldes de "manipular aos veciños", segundo relataron despois os rexedores locais.♦

O BNG quen máis participa no Congreso dos Deputados

De todos os deputados galegos no Congreso, é Francisco Rodríguez (BNG) o que máis intervencións realiza nos debates parlamentarios e o que máis perguntas e interpelacións formula. Os dous deputados nacionalistas, Francisco Rodríguez e Guillermo Vázquez, suman 987 intervencións, frente ás 645 dos catorce deputados do PP e as 323 dos nove do PSOE. Ademais, moitas das intervencións dos deputados socialistas e populares galegos débense a que son portavoces de área, o que facilita as intervencións, mália que os temas que traten de coto non afecten a aspectos concretos do país.

No que se refire ás perguntas, Francisco Rodríguez, con 466, foi o que máis formulou, seguido por Xosé Blanco (PSOE), con 445, e Guillermo Vázquez (BNG), con 304 perguntas e interpelacións.♦

Francisco Rodríguez.

OPINIÓN

XESTIÓN INTEGRAL DOS RECURSOS UNHA ALTERNATIVA A SOGAMA

XAVIER QUEIPO E FERNANDO LAHUERTA

A actitude e a relación entre a sociedade e os residuos que produce, ten sufrido nos últimos tempos profundos cambios. Nun primeiro momento, realizábase unha xestión doméstica dos residuos producidos, o que estaba favorecido pola escasa producción e pola economía rural e de autoabastecemento predominante, pero tamén pola propia naturaleza dos residuos xerados. Cada casa practicaba, con toda naturalidade, a reciclaxe e a reutilización: os restos de comidas servían de alimento ós animais (existía incluso unha transferencia deste tipo de residuos orgánicos entre os centros urbanos e o rural circundante mediante a recollida das lavaduras), ou era acugulada na esterqueira para, posteriormente, empregala como fertilizante natural no campo, mentres que os envases baleiros (gaseosas, cervexas, ...) se levaban á tenda e se cambiaban por outros cheos.

Posteriormente, e parello ó desenvolvemento económico, hai un cambio importante na cantidade e na natureza dos residuos producidos, pero tamén no comportamento da sociedade fronte ó lixo. A cultura de "usar e tirar" observa o residuo como un obxecto carente de valor e inútil, o prezo que temos que pagar para disfrutar das novas comodidades.

A xestión doméstica manifestase totalmente incapaz, ben porque a crecente urbanización impide fisicamente, ben porque os novos residuos que se producen (electrodomésticos, plásticos de todo tipo que substitúen ó papel, vidro, cerámica, ...) non se poden usar como esterco para os campos e non son susceptibles de xestionarse na esterqueira, ou ben porque as cantidades que se producen (por exemplo, despois de mercar dúas pilas temos que desfacermos da bolsa de plástico da tenda, do envoltorio de plástico ríxido e do cartón que rodea as pilas) son moi superiores ás que poderíamos xestionar individualmente.

Nesta etapa a meirande parte dos gobiernos dos concellos manifestan unha despreocupación, unha incapacidade e unha hipocresía total fronte á cuestión dos residuos sólidos urbanos. Limitáronse, no mellor dos casos, a procurar un lugar onde verter o lixo producido, sen reparar nas consecuencias para a saúde dos veciños ou do medio ambiente: o lixo dos vertedeiros arde día e noite, liberando á atmósfera fumes que conteñen un dos compostos químicos máis noxentos e perigosos, as dioxinas. As dioxinas provocan respuestas atróficas no timo, bazo e testículos, alteracións nas mucosas gástrica e instestinal, no epitelio do trácto urinario e na epiderme. As augas de chuvia, logo de arrastar e disolve-la morea de substancias químicas que forman parte dos residuos domésticos (lixivias, detergentes, desentupidores, ...) infiltranse nos solos para reaparecer máis tarde nos regatos, cando non nos pozos das nosas casas.

Houbo concellos, non particularmente pequenos nin sen recursos económicos, nos que non se organizou unha recollida do lixo, e os veciños tiraban libremente o lixo á beira do porto e plantábanlle lume. Noutro extremo, nos concellos que se subíron ó centro da reciclaxe creando ás "Ilas ecológicas" ou os "Puntos Ecológicos de Reciclaxe" observámos como a entusiasta participación dos veciños fa parella ó desinterese dos responsables, provocando a acumulación progresiva de papel e envases non só nos contenedores senón tamén nos arredores.

Esta atitude da administración (ir)responsa-

As mobilizacións contra os proxectos de SOGAMA reivindican un tratamento axeitado dos residuos. A.N.T.

ble, xunto co costume de tirar todo o que non queremos sen nos importar o sitio no que estamos, e a inexistencia de vias para nos desprender dalgún tipo de residuos que producimos, tivo unhas profundas consecuencias no contorno no que vivimos. Así onde os nosos ollos pousen podemos ver: vertedeiros botando fumes, lixo que as correntes mariñas espallan polas praias, latas, sprais, tetrabricks, bolsas de plástico, ramallos,... nos camiños, nos foxos das estradas, nos campos. Se percorremos os montes encontraremos colchóns, cunas, restos de metálicos, lavadoras, cociñas, neveras, e ata algún coche. Hai sitios privilexiados para tal cousa: un camiño, unha encosta, baixo unha ponte, un regato.

Na actualidade as sociedades modernas tentan superar esta etapa de gran producción de lixo e despilfarro de materiais. Os residuos non son algo suxo do que é necesario desprenderse como sexa, se non que sometidos a unha correcta xestión poden ser unha fonte de riqueza para quem os produce.

Pero, ollo, este non é o camiño emprendido polo chamado "Plan Sogama", e non é o camiño por mor das características que o definen:

1) É unha solución única: anuncia que TODO o lixo de Galicia se recolla e se procese nun ÚNICO LUGAR. ¿Imaxínase algúen que podería suceder o día en que a caldeira teña que parar por algunha avería? ¿ou o día no que non funcionasen os transportes ata Cerdeda? ¿ou que?

Podemos ilustrarnos co seguinte exemplo. Hai uns días, os Boletins electrónicos de noticias medioambientais, e tamén algún xornal escrito, traían unha nova de Río de Janeiro. Non ocupaba moito espacio, e tampoco estaba en lugar moi destacado (tamén é certo que a guerra que desataron contra Iugoslavia é un asunto más vital e

imediatamente). Dizia o pequeno titular: "65.000 toneladas de aguas fecais ensucian as playas de Río de Janeiro". O corpo da noticia era ainda máis abraiente, xa que afirmaba "La operación de descarga de aguas fecales continuará (con) el vertido de 500.000 toneladas de aguas negras que deixaran inutilizables estas playas durante varias semanas." A alarma (ecolóxica e económica) prodúcese por: a) hai que reparar un encaneamento. b) como o encaneamiento é único, as augas non poden ser xestionadas, e só poden ser derramadas na badia. O corolario do asunto é claro, un problema puntual, sempre posible, produce unha crise global de consecuencias incuantificables.

2) É unha solución que non favorece a disminución da producción de residuos. A forte inversión económica descontárase (principalmente) vendendo a electricidade producida, polo que tanto máis lixo produzamos (é dicir tanto máis despilfarro), máis lixo queimarán, máis electricidade producirán, e polo tanto menor período de retorno.

3) A valorización do lixo (principalmente a venda da electricidade e a calor producida coa súa queima) é inadecuada xa que:

- hai outros tipos de valorización que necesitan dunha menor inversión económica, empregan unha tecnoloxía de dominio público, producen un

producto do cal Galicia non é excedente (como a electricidade), e teñen unha maior rendibilidade social.

A compostaxe da materia orgánica do lixo produce un material, o compost, que mellora as propiedades físicas do solo, a retención da auga, o contido en nutrientes (ca-

racterísticas todas estas escasas nos solos galegos) e que se pode usar na agricultura, na reforestación de áreas queimadas e en novas plantacións, no control da erosión en áreas de forte pendente, na creación e mantemento de parques e xardíns e na recuperación de areas degradadas e solos contaminados.

—PRIVATIZANSE os beneficios da valorización do lixo (a nosa factura da luz non baixará por mor dos kilowatos que xeneran gracias ós residuos que producimos). —SOCIALIZANSE os prexuízos do tratamento do lixo (os fumes e compostos químicos liberados á atmósfera respirarémos todos).

—cada concello acollido ó "Plan Sogama" despois de recolle-lo lixo ten que pagar 4.500 pts por Tm e ano á Sogama en concepto de "xestión", o que para un concello como Niñigrán (15.220 habitantes segundo o censo de 1994) supón máis ou menos 38 millóns de pesetas ó ano. A alternativa de Sogama significa reducir o presupuesto municipal destinado á cultura, á educación, á melloras nos camiños, ... para "perder de vista ó lixo".

4) Están deseñado por quien durante máis de 10 anos tivo a responsabilidade da xestión do lixo e provocou que o País sexa unha esterqueira. Pouca autoridade moral pódelle conceder.

Hora é xa de limpar o noso contorno e de enfrentarmonos ós residuos que producimos, de elaborar planos que contemplen o lixo non como unha substancia vergonxenta senón como un material que convenientemente XESTIONADO é unha FONTE DE RIQUEZA para a comunidade que o producye.

É necesario, como dícia a máxima, pensar globalmente e actuar localmente, e non primar soluciones únicas. Así, os planos de tratamiento de residuos deben contemplar os seguintes obxectivos:

1) reduci-la cantidade de lixo que producimos por persona

2) adaptarse as unidades naturais de poboación, as parroquias e as comarcas

3) integrar o lixo dentro da xestión global dos recursos da comunidade (por exemplo, os residuos forestais xerados na limpeza do monte son na actualidade abandonados ou queimados controladamente; 200.000 pesetas convertidas en fume ou podrecidas por cada hectarea limpada, en troques de ser compostados)

4) que contemplan as distintas industrias implantadas localmente e que deseñen accións enfocadas ós residuos asimilables a urbanos que producen

5) que animen a que cada un de nos contribúa e se involucre na reciclaxe, na recuperación e na redución de residuos

6) que os beneficios económicos tirados da xestión repercutan directamente sobre a comunidade productora do lixo

En definitiva, planos feitos a escala humana e nos que se reflicte o esforzo e a participación vecinal nesta tarefa común que é vivir e convivir con nos mesmos e co medio natural que nos acolle. ♦

XAVIER QUEIPO e FERNANDO LAHUERTA son biólogos

PARLAMENTO

Recole todos os requisitos necesarios para que funcionen como unidades administrativas

O BNG realiza unha proposta para recoñecer a entidade xurídica das comarcas

• P.C.

O Estatuto de Autonomía establece que é competencia da administración galega "a organización e réxime xurídico das comarcas e párroquias". Ademais, sinala que a organización territorial terá en conta a distribución da povoación galega e as suas formas tradicionais de convivencia e asentamiento. Atendendo a estes criterios e para dar cumprimento ao mandato estatutario, o BNG ven de apresentar, no parlamento galego, unha proposición de lei na que se recollen os pasos a dar para dotar ás comarcas de personalidade xurídica.

Trátase, segundo se recolle no texto que será defendido polo deputado nacionalista, Alfredo Suárez Canal, de "estabelecer o proceso paulatino e progresivo" que permita que as comarcas se constitúan como entes locais na Administración pública do país.

Ainda que para a delimitación territorial comarcal pártese, como referencia, do actual Mapa Comarcal aprobado polo governo galego, prevese que no proceso de artellamento do novo deseño, teñan especial protagonismo tanto os concellos como a Xunta.

Os concellos porque todos ou algun dos que vaian integrar a comarca, sempre que haxa mayoría absoluta dos membros da corporación, poden propor a sua creación, ao igual que as mancomunidades ou as áreas metropolitanas, caso de estas integrar, cando menos, aos dous tercios dos concellos que a conformarán.

En todo caso, mentres non se aprueba definitivamente o deseño comarcal do país, apartir do que se modificará a sua estrutura administrativa, os concellos tamén poden solicitar a sua integración en outra comarca á que non estean adscritos.

Máis importante protagonismo das entidades municipais, é o Consello da Xunta quen debe aprobar a configuración definitiva do Mapa Comarcal resultante. Alén diso, deste organismo tamén pode partir a iniciativa de creación dunha comarca, para o que se precisa que a sua proposta conte co voto favorável de dous tercios dos concellos que a vaian conformar.

Diste xeito, para que a comarca quede constituída a todos os efectos, o Consello da Xunta, unha vez se teñan pronunciado todos os concellos, é quen debe adoptar o acordo da sua creación. E para evitar que o pronunciamento se dilate no tempo, ten un prazo máximo dun mes para facelo público, submetélo a información e transmítelo ao Parlamento de Galiza para o seu debate.

A ponencia para darlle maior poder ás comarcas foi apresentada por Xosé Manuel Beiras.

Poñen a primeira pedra dunha fábrica de xelo para a que non hai orzamento

Un ano despois da colocación da primeira pedra dunha fábrica de xelo en Cambados, ainda non comezou a sua construcción debido a que non hai orzamento para a mesma. Foi o conselleiro de Política Territorial, Xosé Cuiña, o encarregado de pór a pedra da fábrica na Porto de Tragove o pasado ano e daquelas asegurou que se edificaria nun prazo breve de tempo. O deputado do BNG Francisco Trigo denunciou o feito, interpelou ao Governo sobre a data definitiva de comezo das obras e tamén perguntou se "volverá o señor Cuiña a inaugurar as obras denantes das eleccións municipais?"♦

O Governo non descarta o secuestro do galego desaparecido en Colónbia

"O caso da desaparición de Enrique López Franxo presenta características propias dos seis secuestros que nos últimos catro meses se produciron en países de Hispanoamérica". Esta é a resposta do Governo, que reseña que os outros secuestros se resolvieron "felizmente" para as vítimas, tras a interpellación de Guillermo Vázquez, deputado do BNG. López Franxo reside desde hai dezoito anos na localidade venezolana de Barquimiseto, desapareceu o once de Febreiro. O Governo sinala que na resolución do caso está implicada a Embaixada de Bogotá "dada a posibilidade real de que López Franxo estivese en poder dun grupo guerrilleiro colombiano".♦

A residéncia da terceira idade do Caramiñal acolle anciáns para os que non está preparada

Segundo denunciou a CIG de Sanidade e Servizos Sociais, a residéncia da terceira idade da Póvoa do Caramiñal, que está catalogada pola Xunta para anciáns válidos, é dizer, con autonomía propia, acolle a persoas maiores que precisan unha asistencia maior. Esta situación prodúcese debido a que non hai prazas nas residencias de asistidos. Como consecuencia da presenza de persoas non capacitadas, a dirección do centro obriga aos seus traballadores a desenvolver funcións fóra da súa categoría, repercutindo na calidade de vida dos anciáns.♦

ministraria todo o relativo a Protección Civil, a protección do medioambiente, a recollida e tratamiento de residuos sólidos, a acción social e o relacionado coa xestión cultural, deportes, artesanía ou promoción do turismo.

Ao tempo, podería asumir outras que lle foran transferidas ou delegadas das áreas metropolitanas e mancomunidades, das deputacións provinciais, dos concellos que as conformen e da propia Xunta.

Deputacións

É clave a importancia que se lle confire, no Proyecto de Lei, á necesidade de que as comarcas vaian suplindo o papel que hoxe teñen as deputacións provinciais. Por iso, adícaselle un apartado específico no que se indica o procedimento e aproba-

ción definitiva deste transpaso competencial.

De feito, ademais da deputación poder decidir a transferencia de algunas das competencias coas que conta, esta decisión pode ser tamén adoptada por iniciativa da Xunta unha vez aprobada polo Parlamento.

Desde o BNG considérase que de aprobase esta proposición, poderíase "ir asentando a Administración pública galega sobre tres entes básicos: o concello, a comarca e a administración autonómica", concebido á parroquia, "onde teña virtualidade", como a primeira entidade "da participación política". Pero para delimitar as competencias, funcionamento e financiamento que terían as parroquias, os nacionalistas xa anunciaron que é necesario "desenvolver unha lei posterior".♦

FRANCISCO CERVIÑO E OS FALSOS AMIGOS

MANUEL VEIGA

Quixera responder, o máis ordeadamente posibel, á réplica que deu vostede a un meu artigo anterior. En primeiro lugar non era a miña intención, como insinua, evitar referirme á polémica sobre a detención do etarra Kantauri, á que aludiu na rolda de prensa do pasado 18 de Marzo. O de ETA é un tema tan debatible como calquer outro. Eu só quería lembrar agora que foi Josep Borrell o que falou de dar pasos adiante no tema basco e que foi o próprio partido o que nomeou a Rosa Díez, persoa especialmente belixerante co nacionalismo basco, número un socialista da candidatura ás eleccións europeas, o que moitos interpretaron como unha forma discreta de retirala do escenario. Foi, por outra parte, o presidente do goberno o que falou, nunha toma de postura oficial ante os xornalistas, de diálogo co "Movimento de Liberación Nacional Basco", usando precisamente esta terminoloxía. Penso que non é tan disparate afirmar, polo tanto, que carece de sentido deter a aquelas persoas coas que se pretende establecer un diálogo.

Xa entrando no fondo do seu artigo, observo que máis unha vez se adica a descalificar con dureza o nacionalismo, algo que por certo tan poucos réditos eleitorais lle está a dar ao PSdeG-PSOE (a iso me refirió cando falaba de "formación mingoante" e non á sua formación intelectual, como pareceu entender). Tampoco lle chamei nunca a vostede "españolista" e conste que o de "españolista" non é máis que unha calificación política, de igual modo que tamén o é a de "galeguista", cada unha leva a sua carga e responde polo seu pasado, como calquer outro termo político. Se "españolista" presenta unha connotación pexorativa, ás avesas do que sucede con "galeguista", será por algo, non pensa? E non precisamente porque o galeguismo contase ao longo da historia con medios más poderosos para prestixiar o seu ideario.

NACIONALISMO E DESESTABILIZACIÓN. De todos modos o que máis me inquieta do seu artigo é a alusión que realiza ao Pacto de Lizarra e á Declaración de Barcelona. Ainda que recoñece que defender a secesión de España (conceito que, por certo, non aparece para nada en ningun dos dous textos) é lexítimo desde o punto de vista político, vostede considera que esas declaracions nacionalistas "poñen en perigo a paz e a estabilidade". En primeiro lugar resulta lamentábel e sintomático o pouco que se alegran algúns políticos de que ETA deixase de matar. Pero vostede, cando fala de estabilidade e de paz, non parece referirse á ETA, pois semella óbvio que Lizarra non puxo en perigo a paz, senón que a trouxo. Reffrese, coido, a ese "perigo de desestabilización" do que se falaba de cote hai vinte anos, algo ao que tamén aludiu, con máis ímpetu ainda, Gregorio Pérez Barba (*El País*, 1 de Agosto de 1998). Pero, vamos a ver: ¿Acaso non debemos crer o que o seu propio partido ven afirmando de que vivimos nunha democracia plena na que todo se pode defender através de medios democráticos?

Parece, sen embargo, que posto que a Constitución establece que é competencia do exército salvagardar a "unidad indivisible da pátria", vostedes, os socialistas, aproveitan para lembralo, de forma máis ou menos insinuada, cada vez que un proceso eleitoral ou unha alianza provoca ou favorece un crecemento nacionalista.

Dunha vez por todas é preciso que o PSOE se defina en relación cos artigos 2 e 8 da Constitución. Non estamos xa en 1977, o próprio relevo xeracional completou un labor democratizador en certos estamentos que na transición quedara a mèdias. É hora de que vostedes aclaren publicamente se es-

tán por unha democracia sen pexas, que non manteña o tabú sobre a conformación do Estado, ou se pensan seguir ameazando, coa boca pequena, cun trasnoitado ruido de sables. Pasaron vinte anos xa desde a aprobación da Constitución, pronto se cumplirán o vintecinco aniversario da morte de Franco. ¿Canto máis hai que agardar para aclarar estas cousas e para liberar a Constitución de pasados condicionamientos coxunturais, profundamente antidemocráticos? Perguntas similares a estas foron avanzadas xa polo seu candidato en Cataluña, Pascual Maragall, na presentación do manifesto *Per Catalunya*, pero non obtiveron ainda resposta por parte do resto do partido.

Considera vostede, por outra parte, que acordos como a Declaración de Barcelona son "insolidarios e perjudiciais para os intereses galegos". En primeiro lugar cómpre exixirle un mínimo de respeito aos textos. Na Declaración de Barcelona fálase de loitar polo recoñecemento do carácter plurinacional do Estado, non de agricultura ou de política pesqueira. Nótase que lle era máis cómodo un nacionalismo galego sen interlocutores, sen política de alianzas. Iso resérvalo para vostedes, que si poden reunirse con Clinton e con Castro, con Kohl e con Jospin, sen entrar en contradicciones doctrinais. En todo caso, ben vida seña esa nova sensibilidade do seu partido a respecto dos intereses galegos, logo

de telos defendido tan mal cando negociaron o tratado de adhesión á Unión Europea.

O KRAUSISMO. Tamén sobre o krausismo quería pontualizar algunas cousas. E voulo facer através dunha cita de Raymond Carr na que se refire precisamente á asunción do krausismo por Sanz del Rio: "Esta extraña elección —di Carr— reflexaba tanto a preocupación de Sanz del Rio pola rexeneración moral do seu país como as suas limitacions intelectuais. No krausismo atopou unha versión intelectualizada da ética protestante do autoperfeccionamento, unha créncia mística nunha armonía natural disposta por Deus, que relacionaba un pensamento recto cunha vida exemplar. Ese tono enérgico é o que daba ao krausismo forza e o que permitiu que unha forma de pensar anticuada e en moitos sentidos descabellada exercese unha grande influencia sobre toda unha xeneración de intelectuais españoles".

Esa "perdida armonía orixinaria" na que se fundamenta a idea de organización social do krausismo e a que tamén se refire, por exemplo, o tiernista Elias Díaz, sumado a que se tratava dun "movimento case relixioso os catedráticos como sacerdotes", como o define sinteticamente Carr, conforma un pensamento idealista que sen dúbida inspirou a unha parte do socialismo humanista español, pero tamén a José António, o fundador da Falanxe, que encontrou nese armonismo krausista unha xustificación para certas teorías, finalmente levadas á práctica, como a do sindicato vertical. De feito, moitos membros históricos do socialismo eran ben conscientes da existencia deste tronco común. Luis Araquistain, por exemplo, encontrou no krausismo "un enlace coa mística española do século XVI" e Tierno Galván non nega que había "surprendentes semellanzas" entre "krausistas e tradicionalistas".

A GUERRA DOS BALCÁNS. No que respecta a lugoslávia, penso que nen vostede, nen o seu partido, nem a Internacional Socialista, están en condicións de dar leccións a ninguén, pola simples razón de que non se poñen de acordo. Recentemente na Fundación Alternativas, que vostede cofice, tivo lugar un debate sobre este tema. Mentre que Felipe González daba o seu apoio á postura norteamericana, Mário Soares afirmou que "os bombardeos non resolvén nada e crean máis problemas". O ex-presidente portugués mostrouse ademais contrario a que a OTAN se convirte no brazo armado da "inxerencia humanitaria". Pero é que ademais, en tanto que Felipe González pedia a intervención terrestre en Sérvia, Josep Borrell confesaba o seu temor a que "unha vitória militar dos Estados Unidos se convirte nunha derrota política da Unión Europea". Un desacordo igual é o que se está a manifestar entre Joaquín Almunia e Alfonso Guerra como se

pudo comprobar através de varias declaracions radiofónicas. O mesmo enfrentamento que é visíbel, polo demais, en Alemania entre Lafontaine e Schröder.

Por último, gostaría de lembrarle a teoría lingüística dos falsos amigos. É aquela, como vostede sabe, que se refire a palabras que decíndense igual ou de modo semellante en dous idiomas, posuen en cada un deles significados diferentes ou mesmo opostos. É o que sucede por exemplo coa verba *espantoso* que en portugués ten non só o significado de *avergonzado*, senón tamén o de *admirable*, *extraordinario* e *estupendo*. Cando vostede equipa o nazismo e o fascismo co nacionalismo galego está caindo no erro dos falsos amigos. A mi resultaria de doido lembrarle que o nome completo do Partido Nazi era o de "Nacional-Socialista". Un nome ao que podería recurrir Pérez Varela se algun dia chega a formalizarse unha coalición de goberno entre o BNG e vostedes. Para que vexa que coa demagogia é mellor non xogar.

E como está a piques de celebrarse o Dia das Letras Galegas gostariame rematar citando un artigo do homenaxeado deste ano, Roberto Blanco Torres, publicado en *El País* de Pontevedra, o 22 de Xuño de 1934: "Nalgúns partes o socialismo, mellor dito os socialistas, desviáronse desta traxectoria [a favorábel ás aspiracions dos povos oprimidos], inducidos polo receo que lle inspiraba o tono reacionario dos nacionalismos europeos. Non acertaron a disociar o nacionalismo regresivo das nacións constituídas do nacionalismo liberal das nacións irredentas. O acordo dos socialistas galegos en Monforte, a respecto da autonomía de Galiza, foi, ademais un erro, unha contradicción flagrante cos seus postulados doctrinais. É posíbel, seguro, que hoxe teñan rectificado. Galiza non será nunca nada sen a autonomía. Deanlle as voltas que lle dean, o problema básico desta terra é o da sua autodeterminación, o do goberno próprio, como ponto de partida para abordar e resolver todos os seus outros problemas e integrala na comunidade dos povos civilizados: para facer dun clan, dun grupo étnico de estrutura tribal, un povo con conciencia, unha sociedade de homes libres".

Eximentos

Hai tempo que se puxo de moda entre os máximos responsables de asociacions de coordinación imperativa o de acudir a un *eu non sabía nada, entereime pola prensa* para descargar responsabilidades e buscar atenuantes. Un loábel xesto de ignorancia momentánea como argumento para poder librarse dun problema de alta moléstia. Esta tendencia ao incremento do eufemismo como solución política tivo a sua última excepción durante o governo tripartito da Xunta. Daquela, Pablo Padín, un neofito conselleiro de Sanidade, comerciante de materiais de decoración en Vigo, tragou un sapo (sic) e recoñeceu publicamente a contratación da sua filha, unha estudante, como asesora cun salário de trescentas mil pesetas ao mes. Ainda non chegara a moda de encollerse os ombros e declarar absoluto desconocemento do que fai a man direita (incluíase a esquerda para os manechos).

Ante estas situacions nas que o importante é sair indemnes sempre existe o beneficio da dúbida. É un despiste por viver nunha nube ou un lapsus manufacturado polo aparato coa anuencia da superioridade?

¿É cofecedor Manuel Fraga dos excesos e tropelias do seu Alcalde de Boqueixón, con licencia para aparcar o carro particular en vado oficial e mans libres en toda canta Fundación sanitaria existe no país?

¿Saberá Xosé Manuel Beiras que o nepotismo e o clientelismo sectario son xamales arraigados no *modus operandi* do tecido organizativo nacionalista?

¿Terá noticias Xosé Cuiña dos conciliabulos sucesorios que falan del mesmo como principal protagonista da pufialada trapera nas costas dos señoritos madrileños?

¿Sabe o conselleiro de Educación que os centros de ensino públicos están no umbral da miseria e con menos uso do galego que nun vestuario dos de primeira división?

¿Enterouse Francisco Rodríguez que no xomal *La Razón* utilizan topónimos constitucionais para designar as principais localidades galegas?

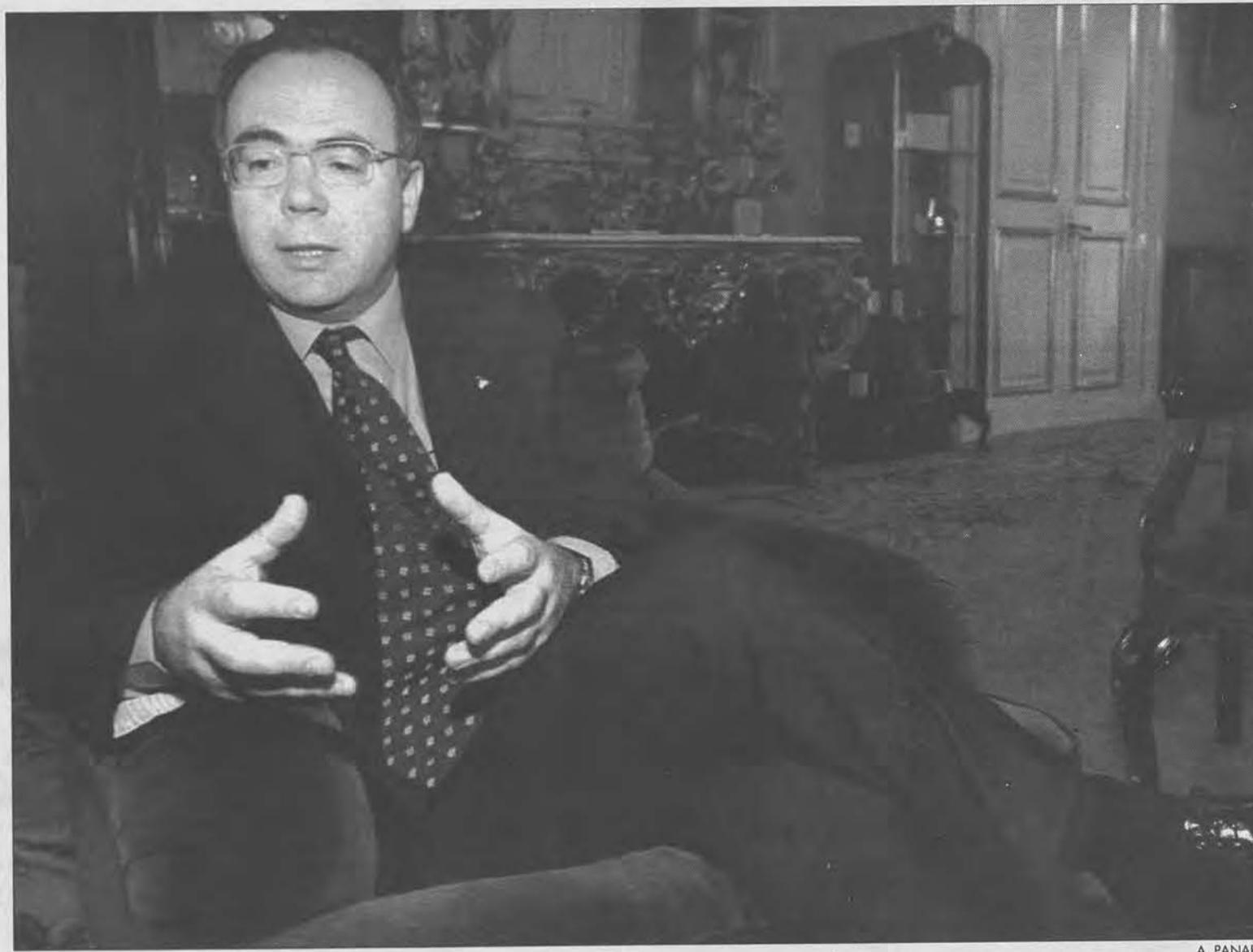
Será que sempre é mellor optar polo *laissez-faire, laissez-passer* a sair chamuscados por meter as napias onde outros sacan tallada.

Xosé Sánchez Bugallo

'En Compostela non nos prantexamos nengun proxecto de cidade alleo ao que é Galiza'

• PAULA CASTRO

A MENOS DUN ANO DAS ELEIÇÕES MUNICIPAIS, XERARDO ESTÉVEZ DEIXABA O SEU CÁRREGO COMO ALCALDE DE SANTIAGO DE COMPOSTELA, LOGO DE TRES MANDATOS CONSECUTIVOS. XOSÉ SÁNCHEZ BUGALLO, MEMBRO DA EQUIPA DE GOVERNO MUNICIPAL, SUBSTITUIÓ NO POSTO CUN PROGRAMA EN MARXA E COA ENCOMENDA DE MANTER EN MANS SOCIALISTAS A ALCALDIA SAINTE NAS PRÓXIMAS ELEIÇÕES DE XUÑO. SEN EMBARGO, OS RECENTES INQUÉRITOS PUBLICADOS ANUNCIAN UN IMPORTANTE DESCENSO DE VOTOS PARA O P.S.O.E. FRENTE A UN INCREMENTO DO P.P. E DO B.N.G. AINDA ASI, BUGALLO INSISTE NA IMPORTÂNCIA DE MANTER AS SUAS OBRIGAS COMO GOVERNO E DEIXAR Á MARXE A CAMPAÑA ELEITORAL QUE XA ESTA EN MARXA.

A. PANARO

Cales son os obxectivos prioritarios que se marca o PSdG-PSOE para Santiago?

O noso proxecto ven de hai anos e non se produz unha ruptura, no programa para os próximos catro anos, co que foron estes tres mandatos pasados. Hai unha definición de novos obxectivos e prioridades e incidese sobre varios eixos de actuación: política de vivenda, promoción económica e emprego. Tamén é básico todo o que respecta a políticas de solidariedade social, é dizer, que os cidadáns, independentemente da sua orixe social ou do espazo territorial no que estean asentados, deben contar cunha igualdade de oportunidades e servizos. Tamén facemos unha defensa sólida, coerente e de compromiso pola defensa do idioma e do noso patrimonio histórico que debe ser compatíbel cunha apertura cara España, cara Europa e cara o mundo. Ao tempo, o concello, sendo a administración más próxima ao cidadán, cando ten capacidade debe prestar os servizos sociais. Atendendo a ese criterio e tendo en conta as obrigas que

a cidade ten que asumir, como capital cultural, entendemos que se debe definir un marco competencial axeitado no que se recollen as funcións que o concello debe desenvolver, as transferencias de competencias que a administración autonómica e o próprio estado deben facer en beneficio do concello e tamén as contrapartidas orzamentarias, porque doutra maneira sería inviábel a xestión destas competencias.

Durante o periodo de xestión de Xerardo Estévez mantivéronse unhas relacions especialmente fluidas co presidente da Xunta, Manuel Fraga Iribarne. Seguen na mesma liña?

Agora as relacions son idénticas. Santiago é unha cidade moi complexa onde, por exemplo, hai un grande peso da igrexa. Noutras cidades é a cidade quen constrúe a igrexa, sen embargo aquí é a igrexa a que constrúe a cidade. Iso confírelle a Santiago unha personalidade propia e por iso, é necesario manter unha moi correcta e adecuada relación coa igrexa. A Universidade tamén xo-

ga un papel importantísimo e constituye un factor clave da vida cidadá. Ao tempo, é onde está asentada a capital de Galiza e a sede central da administración autonómica. Polo tanto, é unha cidade na que eses catro pares deben funcionar de forma coordinada. Non debemos prantexar un proxecto de cidade que sexa incompatíbel ou que vaia en contra dalgún deles. Coido que o futuro idóneo é aquel que os equilibra e non sería factíbel que un dos catro tratase de impore ou condicionar aos outros. As relacions entre as administracións deben basearse en tres principios: a lealdade institucional, o respeito mútuo e a colaboración.

Tendo en conta a confluencia das institucións ou administracións, en que medida se ven condicionados os proxectos elaborados desde o concello?

Estes 20 anos de democracia trouxeron, non só a posibilidade de que os cidadáns decidisen quen sentaba neste sillón e quen ocupaban os asentos no salón de plenos, senón tamén a posibili-

de de que a cidade definise un proxecto para si propia e fose capaz de concitar o apoio e a implicación das outras administracións para levalo a cabo. Neste sentido, fórsonse executando e están en marcha proxectos deseñados desde o concello, como é o novo hospital e o seu emprazamento na Choupana, o Multiusos de Sar, o novo Pazo de Congresos, o Auditório ou o novo Mercado de Gando. Todos eles recollidos no Plano Xeral de Ordenación Urbana de Santiago, aprobado no ano 1980. Tería sido un erro que a cidade carecera de proxecto próprio e que se convertira en suxeito pasivo. Do punto de vista da política de patrimonio histórico, teño que dizer que tamén hai proxectos para a sua protección, recollidos no Plano Especial do Casco Histórico.

Durante os últimos meses de xestión de Xerardo Estévez houbo confrontamentos co alcalde da Coruña...

Nen con Xerardo nem conmigo. Non é que haxa nengun confrontamento persoal co alcalde da Co-

ruña, que é, polos dados que eu teño, un grande alcalde. O que é verdade é que ás veces prantexan duas cousas que non se entenden ben. A primeira que é normal que duas cidades compitan entre si. Vivimos nunha sociedade competitiva e non debe esconder, porque as cidades non viiven de costas á sociedade. É normal. Pero sempre nos deu a impresión de que os dirixentes da Coruña non acaban de ter clara a implicación da cidade no conxunto do país. Do mesmo xeito que en Compostela non nos prantexamos nengun proxecto de cidade alleo ao que é Galiza, senón que entendemos que o que é bo para Galiza é bo para Santiago e ademais Santiago só ten sentido concebido no cenário de Galiza, temos a impresión de que conciben A Coruña como se fosse un Xibral galego e non o digo porque falan inglés, senón por comparanza cun territorio encravado no medio de Andalucía de cinco quilómetros cadrados, no que todos falan con acento andaluz, pero din que son ingleses. A Coruña é unha cidade imprescindible, porque ten un aporte progresista e liberal que é fundamental para o equilibrio deste país e porque ademais, se ese pé do Norte falla, Galiza automaticamente se desequilibra.

O PP concorre a estas eleccións cun candidato que era, até o de agora conselleiro de Presidencia e leva unha campaña moi forte, tanto do punto de vista orzamentario.

A diferéncia dos outros candidatos eu son alcalde e teño a responsabilidade de governar a cidade. Isto quer dicir que, me convén ou non, os intereses da cidade deben prevalecer porriba dos intereses da miña opción política. Esa é unha diferéncia evidente co candidato popular. Non forma parte da institución municipal e desde o dia 16 de Marzo compatibiliza as suas funcións como deputado por Lugo coas suas aspiracións á alcaldía de Santiago. En segundo lugar, teño que dicir que o dia das eleccións os cidadáns de Santiago van decidir quen senta na corporación municipal, en que posición, entre diferentes programas eleitorais, uns sólidos e coerentes e outros que son unha mistura de ocorrências no que se incorporan todo tipo de cousas, moitas veces incompatibles entre si e sen nengunha garantía de viabilidade para a sua realización. Pero sobre todo, van decidir se queren seguir sendo protagonistas da vida da cidade ou van ter un papel subordinado.

No caso de que nengunha forza política acade a maioria absoluta, que posibilidades alberca de chegar a un pacto de governo e con quen?

Prefiro non anticipar acontecimentos. O dia 13 de Xuño, cando estea recontado o último voto, nós aceitaremos a decisión que os cidadáns tomen e obraremos en consecuencia para asegurar un governo e se esa é a vontade dos cidadáns, un governo estable e progresista. Pero non temos nengun motivo para renunciar a gañar as eleccións e coido que é o que debemos facer. Logo dessa data, se deciden dárnos a maioria gobernaremos, se deciden otorgarla a outra formación política, gobernará e se deciden non darla a nengún, loxicamente en función das coincidencias programáticas e da vontade que expresaran os cidadáns é necesario asegurar o governo da cidade.♦

BLANCO TORRES EN A NOSA TERRA

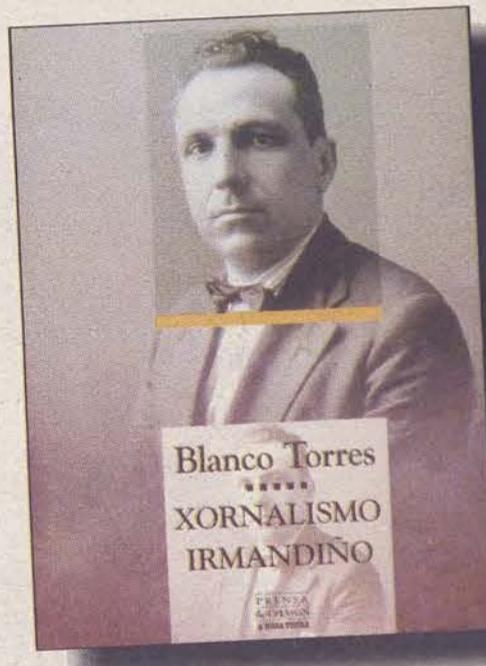
Dia das Letras Galegas

A NOSA CULTURA 20

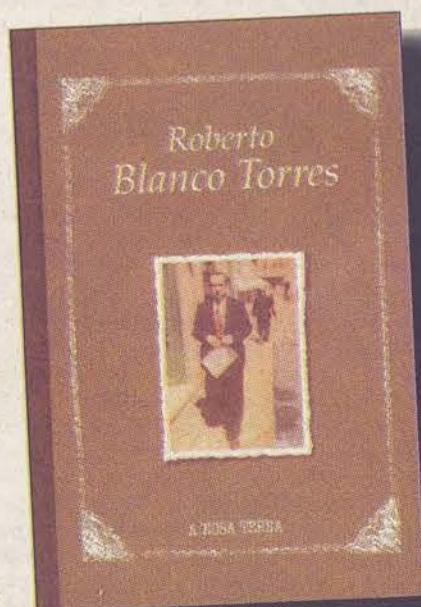
VARIOS AUTORES

Héctor Picallo Fuentes
Xosé María Dobarro
Jorge Domingo Cuadriello
Antón Garazo
Antón Capelán
Marcos Seixo Pastor
Marcos Valcárcel
Pilar Sanmartín
Monserrat Bascoy Lamelas
Marga Romero
Xosé M. Millán Otero
Antón Capelán
Xoan Carlos Garrido Couceiro
Carme Vidal
X. Enrique Acuña
Belén Pazos

PRENSA & CRIACIÓN

O compromiso de Roberto Blanco Torres coa lingua galega desenvolveuse maioritariamente nas páxinas de A Nosa Terra, xornal das Irmandades da Fala. Neste libro recóllense a totalidade dos artigos alí publicados, que representan en toda a súa intensidade o pensamento dun xornalista que mantivo unha continua actividade política desde as publicacións ás que estivo ligado. Preséntanse, asimesmo, outros traballos realizados en lingua galega escritos e espallados por diferentes revistas e xornais, sempre na órbita do galeguismo político.

ESENCIAS

DE MARCOS SEIXO PASTOR

A primeira biografía escrita sobre Blanco Torres xa convertida no libro máis vendido sobre a sua figura. Recolle en 64 páxinas ilustradas a toda cor a traxectoria vital dun home que renovou o xornalismo galego desde unha posición ética e política baseada no respeito aos principios democráticos e no traballo a prol da emancipación nacional.

COMARCAS

A dirección ocultou o feito e pretendeu usar de cabeza de turco a un médico que se negou a operar

Un brote de aspergillus en Montecelo desata un movimiento en defensa da Sanidade Pública

♦ H.V.

O Sergas abriu expediente a Carlos Echávarri, xefe de servizo de Ciruxia do Hospital de Montecelo en Pontevedra, por negarse a operar nuns quirófanos sospitosos de estar contaminados polo fungo *aspergillus*. Para operar, Echávarri pediu a revisión de cinco quirófanos, viciños de dous que si foron revisados e nos que se atopou o fungo. Como alternativa, Echávarri ofereceu operar ás tardes no Hospital Provincial. O ocultismo e a desinformación da dirección motivou un movemento en defensa da Sanidade Pública na cidade.

Asemblea de persoal do Hospital Provincial de Pontevedra celebrada o Martes catro de Maio coñeceu unhas cifras de asistencia inéditas. Nunca antes tantos traballadores do centro se implicaran na defensa da Sanidade Pública. Nesa tesitura, a Xunta de Persoal deste centro non só pedia explicacións pola "ambigua" atitude da dirección do hospital de Montecelo neste caso, senón que tamén exixía aclarar o futuro da sanidade en Pontevedra, xa que hai tempo permanece nunha situación indefinida que ameaza a calidade asistencial. Un brote de aspergillus fora o detonante de semellante mobilización, que rematará cunha manifestación a meados de mes e concentracións semanais os Martes e Xoves.

O pasado Xoves 29 de Abril, ordenábase a inspección de dous quirófanos de traumatología do Hospital de Montecelo. Ao dia seguinte, ás oito e meia da maña, ordenábase o peche dos dous quirófanos e explicábase ao persoal de ciruxia e urxencias que se cerraban as salas pola presenza do fungo. Na reunión informase que nos outros cinco quirófanos non hai problema e Echávarri pregunta se foron revisados. O xefe de Medicina Preventiva, Francisco Vázquez Vizoso, contesta que non, pero que non hai problema porque neles prakticase ciruxia menor. Entón Echávarri disinte e di que se atopou o fungo en dous quirófanos, hai que revisar o resto e que, en caso contrario, el e a sua equipa non operan, ainda que ofrece como alternativa o Hospital Provincial, ao que ao longo do conflito remata trasladándose. "Cando se opera dun cancro e hai que valeirar completamente a alguén, tampouco se pode dicir que sexa unha intervención menor", aclarou Echávarri.

Mentres, a dirección do Hospital de Montecelo nega diante da opinión pública a presenza do fungo e durante a posterior fin de semana mantén a negativa até que o Luns tres de Maio, a directora provincial do Sergas, Ana Sánchez, reconoce, en roda de prensa celebrada

Carlos Echávarri Guerra.

da á meiodia, que había arpergillus. Igualmente, o xerente de todo o Complexo (Montecelo e

Provincial) Pedro Soler contradíciase e aseguraba que o Venres recibira un fax que lle

A rotura do corporativismo e o PP

Este conflito non tería acabado semellantes niveis de mobilización social de non converxer varios aspectos relevantes. O xerente do Complexo, Pedro Soler, había tempo que estaba enfrentado á Xunta de Persoal por unha política de xestión dos propios recursos sanitarios que confundía a todos os sectores implicados. Esta atitude xa minara a confianza do corpo médico no xerente e no director médico, xa que os facultativos do hospital ignoraban nalguns casos aspectos salientábeis no desenvolvemento do seu traballo.

A rebelión de Carlos Echávarri foi outro factor relevante. O xefe de servizo de Ciruxia non é un especialista calquera: tráta-

se dunha prestixiosa eminencia que conta co respeto de todos os traballadores do hospital.

Ademais, cando se descobre o fungo, vai ser operado Xesus Muruais, un persoaxe sobranceiro da cidade de Pontevedra casado con Magaly Fagilde, destacada militante do PP local e *alter ego* de Carme Estévez (a falecida esposa de Manuel Fraga). Xesus Muruais ía operarse á Sanidade Pública, en concreto a Montecelo, porque nela están os mellores profesionais —ia operalo Echávarri— e os mellores médios.

Ao saber do fungo, Magaly Fagilde negou o permiso para intervir ao seu home e puxouse en

indicaba que os dous quirófanos pechados estaban contaminados, pero sen especificar de que. Esta afirmación valeu-lle o calificativo de mentiroso por parte da Xunta de Persoal, que había tres días que lle escotara dizer que había contaminación por aspergillus.

Precariedade laboral

Posteriormente, Pedro Soler comunicou a Echávarri a apertura dun expediente e a suspensión de emprego e soldo. Contudo, o xefe de ciruxia non modificaba a súa posición e era apoiado polos seus compañeiros. Así e todo, a presión da xerencia non renunciaba a aperturar aos facultativos e xestores. Moitos deles, como o próprio xefe de Medicina Preventiva, Francisco Vázquez Vizoso, que respaldara ao xerente en todo momento, carecen de praza fixa e teñen que facer méritos para conservar o seu posto de traballo.

Echávarri asegurou que "débome aos enfermos, primeiro hai que ter seguridade e depois tratar de conquerir rátios de producción, pero sen pór en perigo a vida de ninguén". Tanto o xerente de Montecelo, Pedro Soler como o seu director médico, Rafael Santamarina, acusaron a Echávarri de criar alarma social e amosáronse dispostos a expedientar a Echávarri. O secretario da Xunta de Persoal do Provincial, Rafael Vázquez, saiu en defensa do xefe de servizo de Ciruxia e dixo que "Echávarri non criou alarma social, senón que o criador de alarma social foi Pedro Soler coa sua desinformación, Echávarri o único que fixo foi defender aos pacientes e a calidade asistencial". Por outra banda, Carlos Morgade, representante dos falecidos en Vigo por aspergillus, denunciou que "Soler cre que un centro sanitario pode xestionarse igual que unha granxa de porcos". ♦

contacto cos medios de comunicación para denunciar o caso. Igualmente, descolgou o teléfono, trabou contacto co concelleiro de Sanidade —detrás do que hai meses está a Xunta de Persoal sen conquistar o seu obxectivo— e co presidente Fraga Iribarne, co que apalabrou unha entrevista.

Asi pois, a rotura dos vinculos corporativos entre a dirección e un médico que pola sua profesionalidade non ten que temer, en combinación co feito de afectar a intereses persoais do PP, foron as circunstancias que permitiron dar dimensión pública a un suceso que a dirección do hospital pretendía acalar. ♦

Os alcaldes do Morrazo acusan a Diz Guedes de provocación na peaxe da autoestrada

Unha mobilización contra a peaxe da autoestrada do Atlántico en Rande realizada o Domingo dous de Maio provocou a detención dun ciudadán do Morrazo por dizer á Garda Civil que pensaba pagar con moeda de curso legal. A detención motivou un pronunciamento dos alcaldes de Bueu, Cangas e Moaña, que acusaron ao delegado do Governo Xan Miguel Diz Guedes, de "provocación manifesta" na represión das mobilizaciones contra a peaxe, que incluía a imposición de numerosas sancións ás persoas que participan nas protestas en demanda da gratuidade. En concreto, na mobilización referida os automobilistas decidiron pagar en pesetas e a Garda Civil tratou de situarlos nunha única cola para que os restantes veículos non tivesen demoras. Ao ser interpelado polos axentes, o detido afirmou que ia pagar en moeda de curso legal e, daquelas, rematou no cuartel.

Dous días despois, a Garda Civil detinía na peaxe de Rande ao ex concelleiro de Esquerda Unida, António Sangabriel, ao que acusaba de desobediencia, desordes públicas, ameazas e coacciones por ter participado na mobilización do Domingo anterior. Ao parecer, outras seis persoas poderían correr a mesma sorte. Sangabriel asegurou que na mobilización non opuxo resistencia e calificou de ilegal a detención. ♦

O PP da Guarda quer conservar os nomes franquistas das ruas

A Guarda seguirá a ter as ruas José António, Calvo Sotelo e Xeneral Franco, tras fracasar no pleno da corporación municipal unha iniciativa de Izquierda Unida-Esquera Unida, que apresentou unha moción que pretendía a modificación do nomenclátor local para desterrar a terminología fascista da vila. A derrota desta iniciativa, que pretendía mudar os nomes polos que anteriormente tiñan as tres ruas en cuestión, produciuse porque os concelleiros do PP votaron en contra, mentres BNG e PSOE apoian a iniciativa de IU-EU. No pleno ausentáronse un concelleiro do PSOE e outro do grupo municipal dos Independientes do Baixo Miño. ♦

ECONOMIA

O principal lema do 1º de Maio foi a paz

A CIG movilizou a tantos traballadores como CCOO e UGT

• M.V.

O número de traballadores mobilizado pola CIG o 1º de Maio igualou ao de CCOO e UGT. En Vigo, a cidade máis industrial de Galiza, os nacionalistas superaron con claridade, ao igual que viña ocorrido xa nos últimos anos, ás centrais estatais.

Nas mobilizaciones da CIG eran más visíbeis os xóvenes e as mulleres, ainda que se pode dicir que os menores de 30 anos non abundaban en nengunha das manifestacións. En Vigo tamén se manifestou un pequeno grupo de traballadores seguindo o chamamento da CUT e da CGT.

En Pontevedra, as centrais

estatais non reuniron persoas suficientes para realizar manifestación e contentáronse cun acto no que falaron da paz e o emprego. Estes dous temas estiveron presentes en todas as mobilizaciones. As tres centrais foron críticas cos bombardeos da OTAN, ainda que CCOO e UGT mostraron nas suas análises unha proximidade máis grande das posturas oficiais a respecto do conflito.

Portavoces da CIG lembraron ao remate dos actos a situación dos traballadores de Iugoslávia, tanto de Sérbia como de Kosovo, vítimas dos bombardeos da Alianza Atlántica que destruen as fábricas e causaron xa o paro de máis de dous millóns de persoas.

Por outra parte, Fernando Acuña, secretario xeral da central nacionalista, sinalou en Vigo que o balance da reforma laboral confirmaba a análise realizada no seu dia pola CIG. De feito, o empioramento dos contratos e a precarización do emprego non conseguiu disminuir a cifra de parados que se en 1995 era do 18%, na actualidade acadaba a mesma porcentaxe. A presencia dos traballadores de Gesrubber na mobilización serviu para lembrar, segundo Acuña, que "nen España, nen Galiza, van tan ben como din".

O proceso de eleccións sindicais incidiu na maior presencia de comités de empresa nos actos.♦

Macrofusións e direitos diferenciais

MANUEL CAO

A internacionalización da economía e a globalización dos mercados está levando a que as principais decisiones no ámbito empresarial se realicen en grandes grupos multinacionais que operan a escala global e nun entorno competitivo xeográficamente estable e limitado. Os entramados xurídico-políticos dos estados tradicionais son simples pezas temporais que pueden producir algúns efectos no proceso de axuste e expansión, pero que pueden ser superados con relativa facilidade e sen excesivo custo económico.

Xa levamos bastantes anos observando como se xeraliza o proceso de fusións e absorcións a escala europea e global e só cabe esperar que esta dinámica avance cada vez máis rápidamente de xeito que pronto non quedarán actividades ou sectores protexidos diante da presión dos competidores compradores. Neste sentido, referímonos ás fusións nos sectores e actividades que antes representaban os chamados monopólios naturais que viñan sendo regulamentados por unha axencia estatal co fin de proporcionar unha maior cantidade de ben ou servizo a un menor prezo. Os períodos transitórios acordados implícita ou explícitamente entre a autoridade pública e os axentes empresariais dos sectores afectados protexeu e/ou protexerá durante un tempo limitado a estos grupos da competencia global. Mais, a liberalización e desregulamentación apoiada xa polas organizacións multilaterais económicas internacionais dará boa conta delas no próximo futuro, sendo de esperar que un pequeno número de grandes empresas de electricidade, gas, telecomunicacións, banca e servizos públicos diversos provisionarán produtos e servizos en diversas partes do planeta, sen moitas más normas que a observación das regras básicas da competencia e a correcta atención aos clientes. No seu caso, poderá incluir algún tipo de regulamentación global para preservar efectivamente os direitos dos usuários e consumidores, ao tempo que as comunidades políticas, culturais e lingüísticas requerirán un tratamento respetuoso cos seus sinais de identidade sociais e culturais que non dubidaran en observar as empresas implicadas no negocio. Por exemplo, mentres algunas empresas españolas de servizos básicos tardaron un certo tempo en respeitar os dereitos lingüísticos dos usuários dalgúns CCAA, é moi probable que ese problema non fose tal para unha empresa que pola natureza do seu negocio operase en moitos e variados países con culturas e linguas diferentes entre si. Do mesmo xeito que unha multinacional do automóvil se dirixe a nós no idioma que considera é o noso, igual faría calqueira outra empresa que descubra que o respeito ao idioma pode significar gañar ou perder un cliente.

Desde Galiza, o proceso de macrofusións pode ser contemplado non tanto como suxeito activo das senón como observador pasivo das mesmas. Esta dinámica imparábel terá avantaxes e inconvenientes que dependerán do grao de identificación e autonomía que a sociedade galega determine internamente sendo en principio adaptativa a posición das empresas globalizadas. En todo caso, a sociedade galega terá, nalgún momento, que definir, facer valer e facer respetar os seus direitos diferenciais tamén a escala global.♦

‘Do mesmo xeito que unha multinacional do automóvil se dirixe a nós no idioma que considera é o noso, igual faría calqueira outra empresa que descubra que o respeito ao idioma pode significar gañar ou perder un cliente’

A Xunta estaba disposta a vender a empresa perdendo a sua participación e a das cooperativas

A desfeita do Grupo Lácteo Galego paso a paso

• A. EIRÉ

Despois de falar con diversas persoas que participaron activamente na crise do Grupo Lácteo Galego e na venta de Leyma, *A Nosa Terra* reconstrúe todo o proceso no que se pon de manifesto as posicións de cada quen.

Agosto de 1998, en plenas vacacionais, a Xunta chama a Javier Del Moral, para realizar unha auditoría externa do Grupo Lácteo Galego, chegando á conclusión de que existía un déficit patrimonial moi forte, ainda que a empresa era perfectamente viábel, polo que propoñía unha inxeción de diñeiro. A comezos de Setembro, o conselleiro Orza convoca aos presidentes de Leyma e do Grupo Lácteo e pídelles o cese da equipa xestora, impónndolle a Del Moral como director xeral.

Del Moral faise cargo da empresa no mes de Outubro e, segundo informou ao consello, Orza brindalle todo o apoio da Xunta, "ainda que lle corten as axudas Bruxelas". Del Moral comeza a realizar diversas dotacións de diñeiro conseguindo un "balance tan limpo, como para que nos mercase calquera empresa", afirma un membro do consello de administración de Leyma.

Pero as axudas da Xunta seguen sen aparecer, pésase ás boas palabras de Orza e ao optimismo de Del Moral. As couzas non van millor cos bancos, que se negan a concederlle llinhas de desconto, e mesmo hai algúns que cortan case toda relación. A proposta feita aos bancos pedíndolle unha quita do 30% nos créditos non é tida en conta.

A economía do Grupo Lácteo galego vai cada vez pior e necesitanse 3.000 millóns de pesetas para lanzar a empresa, pero só chegan, a pingas, as subvencións pendentes. Comézase unha nova via de saída: a venda de parte da empresa. As cooperativas deciden dar facilidades e aceitan quedar mesmo en minoría, para que os bancos galegos puidesen mercar parte. Tamén se aproba no Consello vender a fábrica de pensos de Arteixo, a única que dá beneficios na empresa.

Del Moral afirma confiar plenamente en Orza, pero os distintos planos que di pór en marcha, sempre rematan fallando. Unhas veces son os bancos, outras o ICO que se nega a que o crédito sexa assumido como accións, outras é Tabacalera que non firma, outras a Xunta que non está de acordo co plano... Ensaian como solución de emergencia vender a planta de Nadeira. Puleva está disposta a mercala, pero demanda que, con ela, se lle ceda unha importante cuota de leite. O propietario de Leite Rio, Xosé Lence fai de intermediario de Puleva.

Desde Madrid a patronal láctea, Fenil, presiona para que se venda unha saída ao Grupo Lácteo Galego. Pascual móstrase disposta a axudar pero

Castor Gago ainda non foi quen de explicar publicamente a desfeita do Grupo Lácteo Galego.

A. PANARO

dille ao Ministerio de Agricultura que se quiere que se faga cárrego de Leyma ten que pagarlle.

Puleva ofrece pola antiga factoría de RAM 2.800 millóns de pesetas, pero a Xunta opúxose á operación. Cando se está a negociar con Puleva, o seu vicepresidente, Mesonero-Romanos, informa aos seus interlocutores que a Xunta xa ten decidido a venta de Leyma a Lagasa.

Del Moral defende a Orza ante o consello, criticando a Castor Gago por non enteirarse de nada. Estamos a comezos de Marzo. Del Moral tamén lles anúncia ao consello que o ICO vai aprobar a toma de participación, pero que era preciso entrar nun proceso de venta por oferta pública con tres ou catro grupos, entre os que se atoparía Puleva, Pasqual e Lagasa.

O Consello do Grupo Lácteo decide aceitar a proposta. O 18 de Marzo ía aprobarse a reconversión do crédito do ICO en diñeiro participativo, pero adíase até o consello do 25 de Marzo, na que se aproba definitivamente pero supeditado á venta da empresa.

Non existe liquidez para pagar o leite, pero negocianse unha liña de crédito con Caixavigo, o Banco Pastor e Caixa

Galicia, apoiada pola Xunta, para que os sindicatos e a oposición non tome cartas no asunto. Os conselleiros de Leyma pidien unha entrevista con Fraga.

Del Moral, sen falar co consello de Leyma, decide entregalle a Marchal, propietario de Lagasa, toda a documentación da empresa. No consello coméntase que a Xunta ten pactado máis soldo con Del Moral, ás costas da propia empresa.

O 28 de Marzo antes do Consello do Grupo Lácteo Galego, Del Moral ten unha entrevista privada cos presidentes e alguns directivos, comunicándolos que a empresa xa está vendida pola xunta a Lagasa. Anúncialles que serán chamados a unha reunión con Fraga e que "poñan boa cara, que xa non se pode facer nada". Prodúcese un confrontamento entre del Moral e Xavier Taboada, o presidente de COLAGA.

O 31 de Marzo ten lugar un novo consello, para preparar a reunión con CLAS. No intermedio chama o conselleiro Gago citando aos presidentes para o Luns seguinte, 5 de Abril, na consellaría. Na reunión do consello de Leyma os asturianos de CLAS, visiblemente enfadados, piden a dimisión de Del Moral.

O consello de Leyma acorda pedir máis ofertas pola empresa que a de Marchal. O 2 de Marzo, Xoves Santo, comezan a chamar por teléfono desde Puleva, decíndolle que os avisaron desde o Ministerio de Agricultura da venta a Lagasa, pero que o Ministerio pedíralles que tamén eles entrasen na oferta, demandándolle que paralicen a operación da Xunta. Tamén lles indican que deixen de negociar cos bancos galegos, que non teñan medo a que os afoguen, que con eles ven Caixa Madrid.♦

Os últimos días do Grupo Lácteo

O Luns dia 5, os presidentes, Taboada e Calo, reúnense na consellaría de Agricultura. Castor Gago afirma que Del Moral está tolo. Anúncialles que Tabacalera está disposta a firmar, pero que hai que buscar un sócio para vender canto antes.

Taboada e Calo anúncianlle que xa teñen duas ofertas. Gago alporázase a afirmar que hai que falar cun só pretendente, que se non van as negociacións adiante xa se falará co outro. Taboada e Calo aceitan. O Martes dia 6, os dirixentes do Grupo Lácteo Galego reúnense con Marchal, que realiza unha oferta por 4.500 millóns de pesetas pola empresa. As cooperativas quedarian unicamente cos recursos propios que teñen en cada empresa. Anúncia tamén 3.500 de investimentos que virían aportados por Tetrapak, a fábrica francesa de cartóns de leite, que aportaría este diñeiro pola marca dos envases.

As cooperativas neganse a firmar polas ofertas, alegando que, de aceitar esta proposta, elas quedarian sen nengún capital social na empresa. Propoñen un proceso de puxa con outras empresas

ao que se nega Marchal. O secretario xeral de agricultura afirma que non pode ser, que ese non é o acordo que tomaron o conselleiro Gago e o presidente Fraga.

Marchal leva a oferta redactada, os presidentes neganlle a recibir, pero Marchal insiste en lella. Del Moral sae enfurruñado cara o despacho de Orza. Tras del fuxo Xosé Luis Méndez, representante de Sodiga no Grupo Lácteo. Gago confrontase aos presidentes do Grupo Lácteo díndolle que a empresa "vai ir para Lagasa, non fagades o gilipollas senón non hai axudas".

O Xoves, 8 de Marzo, Fraga chama aos presidentes do Grupo Lácteo a unha entrevista. Fraga reclamáños duramente por non coñecellos a eles e somentes aos xestores. Comíñalos a aceitar "un proceso claro e transparente" e, se non o aceitan, "poden facer o que queiran, pero a Xunta retírase".

Os presidentes das cooperativas afirman estar de acordo, pero que o conselleiro Gago non é do mesmo parecer. Fraga pídelles a Gago que lea o documento que debe de ser

Francisco Rodríguez denuncia 'manipulación de cartos públicos'

Duas empresas cobran 5.400 dos 9.500 millóns de pesetas dos créditos do Mar Exeo

O cambio nas valoracións do créditos concedidos aos afectados polo Mar Exeo responde a un proceso "escurantista", que rematou beneficiando a tres empresas e por perxudicar aos pequenos produtores, segundo ven de denunciar Francisco Rodríguez no Congreso. Os créditos do ICO concedidos á empresas de acuicultura ascenderon a 9.500 millóns de pesetas; deles perto de seis mil estiveron destinados a tres empresas. Os nacionalistas solicitaron a comparcéncia de Xaime Rodríguez Arana, subsecretario da Administración Pública, para que explicase os novos criterios de concesión de créditos. Rodríguez Arana defende o proceso e sinala que son moi diferentes as valoracións feitas nun momento de urxencia que as que se fan pasado un tempo da catástrofe.

Segundo o subsecretario de Administracións Públicas, se no ano 1998 se modificaron os criterios de concesión de créditos respeito aos consensuados un ano antes por Xunta, Governo central e afectados, foi porque apareceron máis datos. Sobretodo, fixo fincapé Rodríguez Arana na sua comparecencia, nos informes aportados polo Colexio de Economistas da Coruña e nas sentencias xudiciais que están a emitirse. Ilustrou os seus argumentos cunha resolución da Audiencia Provincial da Coruña "en canto á valoración de 81 millóns de pesetas para unha empresa sobre a que ao final chegouse á conclusión, utilizando determinados argumentos e criterios, de que lle corresponde unha indemnización de vinte millóns de pesetas".

XURXO S. LOBATO / Archivo

A preocupación do parlamentario nacionalista, que calificou a modificación do listado e da conta dos créditos como "sospeitosa" ao non contar os afectados, centrarse en que os cambios son moi relevantes no caso das empresas. Concretamente Rodríguez referiu-se á Promotora industrial Sadense e a depuradora de mariscos de Lorbé. Á primeira, no listado de 1997, correspondelle un crédito de 2.090 millóns, e no definitivo, 3.272. No caso da depuradora de mariscos tiña asignado un crédito de 1.097 millóns, que pasaron a 2.196. Xunto a outra empresa de Muros, que recibe 314 millóns "chégase aos 6.000 millóns de pesetas, que ademais agora repártense cun maior número de empresas, xa que pasan a ser más de oitenta", segundo explica o deputado do BNG.

Estes dados más o feito de que o informe do Colexio de Economistas da Coruña resultara fundamental para o governo central confirmán a denuncia dos nacionalistas de que "cando menos houbo unha manipulación evidente dos cartos públicos para beneficiar a uns cantos empresarios". Rodríguez reseña que o Colexio de Economistas non é un organismo dependente da Administración Pública e que os seus informes non poden botar abaixo os acordos acordados entre a Xunta, os representantes dos afectados e o Governo central.

Botar as mans á cabeza

As compensacións económicas polo embarracamento do Mar Exeo xa deron unhas cantas voltas, mália a "celeridade razóable" que esgrime Rodríguez

Arana. Mentre non se pronunciaron os tribunais, o ICO asistiría aos afectados através de créditos. Pero para chegar a un acordo coas cifras a repartir, tiveron que reunirse os avogados das duas administracións, centrais e autonómicas, dúciñas de veces. Un primeiro paso foi recoñecer ás confrarias como afectadas e, polo tanto, con direito a entrar na negociación. A primeira vez que se falou de indemnizaciones, a cifra non chegaba aos cinco mil millóns de pesetas e os representantes da Administración central xa levaban as mans á cabeza. Argumentaban que non había base documental para moitas peticións dos afectados. Finalmente abriuse unha liña de crédito para as mariscadoras de 2.500 millóns de pesetas e para as empresas de acuicultura, de 9.500.♦

RAMÓN MACEIRAS

De que se ri Rato?

O ministro Rato despachouse a gusto estes días dando por cumplido o programa económico do goberno do PP, anticipándose así aos primeiros numeríños do primeiro trimestre de 1999, que teñen mala pinta. Pero Rato sabe que todo o que dí vai a misa, xa que a prensa económica limita-se a transcrever as suas declaracions. O PP goberna a punta de roldas de prensa e xogadas mediáticas, realidades virtuais e coa estratexia de botar area nos ollos dos cidadáns.

O que se coñece do desenvolvemento da economía do Estado nos tres primeiros meses de 1999 indica que a producción industrial baixa por primeira vez en 25 meses, e descede un 0,5% arrastrada pola caída do 3,2% nos bens de consumo. Tamén en Marzo se disparou a inflación. Todos esos datos influen directamente no comportamento da Bolsa de Madrid, que se resiente e non se contaxia das subas espectaculares de Wall Street, o que xa superou os 11 mil puntos, cifra de vértigo. Tamén conta no comportamento bursátil de Madrid a grande exposición en Latinoamérica das empresas que forman o núcleo duro do IBEX. Como se sabe, a recepción en Latinoamérica agudizara-se este ano.

O caso é que a producción industrial do Estado español acusou en Febreiro a perda de vigor da industria e o empioramento das perspectivas dos empresarios, que empezan a ver

como se reducen as carteiras de pedidos, tanto externas como internas, despois de moitos meses de bonanza.

A producción industrial non caía desde decembro de 1996, cando comezou o cambio de ciclo que chegou ao seu teito en Febreiro do ano pasado.

A caída ten que ver coa perda de forza das exportacións, sobre todo en bens de equipo, pero hai sinais de que a demanda interna xa non tira como antes. De feito, é a producción de bens de consumo a que sofre o maior retroceso, cunha caída de 3,2%, especialmente grave nos bens domésticos de uso duradeiro (-10,5%), un indicador moi ligado á evolución do consumo privado.

Os bens de equipo e bens intermedios mantinen o crecimiento, ainda que máis moderado que no último ano. As actividades que máis baixaron foron: construcción naval (-25%); material electrónico (-20,5%); industria

do coiro (-7,1%); e alimentación (-5,2%).

En termos políticos, o contido do discurso triunfalista de Rato podería indicar que o goberno do PP prefere non meneallo no tema económico, é dicir, paralizar o ritmo de reformas económicas na medida en que se acheguen as eleccións xerais e confiar en que o consumo privado non baixe ainda máis, a fin de sostener un ano de transición con crecemento perto do 3 por cento do PIB.

O problema estriba en que o consumo privado non ten por que comportar-se segundo as expectativas electorais do PP. Unha razón para iso é que as familias están facendo un esforzo para mercar vivenda este ano, estimuladas pola baixa dos tipos de xuro. Ese factor deixa menos cartos para o consumo e, se por riba, a inflación se descontrola e presiona unha alza dos tipos a longo prazo, o efecto recessivo sería inmediato.

Por iso un non entende de que se ri Rato.♦

'O problema estriba en que o consumo privado non ten por que comportar-se segundo as expectativas electorais do PP'

'Sarcasmo' da Xunta

Fernando Acuña, secretario xeral da CIG, calificou de "sarcasmo" a oferta de diálogo realizada pola Xunta, na que se afirma que o emprego "é a primeira preocupación do goberno galego". Acuña lembrou que Galiza "vai á cola na creación de emprego no Estado español". O responsable da CIG comentou tamén o pacto polo emprego asinado hai un ano polo goberno galego, a patronal e as centrais estatais. Na sua opinión ese pacto "non só non criou emprego, senón que contribuíu a desmantelar os sectores produtivos".♦

Manifestación dos médicos de atención primaria

O colectivo de médicos de atención primaria decidiu manifestarse o Xoves dia 6 en Santiago para reclamar oposiciones ao Sergas. Lembra este grupo que o Servizo Galego de Saude é o único servizo que ainda non convocou as oposiciones.♦

O paro oficial en Galiza segue tres puntos por riba da media estatal

O paro oficial en Galiza, o rexistrado nas oficinas do INEM, baixou no mes de Abril gracies ao crecemento da economía e situase no 13,57%. Esta cifra situase ainda tres puntos por riba da media do Estado.

A carón destas cifras, Galiza presenta unha porcentaxe de eventualidade do 34,6%, case un 15% dos traballadores sen contrato e unha precariedade laboral que abrangue a case o 55% dos asalariados.♦

As axudas para a reconversión dos viñedos calcúlanse cos criterios da Rioxa e A Mancha

As axudas para a reconversión e reestruturación de viñedo, aplicábeis en Galiza, serán establecidas segunto o criterio de módulos calculados noutras comunidades como a Rioxa, A Mancha ou Jumilla, segundo ven de denunciar o SLG.

Este sindicato solicita que a Xunta reuna de novo a Mesa do Viño para abordar este problema.♦

VOZ NOTICIAS

Perto de cen profesionais concentráronse en Compostela con motivo do *Día da Liberdade de Prensa*

Oposición nas redaccións a ser 'un rebaño dócil'

Rachando unha cadea rematou Manuel Rivas a leitura do manifesto pola liberdade de expresión o Venres 30 de Abril en Compostela. O acto congregou a perto de cen xornalistas galegos na praza do Toral con motivo do *Día Internacional da Liberdade de Prensa* —que se celebra o 3 de Maio— e para lembrar que no ano 2000 cumpliránse dous séculos de aparición da prensa na Galiza. Xa choveu desde a saída á rua de *El Cátón Compostelano* pero, segundo Rivas, ainda non está recoñecido o papel dos xornalistas como "intermediarios entre os feitos e a sociedade".

A unha hora pouco habitual, ás duas e media da tarde, celebrouse a leitura dun manifesto, atendendo aos horarios de traballo, tampouco moi habituais, dos profesionais da prensa. Os participantes chegaron ao Toral convocados pola Asociación de Prensa de Santiago de Compostela, a Asociación de Xornalistas de Vigo, a Asociación Profesional de Xornalistas da Coruña e a Asociación Provincial de Xornalistas de Pontevedra. Ante a distorsionada imaxe pública do xornalismo, os responsábeis da asociación compostelá, que celebran anualmente un encontro de fraternidade, querían subliñar o compromiso co seu traballo.

"Desde hai demasiado tempo os fluxos de información na Galiza están a ser condicionados pola debilidade económica das empresas, pola desproporcionada importancia dos fondos públicos nas contas de resultados e polos políticos empeñados en mercar a submisión dos medios, pero tamén pola nosa incapacidade para facer valer a nosa independencia, o noso papel como garantes do exercicio do direito á información", lia Rivas aplaudido polos participantes.

Non toda a responsabilidade da información na Galiza téñela os directivos dos medios, se-

gundo o manifesto, mália que o próprio acto do Toral non tivo eco na maioria dos xornais galegos. "Como colectivo levamos moitos anos deixando facer e desfacer, dando a calada por resposta á crecente precariedade laboral na que se

apoian os poderosos para converternos nun rebaño dócil. E somos nós os principais culpables da nosa situación porque para que exista un amo ten que haber un escravo". Rivas, que reseñou que a liberdade de expresión e o direito á infor-

mación son condicións indispensables para a democracia, referiuuse á esperanza que leva o prexecto do Colexio de Xornalistas "desde onde se pode proxeclar a defensa dos valores da información fronte aos que querian deturpalos".♦

A Nosa Terra non é un medio de comunicación

Mentres Galicia Autonómica y Municipal, Eco e a Revista do Arco Atlántico completan a abondosa oferta xornalística no país, A Nosa Terra non sequera é mencionábel para a Xunta nos folletos que distribue a través dun xornal todos os Domingos baixo o título *Galicia 1999. Estímulo del nuevo milenio*. No especial dedicado á comunicación,

é de reseñar que Marca, As, Mundo Deportivo, El País, Expansión e Cinco días utilicen as rotativas galegas para as suas edicións. A prensa diaria do país completaría con dous semanários destinados á Galiza exterior *La Región Internacional e Galicia en el Mundo*, ademais de cos dous mensuais anteriormente citados. Sen embargo o

semanário *A Nosa Terra*, con más de vinte anos percorridos na súa última xeira, é invisível no panorama mediático da Xunta. No primeiro fascículo deste colecciónábel, aparecido en Febreiro coa introducción de Manuel Fraga, dábase conta, en castelán, do programa co que o PP se apresentara ás últimas eleccións autonómicas.♦

Se o profesor perde o exame, hai que repetilo

Que acontece se despois de estudar durante horas para un exame na Universidade e de pasar os nervios de facelo, o esforzo cae en saco roto? Que facer se o profesor, días depois, di que perdeu as probas? Calquera das soluciones que poidan xurdir se-

mellan difíceis de levar a cabo, a xulgar polo que lle ven de acontecer aos alumnos de primeiro curso da facultade de Ciencias Económicas da Universidade de Vigo.

O pasado 29 de Febreiro examináronse da matéria "História Económica Mundial". Un mes despois non sabían nada das calificacións. Foi nese momento cando se enteraron de que o profesor Xosé Barreiro Somoza denunciara ante o decanato da facultade que os exames lle foran roubados do seu despacho. Aos alumnos de primeiro curso non lles pareceu unha explicación críbel e negáronse a repetir a proba. Mientras, o decanato pedía axuda xurídica á secretaría xeral da universidade para resolver o conflito.

O próprio reitor, Domingos Docampo, reconheceu atoparse nun "caso sen precedentes". Os estudiantes protestaron, mobilizáronse polas ruas da cidade e

convocaron un paro de unha hora na facultade o Xoves 29 de Abril. Pedian o aprobado xeral e negábanse a repetir o exame.

O mesmo dia do paro na facultade, Docampo recibía aos estudiantes que solicitaran unha entrevista con el, ademais da medición do recentemente criado Tribunal de Garantías da Universidade. Ao reitor a postura dos alumnos, que se opuñían a que a repetición da proba interfería nos seus exames finais, pareceule razóable. Explicou o conflito a raíz da falla de comunicación entre os alumnos e o profesor, e propúxolle repetir o exame. Isto, antes do 10 de Xullo pero sen coincidir coas probas finais. Os estudiantes terán que voltar pasar o mal trago e renunciar ao "aprobado xeral". O mesmo que aos alumnos que lles poda acontecer algo semellante no futuro. E se se trata dunha asignatura de cuarto en troques de ser de primeiro curso?♦

As xogadoras do Celta-Banco Simeón, campeonas de liga

Os patrocinadores non se quixeron perder a foto do triunfo: o Venres 30 de Abril o *Celta-Banco Simeón* facíase coa liga de baloncesto feminina frente ao *Halcón Viajes* (64-51). Mália o optimismo que se respiraba ao rematar o encontro, nen sequera o presidente do clube tiña todas consigo respecto a renovación do contrato co Banco simeón. O directivo esperaba que este campionato incentivara a seguir patrocinando á equipa que capitanea Mar Xantal.

Nun encontro, disputado ante a "histórica" cifra de 2.700 espectadores, as xogadoras de Vigo adestradas por Vicente Rodríguez conseguiron o seu cuarto título de liga.♦

Omnibus, unha revista electrónica plural e crítica

Apreséntase o 6 de Maio no Clube internacional de Prensa de Santiago *Omnibus*, que nace como unha revista electrónica de información plural e crítica.

Coa esperanza de criar unha cultura crítica, os responsáveis da revista —dirixida por Antón Santamarina e Manuel Rivas— parten de dotar ao país de nova información e novos contidos. Xosé Ramón Freixeiro Mato e Henrique Monteagudo, como coordinadores da área lingüística tamén están presentes no acto público, o mesmo que Xosé R. Pichel Campos, responsable da área de contidos e voceiro de *Imaxin*, promotora da revista.♦

Denominación de orixe para o queixo de San Simón

No DOG do 4 de Maio publicase que o queixo de San Simón xa ten denominación de orixe, atinxindo esta medida aos queixos elaborados nesta zona da Terra Chá de Lugo.

O nome procede da parroquia vilalbesa San Simón de Costa, ainda que tamén se elabora este produto noutras parroquias tanto de Vilalba como de Muras. O queixo ten forma de bala, cunha pasta de textura fina e cunha materia graxa superior ao 45%. Até agora estaba calificado como Produto Galego de Calidade, rexistrando, segundo as cifras da Xunta, unha producción anual de 200 toneladas. O consello regulador, de carácter provisional, está presidido por Rosa María Rey Pérez.♦

Demanda reabrir o debate sobre a estrutura do Estado sen modificar a Constitución

A Generalitat plasma nun documento a Declaración de Barcelona

• B. LAXE

O Consell Executiu do Goberno catalán aproba un documento no que propón "reabrir o debate sobre a estrutura do Estado" sen necesidade de reformar a Constitución pois esta ofrece "un grado notable de flexibilidade". Catalunya tería, segundo este documento, que ven a ser a plasmación do *Acordo de Barcelona* para esta nación, "todos os mecanismos constitucionais á sua disposición", para ter unhos supostos de "soberanía compartida".

O documento elaborado polo Consell Executiu do Goberno catalán propón as diversas vias para gañar o autogoberno sen necesidade de reformar a Constitución, opción que non se contempla, ainda que pretende situar a Catalunya nunha perspectiva equivalente ao que sería unha posición "de Estado", tamén denominada "soberanía compartida".

Por este término, o documento entende que "as institucións de Catalunya poderán determinar integramente toda a política lexislativa e administrativa, sen nengunha intervención relevante do poder central". Entre os ámbitos que deberán de quedar de xeito exclusivo en mans do Goberno citanse a política cultural e educativa, o ámbito institucional e administrativo, o dereito civil, a policía, a administración executiva, incluída a tributaria, a organización territorial e o réxime local. Tamén contempla a reforma do Estatut, sen pronunciarse sobre cambios concretos.

As propostas

O documento do Consell Executiu propón que o Goberno central mude as leis básicas, de xeito que estas se limiten únicamente

O presidente da Generalitat catalana, Jordi Pujol.

XAN CARBALLO

a enunciar os grandes principios e deixen o seu desenvolvimento para que este sexa realizado pola Generalitat, que tería "todo o protagonismo lexislativo".

Tamén reclama a Administración Tributaria única, pois a Generalitat exercerá as facultades de xestión tributaria a respeito dos impostos estatais en Catalunya, por delegación do Goberno central.

Este documento tamén propón que o presidente da Generalitat sexa en Catalunya a máxima autoridade despois do Rei. Tenta quitarlle así este lugar no protocolo ao presidente do Goberno central argumentando que o

Rei ten "a representación do Estado, namentres que o presidente do Goberno central exerce só a representación dun dos poderes do Estado, o executivo, e só a nivel central". A proposta, como se ve, trascende ao mero aspecto protocolario ao que se quer circunscribir, entrando na esencia misma do Estado.

Contempla tamén o documento auspiciado por Pujol que os decretos de nomeamentos do presidente da Generalitat deberían ser refrendados polo presidente do Parlamento de Catalunya e non, como sucede agora, polo presidente do Goberno central. O documento entende que esta

situación actual "implica unha interferencia extraña do titular do poder executivo central" nos asuntos de Catalunya.

Analízase tamén a posibilidade de reformar o *Estatut* como un proceso de gran valor simbólico "na medida na que permite actualizar o pacto político entre Catalunya e más Euskadi".

A respecto da relación coa UE, preténdese incorporar representantes da Generalitat ás reunións dos consellos de ministros europeos, "segundo a liña doutros membros da UE de estrutura interna composta, como Bélgica".

Os autores do texto, dirixidos por Antoni Bayona, creen que a Constitución é flexible e ten moitas interpretacións. Para buscalle a volta propone influir na xurisprudencia Constitucional para que falle de xeito menos centralista. Avógete tamén por participar na elección dos membros do Tribunal Constitucional e do Consello Xeral do Poder Xudicial, tal e como recollen documentos da Declaración de Barcelona.

Tamén se reclama como via para a "soberanía compartida", a cesión de diversas competencias, utilizando a fondo a vía do artigo 150.2 da Constitución, que regula a cesión de competencias do Estado ás autonomías. Neste sentido, Pujol preten de seguir o exemplo das cesións de tráfico.

O texto deberá de ser entregado a unha comisión parlamentaria para a sua discussión. Esta, que se constituiu o 4 de Maio, comezou con mal pé a sua andaina, posto que CiU quedouse en minoría ante demanda da oposición de que acudise Pujol a dar conta da situación de Autogoberno, para cuxo estudio se constituíu esta comisión.♦

EH leva a campaña das europeas á Galiza, Catalunya e Madrid

A formación abertzale de esquerdas Euskal Herriak levará á frente da sua candidatura para as eleccións europeas a un profesor universitario nacido en Bilbao pero residente en Iparralde desde hai anos. É intención de EH celebrar actos electorais fora de Euskadi, concretamente na Galiza, en Madrid e en Catalunya. EH denunciou o feito de que todos os bascos, tanto do Norte como do Sul, non poderán votar á mesma lista –co conseguinte déficit democrático da Unión Europea– e non desbotou a posibilidade participar nun grupo parlamentario de nacións sen Estado, no que se integrarian outras forzas nacionalistas do Estado español.♦

Aznar discutido como líder do PP

Apenas comezan a ser patentes alguns problemas da xestión do Goberno de José María Aznar –despunte da inflación, redución do crecemento ou caos aéreo–, no PP comeza a discutirse o liderazgo de Aznar. A primeira voz pública foi a do presidente da Comunidade de Madrid, Alberto Ruiz Gallardón, quen se postulou como candidato á sucesión de Aznar no ano 2003, cando este se retire. O anuncio imediatamente foi censurado pola cúpula popular, que acusou de inoportuno a Gallardón e recomendou calar. A celeridade na resposta viría a indicar nerviosismo ante unha posibel contestación a Aznar.♦

O Goberno pretende una dupla administración en Euskadi

O Goberno está a buscar fórmulas para reforzar a presenza institucional do Estado en Euskadi aproveitando as competencias que comparte coa Comunidade autónoma basca. Deste xeito, provocaríase unha situación de duplicidade administrativa que no seu dia se empregaba como argumento para evitar a descentralización do Estado e a cesión de competencias. O plano non é unha iniciativa illada do Goberno, conta co beneplácito do PSOE. Así, o secretario de Política Autonómica dos socialistas, Ramón Jauregi, foi elocuente nas suas intencións e afirmou que hai que "amosar aos nacionalistas e á sociedade basca en xeral que o camiño cara Europa pasa por España".♦

XOSÉ M. MEXUTO

E sen embargo o CESID existe

As escoitas do Cesid seguen ai: algun a sério sabe do asunto? Quero dicer, algun dos que circulamos a cotío pola rua, non algun dos que viven para zorrugar ao inimigo co dossier de turno, zorrugarlle por xornalista de investigación interposta (ese pescudador que ten por todo hábito olisquear o de ficar con algún de aceno fosco nunha cafeteria do centro para pagarlle o café e levar un maletín a troco cheio de folios incriminadores, carne de titular a catro columnas). Quen dá decodificado tanta información? Perote? De verdade algun sabe quen é Perote? Manglano é algo máis do que un hipotético personaxe dunha hipotética trama para un hipotético guión dunha hipotética astracanada dalgún émulo de Berlanga?

E porén o Cesid existe. Interior existe, os espías traballan, saben de nós muito máis do que nós nunca habemos saber deles, gravan as nosas conversas, exploran as misérias alleas e especulan con elas, eles, tamén vulnerábeis, nada hai puro e todo acaba por murchar, por revelar-se fráxil e mol, eles ta-

mén son espiados, gravados e fotografados (a CIA espia ao Mossad e viceversa), nun eterno retorno absurdo e interminábel.

O Cesid existe, mais é un ente extraparlamentar. Quero dicer que en sede parlamentar, por empregar a pomposa xíria de Trillo e demás adoradores do culto formalista, nada se sabe de tal cousa nen de nada polo estilo, aparentemente aquí se espia, se escoita ilegalmente ou se delinque, sen que o saiba o poder político, sen que por suposto o poder lexislativo fale ou opine ou debata ou entenda do asunto. É que algun entre os parlamentares saben realmente quen é Perote?

E sen embargo medra a sospeita de os poderes paralelos non seren unha enteléquia dos cultivadores da teoría conspirativa da historia. Nacións Unidas envia equipas de inspección a Iraque na procura de perigosísimos arsenais químicos e resulta que eses rapaces de bonhomía rebordante e aura anxelical entre «boy scout» e ONG sen fronteiras teñen carnets da CIA e traballan con certa parciali-

dade, desde o preconceito de que todo árabe é un terrorista e de que non hai outra nación indispensábel do que a sua (lóxica que os leva a acreditar que o resto si son perfectamente dispensábeis, isto é, eliminábeis).

Non nos laijemos. A cena internacional estásela a pór nun plano tal que xa un pode arreporese ao pensamento único e botar mao de termos como império ou imperialismo e obter a troca unha réplica áceda de Aznar, mais non o silencio nem o desprezo (voltan os clásicos de entreguerras, estoumo cheirando). Gravan-nos, fotografan-nos, espian-nos, escoitan-nos e fa-no todo coa naturalidade que dá formar parte do cenário, é-che o que hai, protagonistas dun sarillo tan indescifrable como unha novela de Raymond Chandler, mágoa que Marlowe fechase a oficina.

Eles saen dos xulgados e malla-nos a fotos, agora os que disparan son xornalistas.

Mentres, o Parlamento non sabe nin contesta.♦

Imaxe distribuída polas axencias, dunha nena albanokosovar bicando a unha familiar recién chegada ao campamento de Arábia Saudí, ás afors de Kukes (Albánia).

SOSPEITAR DO MELODRAMÁ

MANUEL VEIGA

A primeira obriga de alguém que pretenda estar enteirado do que sucede ao seu redor é a de distanciarse da información que recebe, sobre todo se esta lle chega presentada baixo leis moi semellantes ás do espectáculo melodramático. Curiosamente, os paladins da razón frente aos sentimientos (aos que segundo eles apela o nacionalismo) son os maiores expertos neste tipo de enfoques.

Na información da guerra sobrancean as nenas loiras á intempérie, os anciáns desamparados e as nais con aceno arrebatado. O que reclama este despregue de sentimentalismo é a acción caritativa, a adopción de nenos, o regalo de mantas e o envío de voluntarios en reinventada labor misioneira. Todo, por suposto, é o froito dunha grande e interesada simulación, como, noutra época, a do branco cocido nunha potta por negros dunha tribu africana cun oso cruzado na cabeza.

A caridade leva sempre consigo, por outra parte, un complexo de culpa. Non se lamenta Océntre polo mal que causan as toneladas de bombas que arroxa cada dia, senón polo ineficaces que somos á hora de resolver o problema dos refuxiados. A crítica ao escaso espíritu caritativo das xentes sempre foi, non só unha crítica admitida, senón unha cantilena suspeitamente repetida desde os púlpitos. Por suposto agáchase que eses refuxiados son musulmáns, porque os musulmáns no código doutrinal ocidental son sempre fundamentalistas. Trátase de salvar nenos loiros europeos ou velloz aldeáns semellantes aos nosos, como algun escritor voluntario xa se encargou de facer notar.

A posta en cena é privilexiada. Cinco multinacionais informativas controlan o cen por cen da información, todas elas vinculadas a países da OTAN. Esta información debe superar ademais a peneira militar da propia Alianza. (Convén facer notar que o exército dos Estados Unidos conta con equipas de xornalistas tan numerosas como algúns corpos de combate). Por se fose pouco, podémoros atopar con casos tan notábeis como o do portavoz do Departamento de Estado norteamericano, Jamie Rubin, que é o

marido da xornalista estrela da CNN, Christiane Amanpour.

Tampouco estamos ante unha repetición das imaxes da guerra civil española, como xa se apontou para tratar de conquistar a opinión de sa esquerda remisa a cerrar filas co clube de admiradores dos B-52. Aquelas imaxes, as de Robert Capa por exemplo, tardaron anos en ser difundidas. Ben delas son descoñecidas para a grande maioria do público, ainda hoxendia. O que se difundiu entón foi o suposto auto-bombardeo de Gernika, polos propios republicanos! Tamén Francia e Inglaterra que non estaban sometidas á censura de Franco colaboraron a esta confusión e a este ocultamiento. O que si se parece á guerra de España é o ataque da OTAN a Iugoslávia: o bombardeo de Belgrado ao de Madrid, o de Novi Sad ao de Bilbao. Esas imaxes tardarán tantos anos en coñecerse na sua magnitud como as de Robert Capa e como as doutros moitos fotógrafos que seguen sendo anónimos sesenta anos despois do fin do conflito.

No entanto, o verdadeiro xenocidio pasa entre algodóns. Os hospitais bombardeados, os médicos arrastrando á rúa as camillas dos quirófanos, os recién nacidos afectados polos cortes de electricidade nas incubadoras grácias ás bombas de grafito, os autobuses de pasaxeiro repetidamente atacados pola aviación en actos de evidente terrorismo, as bombas en edificios e en veículos colocadas polo ELK...

É falso que a sofisticada maquinaria da OTAN teña pouco claros os seus obxectivos, como chegaron a insinuar algúns comentaristas "críticos". A OTAN ten un obxectivo tan preciso como antigo e comun a toda guerra de invasión: amedonar ao povo que resiste no seu terreo, mostrarlle ao que está disposto Océntre,

para contrarrestar así a sua maior motivación inicial a defender a súa pátria, moi superior á dos soldados atlánticos a atacar un país que descoñecen.

Non hai erros da OTAN en Iugoslávia, como non houbo erros na represión franquista, por moito que a propaganda para-oficial falase durante anos de irracionalidade, venganzas personais, etc. Trátase non só de vencer, senón de impregnar de terror ao vencido, de modo que os "erros" contribúan a incrementar a sensación de indefensión da vítima, de que se encontra ante unha ameaza sen medidas, irracional, e polo tanto irresistíbel por medios lóxicos, incrementando así as posibilidades de rendición física e incluso mental e afianzando o propósito de que os efectos da lección militar pervivan mentres perviva a memoria dessa época.

**'No entanto,
o verdadeiro xenocidio
pasa entre algodóns'**

Só este mecanismo mediático, dirixido á sensiblería, pode permitir que grandes maiorías da población occidental asistan neutrais á matanza que se está a cometer, através dos trecentos voos que realizan cada dia os avións da OTAN, loubando incluso o perfeccionismo técnico dos misis, como se non estivesen destinados a matar seres humanos, en canto se ensaiava, más

unha vez, unha cerimónia parella á do Dommund para os chinos e das Misións en África e América que amolecían o terreo á espada colonizadora.

Compriría reler os folletos que o Estado e a Igrexa difundian hai só trinta anos e que os nosos pais criáron a pe direito. Ririan moitos as suas toscas falácticas, pero non máis toscas -salvando os cambios do papel satinado e da infografía que as da propaganda de hoxe, que algún dia causará o risco dos nosos fillos, que non crerán como pudemos ser tan inxénuos.♦

A direita gaña as eleccións en Panamá ás portas de recuperar a canle

As sombras do cacique Arnulfo Arias e do patriota Omar Torrijos enfrentáronse o pasado Domingo dous de Maio en Panamá, cando se celebraron unhas eleccións que leváron á presidencia a Mireya Moscoso, viúva de Arias. Martín Torrijos, o fillo do que asinou con Carter o tratado de devolución da canle, resultou derrotado. No Congreso, sen embargo, o Partido Revolucionario Democrático (ate entón na presidencia) foi o máis votado.

Para gobernar comodamente, Moscoso deberá pactar cun desertor do seu partido, ao que está fortemente enfrentada pero co que comparte a mesma ideoloxía direitista.♦

A detención do perfecto de Córcega revela o alcance da guerra suxa

Despois de que todas as probas apuntasen á xendarmería francesa no atentado que un restaurante sen licencia sofreu o pasado vinte de Abril, o perfecto de Córcega, Bernard Bonnet, foi detido acusado de ordenar o atentado.

O acto terrorista emárcase dentro dunha campaña do perfecto contra as edificacións ilegais, pero tamén está relacionado coa guerra suxa, xa que a policía francesa pretendía acusar á Frente de Liberación Nacional Corsa de ter realizado o atentado. No acto terrorista resultou ferido un dos policías autores do mesmo.♦

Retrasada a creación do Estado palestino

A fin de non interferir coas eleccións legislativas israelíes do dezaseste de Maio, a Autoridade Nacional Palestina decidiu retrasar a constitución do Estado palestino, cuxa proclamación estaba prevista para o Martes catro de Maio. Como consecuencia desta decisión producirónse distintas manifestacións na beira esquerda do río Xordán en sinal de repulsa que remataron con confrontamentos co Exército israelí.

En plena campaña electoral, os líderes xudeus empregaron o medo a un Estado palestino armado para pedir o voto. Ademais, anunciaron a ocupación en caso de declaración do Estado, de modo que Iaser Arafat decidiu retrasar a data para evitar que Israel empregue unha invasión como arma eleitoral e que se vexa freado o proceso de paz.♦

Reunión do goberno dos EE UU e da equipa negociadora para os Acordos de Dayton, o 21 de Agosto. Na fotografía, Bill Clinton, Warren Christopher, sentado cos brazos cruzados, Madeleine Albright, o xeneral Wes Clark, sentado á esquerda, e Richard Holbrooke.

Richard Holbrooke di que Kofi Anan subiu ao posto máis alto da ONU ao permitir que Norteamérica favorecese a Bósnia e Croácia

O embaixador especial de Clinton para Iugoslávia interviu en 1995 contra Sérvia para evitar a paz

• G.L.T.

O Governo norteamericano enviou a Richard Holbrooke como embaixador especial a Iugoslávia en 1995 para rematar unha guerra que se lle escapaba das mans a UE, pero o experimentado diplomático non fixo de bombeiro senón de incendiário. Nun detallado diario dos acordos de Dayton, Holbrooke di que a guerra de Bósnia estaba a piques de rematar coa vitória dos sérvios pero a sua intervención a prol dos croatas, así como o contrabando de armas para os musulmanos bósnios, prexudicou a Belgrado e reavivou a violéncia.

Na altura en que as bombas de uranio retardado furan o teito dos autobuses de liña de Kosovo, as confidencias do embaixador parecen segredos da diplomacia de Washington contados polo inimigo. Pero non se trata de filtracións nin de sedición. Holbrooke relata no libro *To end the War* (Para renmatar a guerra), de que xeito se elaboraron os acordos de Dayton desque foi enviado a Bósnia en agosto de 1995 até que sérvios, croatas e bósnios asinaron o tratado en decembro do mesmo ano baixo o patrocinio de Clinton.

Holbrooke xa estaba na embaxada de Washington en Saigón dous anos antes da vitória do Vietcong e ten un papel protagonista nas conversas de Paris cos representantes de Hanoi, dirixidos por Averell Harriman. Despois abandona o ministerio de exteriores (secretaria de Estado) no 72 pero regresa con Carter. Na longa época de Reagan, marcha outravolta á excedencia antes de ser nomeado embaixador na Alemaña con Clinton.

Os morteiros están case en silencio en Bósnia e Hercegovina

na primavera do 95 porque os sérvios controlan a Kraina en Croácia (de maioría sérvia) e case todo o territorio de Bósnia. A pacificación do territorio é asunto de días, tanto pola ubicuidade e domínio que as tropas de Belgrado teñen sobre o territorio, como polo secuestro esporádico de soldados da ONU (*Unprofos*) co que dan evitado os bombardeos aéreos.

"Enganamos a estes tipos"

O embaixador centra o seu diario sobre a ofensiva das tropas croatas contra os sérvios da Kraina, que Washington condeu o 17 de agosto de 1995. Mentre Holbrooke almorza no castelo de Zagreb, o pazo presidencial que domina a capital croata, co presidente Tuxman, admirador declarado de Franco e Pinochet, un membro da delegación norteamericana, Robert Frasure, pasa-lle unha nota que di: *"Enganamos a estes tipos para que nos fagan de mercenarios e hai que ter man con eles."* O embaixador lembra a importancia crucial do intre con estas palabras: "Desde logo que non había detalle que perder, porque era a primeira vez que os sérvios recuaban e isto era básico para termos estabilidade e poder sair do conflito" (página 73 da edición norteamericana).

De feito, en Marzo de 1994, un acordo asinado na casa Branca tiña que abrir camiño a unha federación de bósnio-musulmanos e croatas para Bósnia, pero os norteamericanos non podían favorecer estas duas partes prota-

gonistas no conflito a causa do embargo de armas. Así que, como lembra o presidente Tuxman, Washington mirou para o outro lado, tolerou o contrabando de armas (en parte chegadas de Irán) para Zagreb e o 17 de setembro de 1995 recomendou a Tuxman manter a ofensiva croata "para poder defender na mesa de negociacións o que xa estivese gañado no campo de batalla". Así que Holbrooke presiona a Tuxman para que

se faga a toda presa con Sanski Most, Priedor e Bosanski e a non tomar Banja Luka, que considera de Sérvia (página 160 da edición citada).

Para poderen degradar o espacio de domínio sérvio, os norteamericanos decidiron bombardealos. A resolución tomouse en agosto do 95, mentres os primeiros protagonistas da política occidental estaban ausentes: Clinton, Al Gore, Boutros Ghali. Tomaron por eles a decisión Madeleine Albright, que na altura era embaixadora de Washington na ONU, e Holbrooke. Kofi Anan, encargado na ONU da misión de paz en Bósnia, arriou o veto sobre os bombardeos. Holbrooke é explícito cando di que Anan soubo "gañarse o posto" de o actual secretario xeral da ONU con aquela decisión.

A mediados de setembro, o vocero da Casa Branca Mike Curry dixo que Washington exixía o cese da ofensiva croata pero Holbrooke comunicaba deseguida ao presidente Tuxman que debe-

ria seguir os combates e despois dunha chamada de teléfono a Washington (no libro non especifica quen era o seu interlocutor), o 17 de setembro anima aos croatas a continuar a guerra. Concedido de que compre negociar desde posiciones de fuerza, o embaixador especial reclama a reanudación dos bombardeos da OTAN sobre Bósnia para que a Alianza "deixe de parecer un tigre de papel".

No momento en que aplicaba esta frase de Mao aos exércitos da OTAN, o delegado especial de Clinton non podía prever que nun prazo brevíssimo as pantallas mostrarian que os que resultan de papel baixo as bombas son os autobuses sérvios "nos que viajan sárquitos de paisano", como asegura con sorriso de raposo o vocero da OTAN. Holbrooke asegura que o acordo de Dayton, asinado en novembro do 95 por sérvios, bósnios e croatas, debeuse á intervención norteamericana. O embaixador escucha nas chancelerias europeas a expresión de Reagan "Volve América", para describir un estilo agresivo de política exterior norteamericana co que estouraba a estratexia declarada da UE de manter a equidistancia relativa entre os ex-estados federa-

rados de Iugoslávia. Holbrooke non só bpta gasolina ao conflito ao decidirse claramente por Bósnios e Croatas, senón que non pode agachar o noxo que lle producen os sérvios. A eles só como un lume latente no que Norteamérica, coa colaboración dos países da UE, deitan gasolina mentres proclamaron como estes días, a sua vontade pacificadora.

culpa da guerra e chámos bes-tas (*thugs*) e criminais. Como señala o historiador francés Denise Artaud, "a pesar de que o governo federal americano ten a sua orixe nunha guerra de secesión, ten ben conta de trazar analogía nengunha entre Bósnia, Croácia e Sérvia, cando esta última fica reducida a un mini-estado co aceso ao mar recortado desde 660 a 50 quilómetros".

O embaixador non agacha a relación privilexiada dos bósnios mu-sulmanos cos norteamericanos, nomeadamente a través de Mohammed Sacirbej, que residira nos Estados Unidos e está casado cunha norteamericana. Holbrooke confirma que se entende maravilla co que outras delega-ciones europeas califican de *mafia americana* de Bósnia, firmemente

convencida de que é posibel unha intervención norteamericana para a que será preciso manter vivo o interese da opinión pública internacional a respecto de Bósnia. Holbrooke fixo todo o posibel porque as barba-ridades dos sérvios fosen mellor divulgadas que as dos croatas ou musulmanos.

En 1995, Holbrooke presionou a Tuxman para que arrebatase aos sérvios a toda presa Sanski Most, Priedor e Bosanski.

O libro de Holbrooke constitue unha evidencia de indiscutíbel valor para entender a guerra de Iugoslávia

como un lume latente no que Norteamérica, coa colaboración dos países da UE, deitan gasolina mentres proclamaron como estes días, a sua vontade pacificadora.

A defensa dos direitos do povo kosovar 'un pretexto para xustificar a intervención'

O obxectivo da OTAN é establecer un protectorado USA en Europa, segundo o BNG

• X.M. (MADRID)

O deputado do BNG Francisco Rodríguez denunciou o pasado dia 4, no Pleno do Congreso, que o verdadeiro obxectivo da OTAN ao agredir a Iugoslávia é establecer un protectorado USA en Europa. "A defensa dos direitos do povo kosovar só é o pretexto para xustificar unha intervención que pretende derrubar a un réxime non adito a Washington", afirmou o parlamentar nacionalista durante o curso da comparecencia do presidente do Governo, José María Aznar, para informar sobre a recente cimeira da OTAN na capital dos Estados Unidos.

"Estados Unidos é a cabeza pensante directora de toda a estratéxia da OTAN. E xa aplicou na práctica unha política de Xendarme Internacional –bombardeamentos a Sudán ou Irak– que agora vén de institucionalizar na recente cimeira de Washington", denunciou o deputado do BNG.

Para o parlamentar nacionalista, estamos ante unha guerra de deseño, predeterminada e prefabricada. "A intervención militar estaba prefigurada, sen que se lle dese nengunha opción á via diplomática. O obxectivo é derrubar o réxime de Belgrado pola sua autonomía política e establecer un protectorado de USA

Aidea sérbia en Surdulica, arrasada polos bombardeos da OTAN.

no centro de Europa, así como disuadir a Rússia sobre calquera evolución non desexada polo Império", indicou.

O deputado do BNG saudou o feito de "esta estratéxia absoluta" ter contradiccións no seo da propia OTAN. "Así, os ministros de Asuntos Exteriores de Itália e Grécia –Lamberso Dini e Andrea Papandreu, respectiva-

mente– veñen de deixaren ao descoberto que Ramboillet foi unha farsa destinada ao fracaso desde o comezo", salientou o parlamentar nacionalista, para quen resulta abondo sintomático que líderes como Oskar Lafontaine "falen de que o que está a pasar é gravísimo mesmo do punto de vista dos intereses da Grande Alamaña". "Até o próprio Matutes di que hai que ne-

gociar e que sería excesivo pór o listón na cabeza de Milosevic", acrescentou.

Non é unha guerra humanitaria

O curso dos acontecimentos está a pór de relevo que non estamos perante "nengunha guerra humanitaria". "Os kosovares só son un pretexto. Nen Rugova

nen o ELK pintan nada e a propia Mary Robinson, alta comisionaria das Nacións Unidas para os Dereitos Humanos, vén de dizer que o futuro Tribunal Internacional para xulgar os crimes de guerra tamén deberá examinar aquelas accións da Alianza Atlántica que poidan seren constitutivas de grave violación da lei internacional humanitaria".

A esta altura do conflito o que urge é ir a por un acordo negociado e pór fin ás hostilidades. "O que compre é enviar unha forza internacional a Kosovo con cobertura da ONU, proceder á retirada das forzas sérbias, permitir o regreso dos refuxiados e abrir un proceso de negociación política entre o réxime de Belgrado e os representantes lexítimos do povo albanés-kosovar", recapitulou o deputado do BNG.

"En conclusión, o BNG denuncia o servilismo do Governo español ante o matonismo de Estados Unidos e tamén o que isto significa como grave síntoma de impotencia, incapacidade, complexo de inferioridade, desprezo polo débil, hipocresía e propaganda que aspira a viver do aplauso perante a dor alrea; é posible que Aznar gañe coa sua escalada entreguista, pero o Estado Español sitúase cada vez más como unha comparsa no cenário internacional", concluiu o parlamentar nacionalista. ♦

FRENTE Ó IMPERIALISMO, SOLIDARIEDADE CON SERBIA

ANSELMO LÓPEZ CARREIRA

Non se equivoca a OTAN nos seus obxectivos. Cando a ofensiva militar non acada os resultados esperados, recórrese ó terrorismo, á acción indiscriminada e criminal contra a poboación civil, para minar a vontade de resistencia. Sobre estas tácticas non cabe agardar sorpresas; son moi semellantes desde os tempos máis remotos e neste presente século foron practicadas en Germika, Hiroshima ou Hanoi.

Tampouco se equivoca a OTAN nos obxectivos políticos. Por máis que os seus expertos en propaganda pregoen fins humanitarios, as súas metas son moi outras: Serbia estorba á nova orde mundial en Europa e o imperio global non está disposto a consentilo. Mais no seu punto de mira non está só Milosevic, senón toda discrepancia que ultrapase o nivel consentido. Todos nos contamos entre as posibles víctimas.

Quen si se equivoca de maneira lamentable é unha grande parte da esquerda deste país. Non falo, por suposto, do amplio abano da progresía socialdemócrata, empordada ata o cogote e moi coerente, como sempre, co seu papel de tontos útiles, tontos inútiles e, sobre todo, listos útiles, dispostos a facer os traballos suxos sen ningún tipo de rubor ou acaso enarbolarando vergonzantemente o cómodo discurso de que os bombardeos están mal, pero os serbios son culpables, con distintos graos de énfase en cada unha das partes da oración, mais sempre co mesmo resultado de lexitimar a agresión imperialista.

Non; agora refírome a unha parte da esquerda real, cuxo discurso resúmese no rexeitamento da agresión, pero matizado sempre coa defensa acesa dos dereitos dun suposto "pobo kosovar", actitude anacrónica que ó mesmo tempo delata a súa desmobiliización e o seu desarme teórico, ó utilizar o concepto de "autodeterminación" como un fetiche que se lles revolve nas mans.

A universalidade do derecho de autodeterminación significa que este é válido en todas as situacións semellantes, mais non que se trate dun principio ideal e inconcreto, válido para todo suxeito histórico. Así como a liberdade só se predica dun ente chamado "persoa", a autodeterminación predícase só das "nacións". E se todo o mundo sabe o que é unha persoa, tamén todo o mundo debería saber o que é unha nación (en realidade sabese, aínda que se disimule).

E Kosovo non é unha nación. É un territorio no que conviven (convivían) xentes de nacionalidades e confesións diferentes, maioritariamente albaneses e serbios. Pese a seren demograficamente dominantes os primeiros, ata o momento Albania non ten presentado reivindicacións consistentes, e Serbia asegura que forma parte do seu territorio nacional. Como suxeito histórico que é, a nación só se explica na Historia.

Compre acudir a ela para resolver as dúvidas ó respecto, non ó feito da presencia dun determinado grupo humano nun momento dado; por esta vía topáramos con problemas de imposible solución e xustificáramos anexións violentas de territorios, entre outros a máis flagrante da actualidade, a ocupación de Palestina por parte da confesión relixiosa xudía (baixo o nome de nación), xa que hoxe os israelís son alf maioría; ou a do Sahara gracias á infiltración de poboación marroquí.

Ningunha agresión se realizou nunca sen invocar razóns humanitarias: os españoles querían evangelizar América, os ingleses civilizar África e os nazis salvar a civilización occidental. A OTAN conta con ONGs, igual que aqueles contaron coas misións ou con Cáritas. Enarbolar agora a autodeterminación dunha inventada nación kosovar é concederlle credibilidade ós argumentos do imperialismo, cando ademais el é o causante da hecatombe humana.

Nestes momentos o imperialismo impón a dialéctica da violencia (que é a súa mesma esencia). Cando a bomba cae non fai distingos; reventa a quem ten debaixo. A única actitude coherente por parte da esquerda é a solidariedade activa co agredido; sen fisuras nin matices.

Todos fomos vietnamitas no seu momento, ou nicas. Agora somos serbios. ♦

Ningunha agresión se realizou nunca sen invocar razóns humanitarias: os españoles querían evangelizar América, os ingleses civilizar África e os nazis salvar a civilización occidental

Serbia, pese a viviren alí moitos húngaros, que tamén os hai no centro de Rumanía, e hai grupos compactos de alemáns en Rusia, en Bélxica e no Brasil, chinos en Malasia, suecos en Finlandia, antigos colonos ingleses en Irlanda do Norte, etc. Mais ningún

Manifestación contra a guerra frente á sede do Partido Popular en Santiago o pasado Martes 4 de Maio.

A. PANARO

QUE DIFÍCIL É SER PACIFISTA XUSTO CANDO MÁIS FALTA FAI

MANUEL DIOS

Con este expresivo título ilustraba unha recente viñeta *El Roto* sobre a situación de encrucillada na que se atopa o movemento pacifista internacional diante dun confronto complexo e cheo de incertezas como o de Kosovo. Desde logo, o conflito dos Balcáns non empezou cando os avións da OTAN decidiron bombardear Sérbia hai xa aproximadamente un mes. En realidade estallou violentamente unha vez máis na historia contemporánea, por non ir máis alá no tempo. Tampouco Slobodan Milosevic resulta un descoñecido. Este comunista reconvertido de urxencia promoveu, coa tolerancia das principais diplomacias europeas, en Maio de 1987, unha campaña para defender a sérbios e montenegrinos do que consideraba un "auténtico xenocidio". Posteriormente, o 26 de Xuño de 1989 mobilizó até un millón de persoas no Kosovo para conmemorar o sexto centenario da terríbel batalla na que os turcos derrotaron aos sérbios e que significou a morte do príncipe Raska e o sometemento de Sérbia ao Império Otomán. En 1990, Milosevic suprimiu a autonomía da que gozaban Kosovo, cun 82% de povoación albanesa, e a Voivodina, na República de Sérbia.

O escritor albanés, Ismail Kadaré, escribiu: "Os sérbios compráense en repetir que Kosovo é o berce de Sérbia, pero os albaneses opinan que este territorio pertence igualmente á súa historia. O século XIV considérase polos sérbios más determinante que o XIX, precisamente cando o drama da nación albanesa tivo como escenario principal o Kosovo".

O estado sérbio, sen dúbida, ten a principal responsabilidade na "etnica cisneje" ou limpeza étnica. Andrej Mitrović, historiador de Belgrado, ten manifestado que a limpeza étnica apareceu na rexión durante a II Guerra Mundial baixo o réxime pronazi de Ante Pavelic en Croacia. Non obstante, esta ideología pertenceu por definición a todos os grandes movementos nacionais que existiron nos Balcáns, xa fose na Grécia de 1930, en Sérbia, en Montenegro ou en Bulgaria.

Xa en 1941, o líder sérbio dos Chetniks, Mihailovic sostinha que "sinalar de facto as fron-

teiras do territorio sérbio é deixar só a povoación serbia... criar unha Gran Sérbia etnicamente pura dentro das fronteiras que engloban a Sérbia, Montenegro, Bosnia Herzegovina, Srem, Backa... purgar o territorio do Estado de todas as minorias nacionais e de todos os elementos non sérbios... proceder á purga das povoacións musulmanas e croatas de Bosnia". Slobodan Milosevic non fixo nen está a facer nada distinto.

Francisco Veiga no seu espléndido estudio "A trampa Balcánica" fai fincapé na interpretación socioeconómica do conflito dos Balcáns. Para el, entre 1918 e 1939, fracasaron os intentos por crear un sistema de estados estabeis e sería a inexistencia dunha clase media o factor decisivo no fracaso dos diversos experimentos políticos que se tentaron. A ausencia dunha sociedade civil vertebrada por unha clase media relegou o peso da coerción nacional no Estado, coa súa corrente de políticos, funcionarios e intelectuais orgánicos, responsables de xerar unha boa parte das desacertadas decisiones que hoxe condicionan a rexión. Eso explicaría a persistencia nos Balcáns de aparatos políticos herdeiros directos do réxime comunista con posterioridade a 1989.

Por outra parte, os estados occidentais teñen, efectivamente, a súa cota de responsabilidade na actual crise balcánica. Con frecuencia esquecemos unha serie de errores cometidos desde Occidente ao longo de perto de dous séculos, desde a intervención das grandes potencias a favor dos insurxentes gregos en 1827 ou a sucesión de intrusións violentas, controis abusivos das fian-

zas, manipulación das forzas políticas autóctonas, préstamos usurarios...

As soluciones —en plural— están directamente relacionadas con tratamientos combinados que implican racionalizar a zona, desmontar peza por peza calquera planteamiento expansionista: a Gran Sérbia, a Gran Croacia, a Gran Albánia ou a Gran Rumanía, axudar economicamente, pero sobre todo, respectar o dereito internacional.

Slobodan Milosevic, sen dúbida, pode ser acusado de crimes contra a humanidade, por violación sistemática dos direitos humanos e colectivos do povo albanokosovar. Pero coa mesma firmeza temos que denunciar a ilexitimidade dunha guerra non declarada oficialmente, dunha agresión militar que vulnera a soberanía dun Estado o que significa tamén unha violación da Carta das Naciones Unidas e da Declaración Universal dos Dereitos Humanos da que vimos de conmemorar o seu 50 Aniversario.

A intervención da OTAN, á marxe do Consello de seguridade das Naciones Unidas, pon en evidencia, por unha banda, o papel subordinado da ONU e do seu Presidente, Kofi Annan. Tamén a imperiosa necesidade dunha reforma en profundidade da —téorica— máxima institución supranacional mundial. Pola outra, o seguidismo da UE e o distinto tratamento dado pola chamada Comunidade Internacional a situaciones homologábeis como poden ser os casos kurdo, saharauí, o de Timor oriental ou palestina, por poñer tan só algúns exemplos.

A actuación dos EE.UU, liderando e controlando a intervención, amosa ben ás cla-

ras o seu decidido papel hexemonista nesta postguerra fria, fronte dunha moi debilitada Rússia e unha UE incapaz de oponer unha política propia no continente.

Se o principal obxectivo da intervención militar era a protección do povo albanokosovar e deter a Limpeza étnica propiciada desde Belgrado parece evidente que resultou un estrepitoso fracaso logo dun mes de bombardeos. O incremento do sufrimento e das penalidades das principais vítimas, a povoación civil, mulleres, nenos e vellos, tanto en Sérbia como en Kosovo, son un insulto á humanidade neste fin de século. Indigna observar a contradición sanguinaria entre un armamento supersofisticado e a incapacidade manifesta da axuda humanitaria, os cada vez maiores "danos colaterais", a destrucción de infraestruturas civís e a máis que probabel extensión do conflito. Lonxe de debilitar a Slobodan Milosevic os bombardeos da OTAN estano a fortalecer internamente. Mesmo está gañando a batalla mediática polas tremendas contradiccións das chamadas forzas aliadas.

Cando todo parece indicar que unha invasión terrestre está próxima, insistindo nos mesmos erros, ampliando o catálogo de vítimas, compre reflexionar, que diría Reixa, reconducir a situación a termos de lexitimidade e respeito polo direito internacional, propiciar o remate das hostilidades —por todas as partes— e buscar a mediación de Rússia e restaurar o papel que corresponde ás Naciones Unidas. Tan só así poderemos recuperar a esperanza e a paz nunha rexión e a paz nunha rexión tan necesitada.

Resultan case que patéticos os chamamentos de Federico Mayor Zaragoza, director Xeral da UNESCO, para declarar o 2000 como Ano Internacional da Cultura da Paz fronte da cultura da violencia e do negocio fabuloso das empresas de armamento, dos mercaderes da morte..., os grandes beneficiados desta situación en última insinuación. Soa a cantos de serea...♦

MANUEL DIOS DÍZ é presidente do Seminario Galego de Educación para a paz.

Historia da arte Galega

Unha Historia da Arte Galega feita desde Galicia como centro desde o que interrogar a historia, ollar cómo realizamos na arte o que somos e cómo os períodos históricos dependen das dinâmicas internas da propia Galicia. Existe unha arte galega na que está depositada a nosa memoria histórica e social, a nosa identidade, a nosa interpretación do devir, a nosa concepción do sagrado, etc.

Editada por A NOSA TERRA coa colaboración da AS-PC.

Índices onomásticos, de ilustracións, mapas, gráficos.

Tamaño do volume:
230 x 315 mm.

150 fascículos de 16 páginas impresos a cor en papel estucado arte de 130 g/m² encuadernados en 7 tomos temáticos con entregas quincenais de tres fascículos.

3.500 ilustracións a toda cor.

Aforre más de 26.000 pta, con respecto ao preço de venda ao público, subscribindose agora a medio destas ofertas, válida só ata a segunda quincena de Novembro, data de saída da colección.
Quedan poucos días.

Colaboradores:

Acuña, Xosé Enrique
Acuña Castroviejo, Fernando
Agrasar, Fernando
Almuíña Díaz, Carlos
Ariás, Felipe
Axeitos, Xosé L.
Balibás, Carlos
Barral, Dolores
Barriocanal, Yolanda
Barro, Pepe
Barro López, David
Bas López, Begoña
Bello Diéguez, J. M.
Blanco, Paz
Bradley, Richard
Buján, Daniel
Caamaño, Manolo
Cabo Villaverde, Xavier
Carballo Arceo, Lois Xulio
Carmona Badía, Xan
Casabella, Xan
Casal, Raquel
Casas, Arturo
Castelo, Bernardo
Castiñeiras, Manuel
Cavano, Ignacio
Cendán, Susana
Cendón González, Marta
Cerviño Lago, Xoséfina
Comendador Rey, Beatriz
Conde Lourido, David
Corredoira, Pilar
Chao Castro, David
De la Peña Santos, Antonio
De la Puente Vaquero, Santiago
Díez Tie, Marta
Fábregas, Ramón
Fernández Álvarez, Agustina
Fernández Maroño, Abel
Fernández Fernández, Xosé
Figueiras, Manuel
Franco, Camilo

Fraga, Dolores
Gallego, Fina
García Alén, Luciano
García Filgueira, Marta
García Gómez, Javier
García Martínez, Carlos
Garrido, Xaime
González Pérez, Clodio
Hermida, Manuel
Herrero Pérez, Nieves
Izquierdo Peiro, Ramón
Leboreiro, Marian
Lema Suárez, X. M.
Lizancos Mora, Plácido
Longueira, Silvia
López Carreira, Anselmo
López Piñeiro, Xesús
Llana, César
Manso, Carmen
Marín Ferro, X. R.
Maríño, Beatriz
Martín García, Alfredo
Martín García, Ana
Martín Velázquez, Carmen
Martínez, X. L.
Méndez, Lourdes
Méndez, Rosa
Mera Álvarez, Rosario
Mosquera Cobián, Manuel
Nardiz, Carlos
Naveiro, Fernando
Obelleiro, Luis
Olveira Paz, Manuel
Pena, Carmen
Pereira, Dionisio
Pérez, Marta
Pérez Losada, Fermín
Pérez Rodríguez, Fernando
Pérez Rodríguez, Mª Antonia
Piñeiro, Xesús
Porta, Pablo
Reboredo, Nuria

Rey, Xoséfa
Rivas, Rubén
Robés, Laureana
Rodríguez Losada, Esther
Rodríguez, Purificación
Rozas, Mercedes
Ruibal, Euloxio
Ruifo, María
Ruiz de Samaniego, Alberto
Saavedra Rey, Segundo
Sánchez Ameijeiras, Rocío
Sarmiento, Rosario
Seoane, Enrique
Serrano, Nuria
Sierra, Xosé Carlos
Silva Hermo, Manuel
Soto Arias, Purificación
Suárez, Esther
Suárez Otero, Xosé
Tain Guzmán, Miguel
Torres Reguero, Xesús
Valencia Henschel, Carlos
Vázquez Castro, Julio
Vigo Trasancos, Alfredo
Vidal Pan, Eva
Vilar, Manuel
Vilaseco, Inaki
Villanueva, Manolo
Xusto Rodríguez, Manuel

Coordinadores científicos

Ramón Fábregas Valcárcel
Lois Xulio Carballo Arceo
Fernando Acuña Castroviejo
Rocío Sánchez Ameijeiras
Alfredo Vigo Trasancos
Carlos Almuíña Díaz
Mª Antonia Pérez Rodríguez
Begoña Bas López

BOLETIN DE SUSCRIPCIONES			
Desexo subscribirme á colección <i>Historia da Arte Galega</i>			
Nome	Apelidos		
Endereço			
Código Postal	Teléfono	N.I.F.	
Poboación	Provincia		
Prezo da subscrición para o Estado español 2.450 pta (6 fascículos).			
PAGAMENTO DOMICILIADO			
Banco / Caixa de Aforros			
☐			
Conta ou libreta			
Titular			
Sucursal	Poboación	N.I.F.	
Sirvanse tomar nota, e atender ata novo aviso, con cargo á miña conta os recibos que ao meu nome lle sexan presentados por Promocións Culturais Galegas (A NOSA TERRA).			
Data	/	/	Sinatura
Remitir unha vez cuberto a A NOSA TERRA. Apartado postal 1371 - 36200 VIGO.			
Ou por Fax ao 986 22 31 01.			
A NOSA TERRA			

*Tinamos un problema
e xa está solucionado*

J. M. Aznar

Antimilitarismo e guerra

Saín da alameda e xa se vían as bandeiras azuis e brancas ao lonxe. Seguín camiñando e e xa escoitaba os berros de independencia e os acordes do hino nacional. E cando xa entraba cheo de ledicia na Praza de Galiza... Caráspetal! (dixen falando entre dentes), non é unha romería, é unha mani contra a guerra!

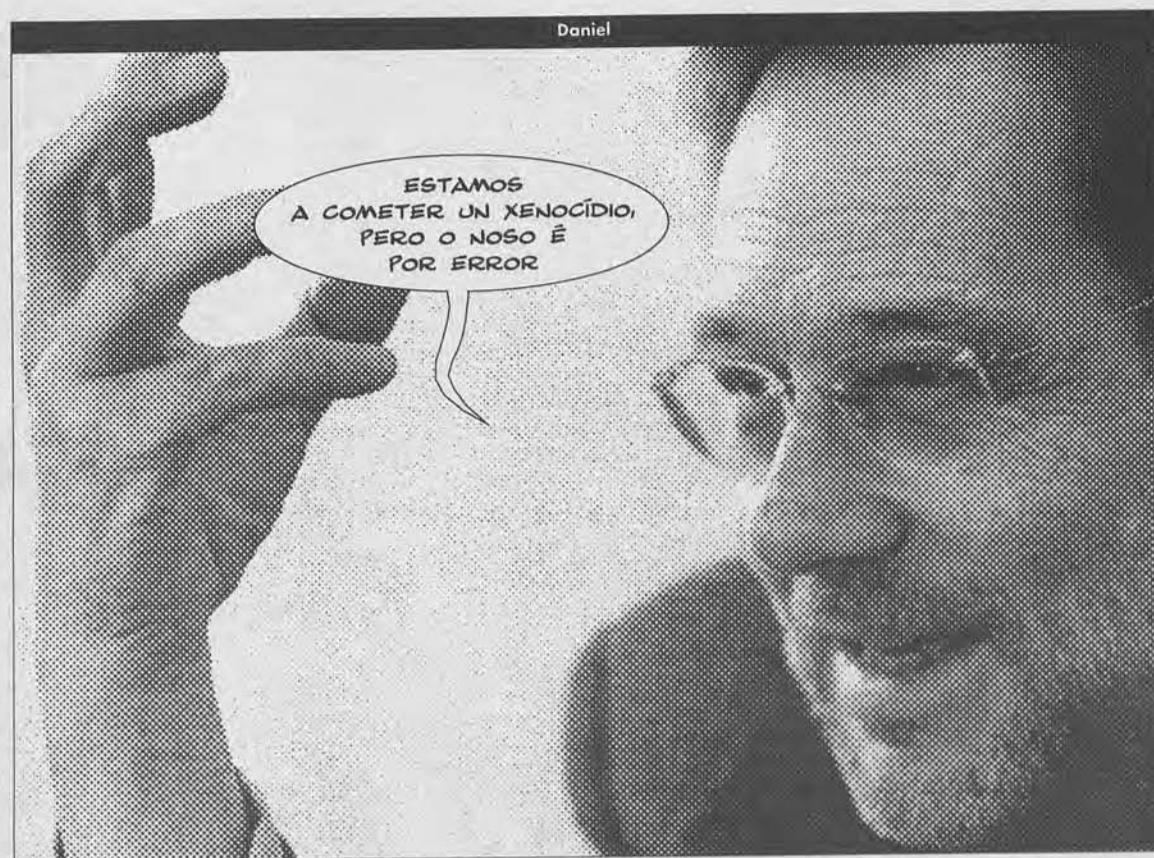
Quen escrebe quere deixar tres cousas claras antes de continuar: A) Eu tamén estou totalmente en contra da intervención da OTAN nos Balcáns; B) non son nacionalista, pero tampouco dos que pensan que todos os nacionalistas son Milosevic. Non me parece contradictorio que quen queira se oponha á guerra desde planteamentos nacionalistas, como está a facer este xornal con bós artigos. C) Non son ningún experto no tema da guerra, o meu punto de vista é dun viandante con acceso aos méios de comunicación convencionais e a os poucos "alternativos" que caen nas miñas mans.

A mensaxe que están a transmitir as organizacións nacionalistas á sociedade na sua propaganda e nos actos que organizan contra a guerra semella centrar-se en dúas reivindicacións principais: fin da intervención militar e autodeterminación do povo kosovar. Coa primeira estou totalmente dacordo; contra a segunda reivindicación non teño nada en especial, mais penso que non merece todo o protagonismo que se lle está a dar. Velaqui as miñas razóns:

Paréceme unha reivindicación demasiado confusa, sobre todo se non se explica:

A) Como se vai acadar esa autodeterminación? Os kosovares non semellan ter a capacidade militar nin política necesaria para chegar a ela por méios proprios. Os que os "axuden", previsiblemente a OTAN, nen adoitan a prestar os seus servizos gratis, nen están demasiado interesados na defensa dos direitos dos povos. Por outra banda, un non pode forzar-se a sentir simpatia por un nacionalismo albanés de aspiracións tan expansionistas como o sérbio. Que hoxe sexan vitimas non nega que mañán poidan ser verdugos, especialmente se están baixo o "amparo" da Alianza. Tamén morreron un millón de sérbios na guerra mundial e mirade o que está a facer agora o seu goberno.

B) En que consistiría exactamente esa autodeterminación? Que pasaría co 10% de sérbios que viven ali? Como se aplicaría a "fórmula máxica" a lugares como Montenegro, onde as porcentaxes están moito más reñidas? Por que hai tanto nazi en Croácia, a pesar de teren acañado a independencia? A criázón de novas fronteiras sen máis non garante necesariamente unha maior participación real da povoación civil na vida pública dos novos estados. O discurso da autodeterminación, non estando carente de sentido, remata por ser asimilábel, con pequenas modificacións, polos

interesados en manter nos Balcáns unha dinámica de violencia na que o elemento étnico xoga un papel central. Só se pode rachar con esta inércia poñendo como cabeza do debate aos direitos civis globais da povoación e denunciando a violación destes por parte de todos os gobernos e exércitos implicados, incluído o noso evidentemente.

Teño polo menos dous motivos para non apoiar ao ELK, que se supón que representa politicamente as aspiracións independentistas de Kosova. En primeiro lugar, porque están a ser armados pola OTAN. En segundo lugar, porque penso que poden

ser acusados cando menos de irresponsabilidade política. Non me refiro á lexitimidade ética ou non da súa loita armada, senón ás consecuencias prácticas desta. Tanto en Sérvia como en Kosovo existian movementos de resistencia civil pacífica, pero contundente frente ás políticas de Milosevic. Estou a falar de colectivos contra a guerra como "mulleres de negro", da sociedad paralela montada en Kosovo á marxe do estado sérbio (refiro-me, por exemplo, ás escolas onde se estudaba en albanés de forma clandestina), ou da desobediencia practicada por miles de mozos tanto sérbios como kosovares que deserta-

ban e seguían áinda a desertar das filas do exército sérbio, e aos que nen tan sequera se concedeu asilo político nas nosas democracias tan preocupadas pola paz dos Balcáns. A toma das armas por parte do ELK foi a desculpa perfecta para xustificar a represión cada vez más brutal do goberno sérbio contra toda esa esperanzadora resistencia civil, represión que á súa vez xustificaria os ataques da OTAN e as súas consecuencias catastróficas.

Boicote ao noso exército: fai-te insubmisso se puedes.

CLÁUDIO LÓPEZ GARRIDO

Povos malditos

Num artigo titulado "¡Malditos pueblos!" publicado em *El País*, Fernando Savater declara-se incapaz de rejeitar o ataque da OTAN à Iugoslávia e di que nada empeora tanto a umha pessoa como a pertenza a um povo, que o nacionalismo impide que os Estados ditatoriais se convertan em democráticos e que a exigencia dumha Europa dos povos, face à Europa dos Estados, significa dar luz verde á Europa dos crimes.

Eludindo a questom do Estado-naçom e das naçoms sem Estado, atribuindo ao povo kosovar a sua persecución polo Estado Sérbio, esquecendo o holocausto do povo judeu quando carecia de Estado e a expulsom do povo palestino polo Estado judeu, apresentando aos agredidos como agressores e as vítimas como culpáveis dos seus males, o autor de "Apología del sofista" acaba por demostrar o contrario do que pretende. Que o Estado-naçom é a única forma de normalidade política para os povos como defendeu sempre o Sionismo.

Para este filósofo, a opresom nacional nom existe e a culpa de todo tenhem-na uns líderes empenhados em que as comunidades, que nom som tais porque o único real som os individuos, tomen conciencia da sua identidade como povo. Desde a peanha etnocentrista do integrismo cultural planetario, subproduto da globalización tecnico-económica, define o povo como "esa cosa antropófaga e transcendental" e planta carnívora que impide a apariçom dos verdadeiros cidadaos do s. XXI.

Perante a substituicón do debate político pola propaganda bélica, do exterminio étnico polo genocidio técnico, da ONU pola NATO, de esta por umha alegre comparsa na nova política americana de segurança, baseada na supremacia militar e no recurso á acción unilateral, o profesor de Ética advoga pola domesticación dos malditos povos. Os filósofos também tenhem que chegar a fin de mes e o sobre do Ministério do Interior é-che umha ajudinha. ♦

Pero o que más me preocupa de que se lle dea tanta importancia ao tema da autodeterminación de Kosova non é tanto o que se di, senón tudo o que se deixa de dizer. Ese discurso está ben se do que se trata é de defender a independencia dos estados, pero se as nosas motivacións son realmente antimilitaristas o que temos que deixar claro é que as guerras atentan contra as persoas nun sentido moi amplio (neste sentido gostaría de remitir ao excelente artigo de Celso Álvarez Cáccamo no anterior número de *A Nosa Terra*). Limitar-se a recoller a violación dos dereitos que vós chamades "nacionais" é aliarse co discurso dun poder ao que faríamos moita más pupa planteando o conflito global que existe entre exército e sociedade. Dicer *contra a guerra pola autodeterminación do pobo kosovar é semellante a dicir contra a guerra pola liberación da muller*. está-se de acordo, pero nota-se que falta algo: algo no que teña cabida o albanés expulsado da súa casa por ser albanés, a muller violada, o sérbio que ten que alistarase pola forza e ti e eu que temos que pagar as canalladas da OTAN cos nosos impostos, algo como *contra a guerra e contra todos os exércitos*. Polos dereitos civís das persoas e comunidades establecidas libremente. Velaqui algunas propostas con-

Un dominical
madrileño fotografiá
a Raul en cirolas.
Ten boas pernas,
ainda que peludas
(agora xa non se
levan os homes
peludos), o corpo
non perfecto, para o
que caberia exixir a
un rapaz de 22 anos,
deportista e que se
presta a posar semi-
espido. Envólvese
nunha grande
bandeira española.
Carnal, obsceno,
unha estética de
Moulin-Rouge. As
suas declaracions
son grises, só
sobresaen cando se
contradí. Mozo de
bairro. Non sabe
máis ou non quere
dicer máis, para que
non o destripen os
tabeiróns do
negocio. Entrégase
no xogo, como
Camacho nos seus
tempos. É o que
poden gañar os
saídos do arroio. Os
que non contan
cunhas pernas tan
hábiles, alístanse no
exército.

Hai pais que lle fan
os traballos
escolares aos fillos.
Para que os nenos
non se traumaticen
entrando nunha
biblioteca. Din que
está mal. Que é o
como educar futuros
parásitos. Non é
certo. Ten unha
parte boa. Aprenden
os pais.

cretas a facer neste sentido. Non se trata de soluciones máximas, mais penso que nos permitirían avanzar pouco a pouco pero con sentido:

— Por supuesto, paralización das accións armadas de todas as partes (incluido o ELK).

— Que a axuda humanitaria non sexa administrada polos militares. Non existen os exércitos humanitarios. Denunciar ás ONGs que estexan vinculadas a intereses militares (como a Cruz Vermella, ACNUR, Movimiento por la Paz el Desarme y la Libertad etc..., que participaron como invitadas en maniobras militares da OTAN).

— Concesión de asilo político non só aos albaneses, senón tamén aos sérbios que deserten do exército ou que simplemente escapan da zona.

— Boicote ao noso exército: fai-te insubmiso se podes. Se non fabricamos armas non teremos que discutir a quen llas vendemos: pide a reconversión das fábricas de armamento en fábricas de productos socialmente útiles. Obxección fiscal: nen un peso dos teus impostos para o exército. Dirixe eses cartos á axuda solidaria.

Dende outro punto de vista, gostaríame salientar o mal sabor de boca que lle deixa a un asistir a actos que más semellan mitins do BNG que protestas contra a guerra. É importante que saia moita xente á rúa para parar a máquina bélica e deberíamos face-lo dende plataformas cidadás onde haxa cabida para todo tipo de persoas e organizáns. Por unha vez de-

beríamos facer o esforzo de non saír a lucir a bandeira da nosa organización nem a berrar consignas que pouco teñen que ver co asunto que nos convoca.

Na Coruña existe unha plataforma cidadá onde integrantes de diversos colectivos e persoas a nivel individual traballan de forma conxunta baseándose nuns puntos mínimos de consenso e tendo moito coñecido en destacar o carácter público e aberto dos actos. Leva máis tempo facer as cousas así, pero gáñase en honestidade e en profundidade de ideas. Polo contrario, se do que se trata é de saír á rúa a reafirmar-se nas opcións políticas de cada un a costa dos mortos na guerra, o que escrebe comezará a sospitar non xa do nacionalismo, senón do "en-si-mismismo" das organizacións políticas da Galiza. Ese en-si-mismismo narcisista e baseado na autorreproducción concentrada e que Rafael Sánchez Ferlosio asociou coa "moral do peido": *a cuya esencia pertenece la rara condición de que nos complacemos en el aroma de los propios tanto como nos causa repulsión el hedor de los ajenos.*♦

JOSEPH GHANIME LÓPEZ

Sartre, Cortázar e outros quiméricos inquilinos

Ir a París e visitar, por exemplo, a catedral gótica de Notre Dame, a erección de ferro da Tour Eiffel, o símbolo imperial do Arc de Triomph, o Obélisque da Place da la Concorde ou a basílica nacional do Sacré-Cœur.

Ou ir a París e fuxir, por exemplo, do esplendor engaionante de todo percorrido turístico.

Ir a París e visitar os museos do Louvre, d'Orsay ou de Rodin e empaparse das xoias artísticas que atesouran. Ou ir a París e non participar de tal bebedeira para a vista.

En todo caso, ir a París e perderse en calquer recanto do Quartier Latin, de Saint-Germain-des-Prés ou de Montmartre. Ir a París e pararse nunha das pontes que atravesan o Sena e escoitar o rumor das suas augas. Ir a París e asistir ao xogo de luces diversas que enchen a sua vasta paisaxe. Ir a París e deixarse

surprender polos recunchos mais inopinados. En fin, ir a París e visitar un dos seus cemitérios e sentir o tremor de verse rodeado por tan químicos inquilinos.

Retomo o fio da carta publicada hai tempo nestas mesmas leiras e na que contaba a viaxe en metro ao cemiterio de Montparnasse para visitar a tumba de Julio Cortázar e que afinal non pudo ser por chegar ao cemiterio mais tarde da conta. Tamén falaba nela de Rayuela e dunha película documental sobre o autor de tan magna novela. Pois ben, desta vez e por pura casualidade collimos o mesmo metro que collera eu daquela, ainda que en diferente parada, e chegamos ao cemiterio de Montparnasse moito antes da hora de peche. Custaramos esquecer as estacións de Invelides, Varenne, St. François Xavier, Duroc e Montparnasse Bienvenüe. Xa no cemiterio, pouco faltou para que se me incendiase o sangue da emoción que levaba. Pedimos un plano co índice de celebridades ali soterradas e aproveitamos o pouco tempo do que dispuñamos para saudar a Cortázar (eu senteime na sua tumba e puxen a mao no seu nome gravado no mármore, estou vendo a foto e case non o podo crer; nunha beira da lousa alguén escrebeu "Queremos tanto a Julio", e iso mesmo é o que eu sinto); a Sartre e Simone de Beauvoir, que comparten sartego e están a uns metros á direita da entrada principal (tamén me retratei coa parella mítica como non podía ser menos); a Marguerite Duras, que está na mesma rua dos dous anteriores pero á esquerda da entrada principal; a Samuel Beckett, o autor irlandés de Molloy e de Godot; e a Charles Baudelaire, o poeta maldito de Les Fleurs du Mal e de Le Splen de París. E aquí rematou a visita tanto tempo agardada. Case nada. Por fin desarriguei a espina que levaba cravada. Con todo, qué fartura de celebridades deixamos sen visitar. Escritores como Guy de Maupassant, Huysmans, Saint-Beuve, Pierre Louys, Robert Desnos, Tristan Tzara, César Vallejo,

**Dous cafés
viciños e un
cemiterio non
mui afastado
que forman
parte da
biografía de
moitos de nós.**

Vercors, Eugene Ionesco ou Roland Topor. Filósofos, pensadores ou sociólogos como Cioran, Sarah Kofman, Raymond Aron ou Emile Durkheim. Editores como Larousse, Hachette ou Flammarion. Cineastas como Jacques Demy ou Jacques Becker. Pintores ou escultores como Man Ray ou Brancusi. O matemático Poincaré, o campión de xadrez Alekhine, a atriz Jean Seberg, o coronel Dreyfus, o industrial Citroën e un longo etcétera. Por certo, quen son e como se chaman os restantes inquilinos do cemiterio de Montparnasse?

Pola noite fomos a Saint-Germain-des-Prés e, como é de rigor nestes casos, entramos en Les Deux Magots e no Flore. Como todo o mundo sabe, Les Deux Magots é un café literario que xa desde finais do século pasado ten desempeñado un papel importante no acontecer cultural de París. Sen remontarse á época en que Verlaine, Rimbaud e Mallarmé se reunían nel, ten sido frecuentado por surrealistas, existencialistas e demais fauna bohémia, entre os que se poden citar os nomes sobranceiros de André Breton, Boris Vian, Elsa Triolet, André Gide, Picasso, Prévert, Hemingway, Sartre e Simone de Beauvoir. Xa postos, perguntemos onde se sentaba Sartre e o camareiro respondeunos coa canseira da resposta mil veces repetida. Eu, non sei por qué, pedín un Calvados por primeira vez na miña vida, espetei os ollos na mesa que ocupaba o filósofo existencialista e brindei na súa memoria. Como o ter corrido pouco mundo é unha desgracia, desculpei ao paleto que vos fala destas tonterías rotineiras como se fosen grandes acontecimentos. Logo entramos no Flore que está ao lado, e repetimos a mesma operación pero con lixeiras variantes. E pensar que no Café de Flore Apollinaire creaba os seus poemas, Troski argallaba os seus artigos iconoclastas, Sartre e Simone de Beauvoir inspiraban o nacemento do existencialismo, Juliette Gréco (ainda viva) lucía a sua elegancia e Breton, Camus, Artaud, Vian e Picasso tiñan asento, o mesmo que Durrel, Hemingway, Simone Signoret, Gérard Philipe e para que seguir. Santuário da política, das letras,

As refinerias de lugoslávia ceiban fume pestilente sobre as cidades despois dos bombardeos. Green-Peace (Paz-Verde, en inglés) non di nada.

Beiras pide que o PP non insulte. Di que Cuiña acostuma a facelo cando está baixo o influxo dos "eflúvios etílicos". Argumento do cazador caçado.

A OTAN recoñece que se lle "cairon" varios F-16 en lugoslávia. A información oficial xustifica: os F-16 "dispoñen só dun motor, polo que se este falla a caída a terra é praticamente inevitábel". Ou seja un perigoso terbello. O contrario do que afirmou esa mesma prensa hai uns anos para apoiar a compra polo Estado español de vários F-16. Compra que foi levada a cabo e que lle saiu ao erario público por

PRESENTACIÓN

EN

LUGO

DE

"PRISCILIANO, PROFETA CONTRA O PODER"
DE EDICIONES A NOSA TERRA

VENRES 7 DE MAIO ÁS 20 HORAS NA
GALERIA SARGADELOS COA INTERVENCIÓN DO AUTOR
XOSÉ CHAO REGO.

Organiza
Asociación Cultural Valle Inclán

máis de un billón de pesetas.

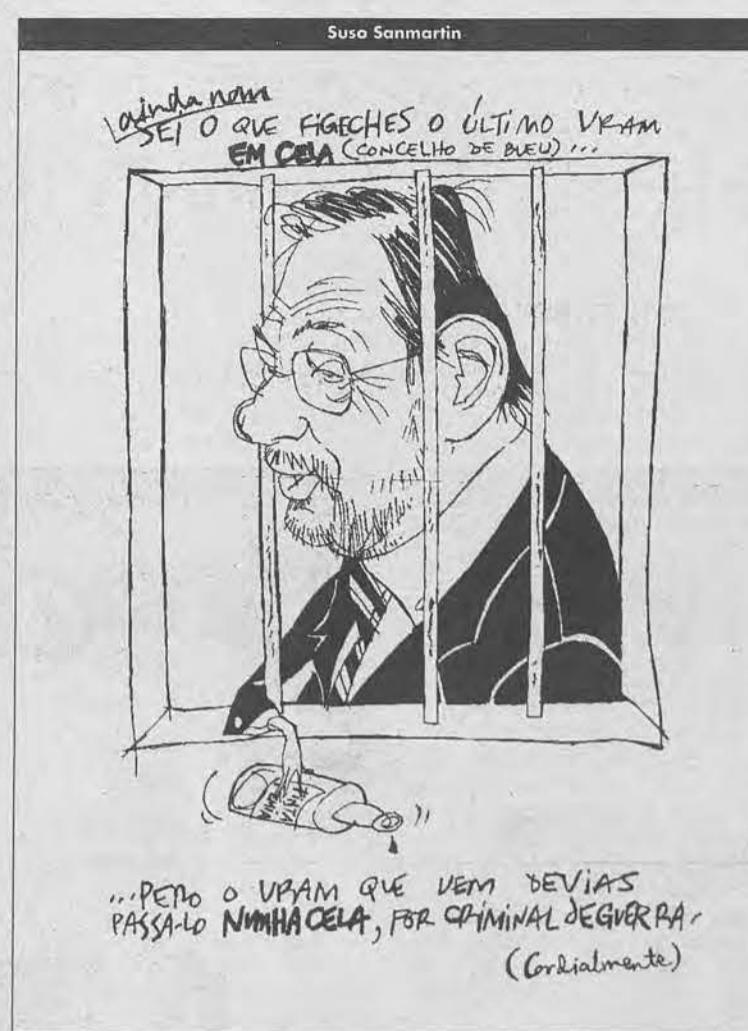
Israel acolleu a 120 refuxiados kosovares. Asilounos nun kibutz ubicado en terra palestina, capturada en 1948. Os seus antigos proprietarios foron expulsados. Nada deles sobrevive, nem as suas casas, nem as suas posesións, nem os seus nomes. O governo pro-OTAN de Tel-Aviv, deixa poucos sinais cando fai limpeza.

"Non enterran cadabres, enterran semente", dixo Castelao. A Igrexa falou da resurrección dos mortos. No cine chámalle zombies, aos finados que saen das suas tumbas. A tradición sincrética galega (cristiá e pagá) fala das ánimas, mortos que se lle aparecen aos vivos, por algun motivo, ás veces para avisalos dun perigo. Roberto Blanco Torres é un morto (dous balazos na cabeza) esquecido durante máis de sesenta anos. Reaparece este Dia das Letras Galegas. Franco e os seus seguidores, que tiña moitos, eran uns expertos enterradores. Ainda así, os cemiterios, os campos, as cunetas galegas, ainda emanan por veces un gas profundo de memória.♦

das artes e do espectáculo, obraio de páginas memorábeis, cachoeira de episódios célebres, longametraxe de secuencias imorredoiras, as augas caudalosas do Café de Flore seguen o seu curso de Sena da cultura. Facen- do unha comparanza un chisco morbosa, pódese dicir que o Café de Flore vai dar ao cemitério de Montparnasse, que é de morrer. Ou que o Café de Flore e o cemitério de Montparnasse semellan habitados polos mesmos químicos inquilinos. Ou que as cadeiras dun son tumbas do outro. Ou que un é a continuación do outro pero dun xeito diferente. En definitiva, dous cafés veciños e un cemitério non mui afastado que forman parte da biografía de moitos de nós.

Ir a París e visitar dous cafés e un cemitério. Vivir sen noticias e esquecerse da rotina dos días. Vir de París e sentir o noxo das noticias que falan das bombas da OTAN dos EEUU contra Iugoslavia. Vir de París e visitar outro cemitério de noticias e mortos revestidos polas explosións. Eu non sei as causas desta orxa de sangue, eu confórmome con facer perguntas que me desacu- gan e algunha que outra afirmación de dominio público. Que está pasando aquí? Quen encirrou esta guerra? Que intereses hai detrás de todo isto? Por qué tanto interés en defacer Iugoslavia? Por qué non amosan a mesma comprensión cos movementos de libe- ración doutros povos oprimidos? Acaso non agravan más os problemas que pretenden resolver? A que ven esta demostración de forza da OTAN dos EEUU? Non se tratará dunha mís das moitas películas maniqueas a que nos teñen avezados? Non será que os EEUU, que son quen mandan no mundo, queren probar e pór no mercado os avións invisibles e outras maquinas de guerra que están facendo servir para arrasar e esborrallar Iugoslavia? E non será iso do avión invisible derrubado e dos tres soldados norteamericanos capturados outra montaña virtual? Ou acaso non é a guerra mediática parte da gran guerra na que nos teñen a todos encarretados? Por qué en troques de malgastaren millóns de dólares en cacharras criminais non se preocupan de resolveren, sen bombardeos, os problemas de todos os povos exploliados e condenados á miseria, incluído o albanokosovo? Virá logo o filósofo postmoderno e alienado pola tecnoloxía virtual dicindo, igual que no caso de Irak, que esta guerra non foi tal? Perguntas e más per- guntas que se poderían alongar até onde quixéramos.

Eu o que digo é que estamos dominados pola Nova Orde Interna- cional imposta polos EEUU e os seus aliados de palla, que é un xeito de fascismo "democrático" (ledes ben fascismo con pel demócrata) e de barbárie única (chamarlle pensamento único é un insulto para o pensamento) que bombardea crínicamente en nome da liberdade e dos direitos humanos. Falan de limpeza étnica e pratican o bombardeo xenocida. Picasso non daría abasto a pintar Gernikas. Queixabámonos da URSS e buscábamoslle as cóxegas e puñámoslle pegas aos seus presupostos doutrinariais. E os progressistas solanescos e mendilucianos da órbita socialista, que en tempos berraban "Otan non, bases fóra", agora esganizanxe, chámalle demente a Milosevic sen molestarxe en contrastar a predi-

ca oficial, cúlpano de querer pro- vocar a terceira guerra mundial e apóntase a un bombardeo de- vastador e ao que faga falta. Os tempos están cambiando, e de qué maneira, cantaba aquel que xa sabedes. Que llo perguntan- a os das bases fóra.

Ferrín, unha vez máis, escrebeu un artigo lúcido, Os Últimos de lugoslavia, que convén ler e reler. Nel fala que "derrotado o socialis- mo real na URSS era preciso aniquilar Iugoslavia" e que o resulta- do foi "un caos perfectamente executado con miles de millóns de dólares inyectados a xorro e coas maos entrecruzadas e cómplices dos EEUU, de Alemaña, do Vaticano e outros feirantes". Xa sei que cito moito a Ferrín, e más que o citaria. Noutro artigo recente, Nostalgia de Certo Escritor, es- crebeu o noso candidato: "Hoxe non no mundo a falta de Victor Hugo. A ausencia de Sartre. Acho a menos en Galicia o escritor na- cional". Comprendemos a nostál- xia de certo escritor que di sentir o Mestre Ferrín, pero a sua nostál- xia non é a nosa nostálxia porque nós temos a sorte de contar con ese certo escritor, que é o próprio Ferrín, e por iso non nos cansare- mos de citalo e de propor a sua leitura (a ver cando convidámos a un Calvados, Infante de Vilanova, que xa o teño merecido). Iso é o que non acaban de entender al- gunhas cacholas reintegradas e algúns naufragos da insuportábel levedade do "non ser nós, senón ser outros".

Ir, vir e votar ao Flore, porque, como dixo Sartre, "Les chemins de la Liberté passent par le Flo- re". Ou por Rianxo.♦

EMILIO CID FERNANDEZ
(OURENSE)

O nome da biblioteca

Ja tem nome a Biblioteca Na- cional que, como é lógico quando os repressores passam a administrar o antes reprimido

para agora escamotea-lo sem decoro, vai ser chamada, por seguir essa liña amarela, más finas as duas en vermello, de qualquer jeito a condiçom que commote necessariamente ao regional. Vai cha- mar-se, ja o anunciou dom Manuel: Gran Biblioteca. Alambicado e com pouso e stranho. Gran Biblioteca de Galicia. Cheira a que o pensaron, a que o pon- deraron bem. Se a Biblioteca Nom-Na- cionalista é a de Madrid, entom —cis- marían— como porlhe a ésta? Como chamarlle cun nome que se consolide co tempo, e no futuro nem o poidam associar a isso. de Biblioteca Nacional sem po- litizar a cultura? (B. Central da Comunidade Autónoma; B. da Nosa Queridña Galicia...) Mira que astutos, como atinaron.

A ALDEA GLOBAL

está aberta ás vosas colaboracións, débense incluir o nome e apelidos.
Os textos non deben exceder as 45 liñas.

Agora tamén pode dirixir os envíos para esta sección polo correo electrónico:
antpc@arrakis.es

Envíos a:
A ALDEA GLOBAL
A NOSA TERRA
Apart. 1.371 36200 Vigo
ou através do Fax:
(986) 22 31 01

Ainda, em poucos anos, ham chamar à Cidade da Cultura "Manuel Fraga", a quen tanto lle debemos. Que se atrevam. Mágua, serán os que opositen ao Sergas, Ensino, Xunta, gentes de vida resalta sem medo a serem removidos no traballo, quem daquela terá, que chiar mentres os nossos intelectuais a fazer grande es- ta Terra, como campás da Al- mudena.♦

C.S.
(VIGO)

Parcelaría

O acontecido nos últimos anos na aba da Serra do Faro en Chantada co desenvolvemento dunha concentración parcelaría que pasenxamente esta a arruinar toda a riqueza do bosque autoctono más prezado da comarcas e xerando un conflito human grave que mesmo rematou nalgún caso a coiteladas só pode ser defendido, ordeado e desenvolvido polas mentes más aparcadas do noso goberno, esas que só pensan cunha parte do seu cerebro plano que se cega coa máxima de producir dun xeito intensivo. E para que? Para non ter a quen venderlle o leite? A política destrutivista do Partido Popular semella aquela que arrasou lagoas coma a de Antela ou Cospeito, ou aslagou vales e destruiu povos para plantar patacas ou construir encoros da man daquel vello ditador que algúns ainda o ollamos vivo nas fazendas distes enegumenos, ebrios ainda de proxectos faraónicos con encoros, mini-encoros, cemento, e talas de prezadas árbores que existían moitos anos antes de que iles naceran, moito antes incluso da nenez do vello ditador.

Isto si, paralelamente a ista destrucción e despois de que poide- semos ver miles de carballos e castiñeiro de incréibel fermosura arrastrados en camiños, terreos valeiros xa de vida que axiña van ser regados de xorro e envenelados con cento e un produto químico asasino, o mesmo tempo que todo isto acontece no meu povo as institucións reclaman para o Faro a sua entrada na Rede Natura 2000, a rede europea de protección (de protección de que, da sua hipocresía desnatualizada).

E todo isto co silencio dos partidos da oposición más preocupados en defender o lema "corazón de Galiza" como se a Galiza lle quedase corazón se nos roban os carballos, castiñeiro, os tei- xos e acivos... .

A serra do Faro berra en silén- cio porque xa non podemos es- coitar o son do vento entre as árbores, os asasinios de despa- cho, de planos e cartográfica, que non poden luxar de bulleiro mataron o que eu más quería. O monte berra vinganza.♦

ANXO MOURE
(CHANTADA)

Cento oitenta figurantes da Fonsagrada na última película de Miguel Littin

O productor Xúlio Fernández leva as últimas xornadas da rodaxe á sua aldea de Cereixido

• CARME VIDAL

Os viciños das dez casas que ten Cereixido (Fonsagrada) viviron minuto a minuto as últimas xornadas da rodaxe de *Terra de Lume*, o último filme do director chileno Miguel Littin. Cámaras, coches e xente do cine montaron un grande rebúmbo na capela e na ampla e silenciosa veiga que sobe do río. Cento oitenta figurantes da Fonsagrada ataviáronse para a ocasión compartindo reparto con Ornella Mutti, Jorge Perugorria, Nacho Novo ou Uxia Blanco. Os viciños de Cereixido contan ver algun dia o seu filme pero difícil o teñen, non hai sala e apenas se recibe a televisión nas suas casas.

Unha corda tensa separa o plató ao ar libre no que se converteu o val de Cereixido da multitud de espectadores que contemplaban a toma na que se recria unha romaría galega. O Venerdì dia 30 de Abril sumáronse unha manchea de xornalistas que acodian á convitados á xornada de portas abertas. Os gaiteiros do grupo *Antarrazas e Sorteiras* da Fonsagrada ambientan a escena, repetida unha e outra vez baixo as ordes dun barbado Miguel Littin. É xa meiodía e un bo número de viciños das distintas parroquias levan desde as oito da mañá preparados para partillar da festa do cinema. O presidente de Filmax, Xúlio Fernández convenceu a Miguel Littin e ao guionista Luis Sepúlveda de que Cereixido, a aldea na que naceu, sería un escenario acaido para un filme rodado na sua maior parte nunha Patagónia destino de emigrantes. Fernández entendeu que un deles tifia que ser galego e ben podía proceder de Cereixido. Emocionado sinala a sua casa e indica que quere inmortalizar os rostros de "personaxes que van desaparecer sen recambio".

Miguel Littin acusou ás productoras americanas de querer "aplastalo". Na foto, o director nun momento da rodaxe de *Terra de Lume* na Fonsagrada.

PAULA BERGANTINOS

Non era difícil que con tanto balbordo, adubido pola retranca da Fonsagrada, Xúlio Fernández terminara por ser coñecido como o *Jollivud*. "Non se fala doutra cousa, apresentáronse trescentas persoas e colleron a cento oitenta" comentan os mozos Carme, Nacho e Concha mentres esperan o momento de entrar en acción. Ao pé dos figurantes anda Víctor, o cativo de oito anos que foi seleccionado para recriar a infancia do emigrante, interpretado por Nacho Novo.

O neno subiu trintaeito veces as escadas do campanario sen poñer atrancos. Admirado diso está o cronista Xerardo Pardo de Vera que presencia atento a rodaxe. Xúlio Fernández chamouno para adaptar o texto das escenas ao galego da Fonsagrada de fin de século. Pardo de Vera armouse con tres diccionarios históricos para poñer "pantalos" no canto de "pantalóns" e "camin" no lugar de "camifio". Coa barba vallemecla-

nesca e a sua inseparábel capa negra non podía pasar desapercebido á vista dun Miguel Littin que de seguida reparou na sua figura. "Precisaba un noble galego para a escena do brindis e cando me viu dixo isto é o que buscaba" comenta gabancioso Xerardo Pardo de Vera que se divierte ao pensar que os viciños cren que está ataviado para a ocasión cando esa é a sua "forma de vestir desde sempre". Apúrase a falar de Fonsagrada como estación privilexiada do Camiño Primitivo, facendo gala do cargo que rexenta de presidente da Asociación de Amigos.

Na terra que non existe

Mentras Ornella Mutti –a estrela da festa– responde a unha morea de entrevistas diante da casa de Xúlio Fernández, as viciñas de Cereixido Margarida López e Clementina Gómez –que rondan os setenta anos– proseguen o espectáculo. Mira ao seu redor e comenta aos colaboradores: "Isto é moi bonito, pero se se filma. Se non, non existe". ♦

Poeta e albanel do cinema

O director chileno mostrábase "fascinado pola máxica que atraía" na Fonsagrada. Tamén é certo que nunca optou pola cidade para facer os seus filmes. Prefire evocar un "tempo pasado que ten moito futuro". No val de Cereixido recriou a infancia da personaxe de Nacho Novo, un galego que chega á Patagónia coa sua gaita. Tamén el volvió na búsqueda dos desaparecidos, aqueles que non están e que de igual maneira sementan a biografía do chileno Littin. Como o protagonista de *Los naufragos* –a sua anterior película– continua o director "buscando aos seres queridos como o fan moitos e non van parar até a fin" e aproveita

a oportunidade para repetilo.

Miguel Littin non parou de rodar nos tres días que pasou na Fonsagrada. A luz ordena a sua xornada laboral, polo demais, intensa. "Son un albanel do cine" definiuse e, na resposta de como afronta ter de novo entre mans un filme que se aventura comercial respostou: "Canto vale unha montaña, unha actuación, un amanecer? Toda a película é un sofrimento pero a vida é loita".

A este poeta do cinema, que conseguiu rodar sete mil metros de película como clandestino no Chile pinochetista, non lle asusta a esta altura o domínio americano

no cinema. Comenta dous dous: en 25 anos non se viu en Chile ningunha película portuguesa e o secretario de cultura de Catalunya ten que conversar co presidente dos productores americanos para conseguir tirar adiante coa sua lei de cotas de pantalla. "Quen fala como eu o fago tratan de aplastalo en canto poden. A miña Sandino comprouna a Colúmbia só para non reproducila" comenta, afirmando a necesidade dunha grande plataforma latina para fazer fronte á hexemonia americana.

Terra de lume, unha historia de paixón e conquistas que afonda no "delírio do poder", estrearáse

en Outubro e apresentarase no festival de Cannes. Luis Sepúlveda escribiu o guião a partir dun relato de Francisco Colao, o escritor chileno que lle "contaxiou as gañas de escreber". O productor Xúlio Fernández puxo ao disprix de todo o equipo o bulto, chourizos e lacón de Fonsagrada. Gabouse abondo dos produtos da súa terra e non se fartou de repetir que eran días históricos para o concello. Asegurou tamén que dous directores americanos andaban nestes días a buscar exteriores na comarca para novos filmes. Durante uns días as montañas luguesas que "non existen" volverán entón a viver a ensoñación do cinema. ♦

Cidadán Kane

VÍTOR VAQUEIRO

Despois dunha renque infinda de sentencias xudiciais que nos deixaron mergullados na desesperanza, ao cabo chega unha que enche de ledicia os nosos corpos, xa ía sendo hora, porque, segundo conta o dito, non acostuman os males a prolongarse un século e son escasas, aliás, as complexións que son quen de aturar unha tal conxuntura, e así como as sentencias absolutórias da minisábia, das inúmeras minisábias que neste mundo foron, de violadores e/ou acosadores, de convitos de tratos deplorábeis, ou de nécoras que tan adoecidos nos puxeron, non falo, certamente, do crustáceo, senón doutras espécies de marisco que navegan con todo o seu arruallo pola ría de Arousa, agora, ao cabo, empuran finamente e finalmente a membros dunha das polícias que más denúncias ten de todo o Estado, para vergüenza e caraxe das ciadáns e ciadáns vigueses. Porque, literalmente, a polícia local da cidade de Vigo, que procede dos tempos de lembranza ingratísima do compaño Soto, dicimos compaño porque algún substantivo cómpre utilizarmos, forrou, literalmente, digo, a labazadas a un ciadán que ten, seguindo eles, a desventura de ter nacido nas terras que limitan ao norte coas pateras xibraltareñas, e, xa que logo, posuía unha cor de pel escura, afinda que, realmente, cómpre recoñecermos que a polícia local da cidade de Vigo non é en absoluto racista e pode mellar coa mesma desenvoltura e abeléncia nas entrepernas, no lombo, nas costelas dun home do Senegal ou dun deputado, por poñermos un caso, do Parlamento Galego e, para maior surpresa, asevera Montero, a quem Xehová confunda, que éconcelleiro responsable do seitor de pancadas (Montero, non Xehova, inda que este tampouco non era un miñaxoia), así como o alcalde - esperemos que xa por pouco tempo- que teñen toda a sua confianza depositada nos profisionais á que a sentencia vén referir-se. Eu arelo, con todas as miñas forzas, que todos os recursos que presenten contra a sentencia alcaldes ineptos e concelleiros fachas sexan desestimados, mentres penso que, probablemente, se o ciadán Kane fose aquél Orson Welles que posuía Xanadu e que se foi do mundo sen que soubermos con precisión o contido das suas derradeiras frases non tería levado unha malleira como a que apañou, afinda que, con efecto, hoxe debe sentirse ledo, da mesma maneira na que nos sentimos ledas moitas outras persoas que pensamos que dos macarróns só é aceptábel a variedade de pasta que procede de Itália, como case todas. A min, persoalmente, agrada-me a Barilla. ♦

■ Polo galego na mocidade, reivindicación no 17 de Maio

Para A Mesa pola Normalización Lingüística manter acesa a reivindicación dunha Galiza en galego precisa dun Dia das Letras mobilizadora e, por ista razón, co apoio de organizacións sociais e políticas convoca unha concentración no Parque de Bonaval, en Compostela, o 17 de Maio. Se oficialmente se lle adicase este dia a un persoal, a Mesa quer facer unha xornada de reflexión sobre un aspecto determinado

no proceso normalizador do galego. A mocidade, o sector de idade no que a lingua padece o maior retroceso, é o tema no que se centrará esta mobilización, na que se dará leitura a un manifesto ao tempo que se convida a asociacións, artistas ou a calquera que queira sumar a iniciativa. Algunhas das organizacións que apoian esta xornada reivindicativa son o BNG, CIG, CCOO e Esquerda de Galicia. ♦

Concha Costas, presidenta da Mesa.

■ Fisterra, no Festival de Cine Hispano de Miami

A fita dirixida por Xavier Villa-verde, *Fisterra*, foi seleccionada para participar no Festival de Cine Hispano de Miami. Ali apreséntanase tanto Villaverde como o actor protagonista, Enrique Alcides. Para a produtora Continental "o millón de latinoamericanos que viven neste estado configuran a mellor porta de entrada para o noso cine no mercado americano". Entre as 39 películas presentes nesta edición, atópanse *Cosas que dejé en La Habana*, *Mararía* ou a arxentina *El faro del sur*. ♦

■ Os galegos de Trintxerpe celebran o Mes das Letras

O Fato Cultural "Daniel Castelao" de Trintxerpe ten organizado varias actividades durante o mes das Letras Galegas "en lembranza do escritor e xornalista Roberto Blanco Torres, asasinado en 1936". O Venres 14 de Maio, na Casa do Mar de Trintxerpe, o escritor Pako Aristi, recente gañador do Prémio da Crítica Literaria, fala sobre as "histórias que mesturan Galiza con Euskadi". Ao dia seguinte, pola mañán, proxéctase o video "Crescente Vega: a volta a pátria dun escritor após da sua morte". O Domingo 16, no povoado de pescadores, celebrarase unha misa en galego e, posteriormente, unha homenaxe a Castelao na rua que leva o seu nome, coa actuación dos gaiteiros Novas Fontes. ♦

■ A Xunta organiza un curso de protección do patrimonio

Na Coruña, Lugo, Ourense e Pontevedra impártese o Curso de Protección do Patrimonio Cultural, que pon en marcha a consellaria de Cultura. Desenvólvese entre os días 10 e 18 de Maio,

segundo a cidade, e van dirixidos especialmente ás persoas vencelladas coa protección do patrimonio histórico, "para servir de marco de referencia no labor dos profesionais para unha maior custodia e protección do patrimonio". Algunhas das pontas a tratar neste curso son a persecución dos delitos contra o patrimonio, actuación para a conservación, protección dos caminos, legislación sobre patrimonio e os bens da Igrexa. Tamén se contempla unha excursión práctica. O número de asistentes é limitado e a inscripción gratuita, podéndose facer nas delegacións provinciais de Cultura.

Asimismo, a Dirección Xeral de Patrimonio da Xunta ven de poner en marcha a segunda edición do Salón Internacional de Patrimonio Cultural, SIPAC 99, que se vai celebrar entre o 22 e o 25 de Setembro. Este ano será ademais, por decisión da Comisión Europea, sé da III Conferencia "Investigación para a protección do Patrimonio Cultural: oportunidades para as empresas europeas". ♦

■ Achegamento aos infernos mitolóxicos en Compostela

Até o 5 de Maio duraron as xornadas organizadas pola comisión

Os maios voltaron a sair por ruas e prazas. Nas Rías Baixas, Ourense e outras vilas do país sentiríronse as cantigas de nenos e nenas recitando a primavera. A tradición de adorar os coches con rámilos de xesta, lonxe de desaparecer, semella ir en aumento e mesmo chega ás manifestacións obreras do Primeiro de Maio. En Pontevedra o vehículo da megafonía que abría a marcha da CIG presentouse engalanado co xeito. E, tamén, moitas das berradas, consignas e reivindicacións dos sindicatos obreiros eran nese dia coincidentes co contido de moitas das coplas dos maios.

teatrais, sexa de Dieste, ou *Casa hamlet*, dirixida por Manuel Lorenzo, son só unha parte deste mes de Maio en Rianxo. ♦

■ Analizan a vida e obra de Blanco Torres na Coruña

Na Facultade de Filoloxía da Coruña súmanse tamén á homenaxe a Roberto Blanco Torres con motivo da celebración do Dia das Letras Galegas. O 6 de Maio é o último dia para visitar a exposición que sobre a figura organizou a asociación "O Melgallo". O Mércore 11, Alonso Montero fala da personalidade do homenaxeado e un grupo de alumnos e profesores da facultade recitan versos antes da actuación de Lino Braxe co seu espectáculo "A caricia da serpe". O Xoves 12, Miro Villar e Marcos Valcárcel analisan a labor poética e xornalística de Blanco Torres. ♦

■ Nace no 2000 o Dia das Letras Chairegas

O 21 de Marzo do ano 2000 celebrause o Dia das Letras Chairegas, por iniciativa de centros de ensino, concellos e asociacións culturais da Terra Chá, tras varias reunións de debate no instituto "Xosé Trapero Pardo". Queren adicarlo a un autor ou autora viva vencellada á comarca. "A nosa vocación, humilde pero ilusionada é que tal data se convierta en festa de referencia comarcal", díen os seus promotores, que anuncian ao homenaxeado o vindeiro 25 de Maio. ♦

■ Prémian a Ferrín co 'Xose Diaz Xácome' polo seu labor poético

O xuri do prémio de poesía "Xosé Diaz Xácome", que convoca o concello de Mondoñedo, decidiu conceder o seu galardón o pasado 2 de Maio a Xosé Luis Méndez Ferrín "polo seu intenso labor poético ao longo de moitos anos tendo contribuído cos seus versos ao engrandecemento da lírica galega deste século, onde o seu nome figura xa, por direito próprio, como o dun clásico en vida". ♦

■ O son da palabra, poesía ao ar libre

Comezou o dia 4 de Maio a campaña O son da palabra cun recital de Manuel María en Viveiro acompañado da música de Nancy Mouríño. A iniciativa, promovida pola consellaria de Cultura, continua na praza de Santa María en Lugo o 7 de Maio da man de

Cesáreo Sánchez e o dia 12 en Ribadeo, coa presencia de Xavier Rodríguez Baixeras. Noutros puntos de Galiza, o ciclo continuará coa intervención dos poetas Xavier Rodríguez Barrio, Miguel Anxo Fernández-Vello, Xesús Valcarcel, Xela Arias, Luz Pozo, Uxío Novoneira e Xesús Rábade Paredes. ♦

■ Teatro de estudantes pola normalización

Trece obras de teatro foron representadas nos institutos Xelmírez I e Rosalia de Castro dentro da cuarta edición do festival intercentros que celebra en Compostela a coordinadora de equipas de normalización. Resultou gañador o grupo do instituto Lamas de Abade. Outros premiados foron os centros de Fontiñas, Eduardo Pondal, Rosalia e Ames. ♦

Manuel Lourenzo e Xurxo Souto.

■ O clube Foro Cívico por unha 'galeguísima cidade da Coruña'

A galeguísima cidade da Coruña é o lema dos actos que o clube Foro Cívico –constituido hai seis anos cun manifesto de título "Exerce-la liberdade"– organiza para os días 11 e 12 de Maio no Centro Fonseca da Coruña. "A Coruña sempre foi vanguarda", sinalan os responsables da xornadas que reunen ao redor do galeguismo, da música e da plástica na cidade a Xosé Ramón Barreiro, Xavier P. Do Campo, Xosé Ramón Freixeiro Mato, Miguelanxo Prado, Xurxo Souto, Manuel Lourenzo e Miguel Castelo. ♦

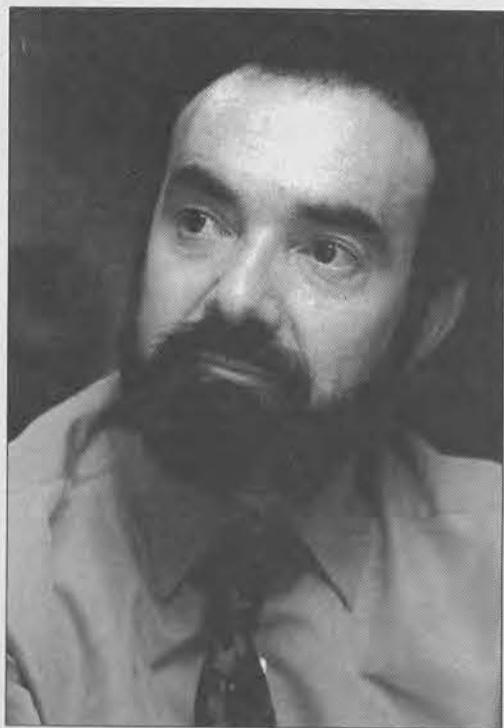
Leituras

Maneiras de pensar

Títulos: Debullar / Hai suficiente infinito.
Autores: Ricardo Martínez Conde / Anón Patiño e Xavier Seoane.
Editoriais: Galaxia / Xerais.

Os dous libros dos que nos disponemos hoxe a falar teñen en común o seren explosións de ideárticos. E sempre que falamos de ideas, de pensamentos, vén a conto o socorrido pero obrigado momento de que non é obrigado comunigar con cada un dos asertos que se nos aparezan. O que hoxe presentamos aquí son dúas guías, duas propostas para o razonamento. E tanto en *Debullar* como en *Hai suficiente infinito* se coidou a xeito que existise tal posibilidade. Adiantemos que ambos e dous se compoñen de múltiples asertos e comentários, breves e moi claros. Breves porque se formulan en poucas liñas, e claros porque están escritos (unha linguaaxe asequible a calqueira leitor). Hai que sinalar, sen embargo que a brevidade conleva tamén caréncia contextual e iso pode levar a que se efectúan leituras parciais e erróneas.

Desde xa, advertimos que en ningún caso se pode botar man de calquera dos dous libros para ler ó chou. Grave, craso erro. Un podería atoparse no caso seguinte: "A ética, por iso, é o código a vulnerar". Tal se di na páxina 64 de *Debullar*. Pero xulgarmos ese pensamento illadamente é erro-neo e inxusto. Nada se debe considerar só porque todo está en conexión, contribuíndo así un parágrafo a criar o marco do seguinte. Para máis, os parágrafos veñen agrupados en capítulos (7) e baixo citas de referencia –o que ain-

Xavier Seoane.

da me pergunto é o motivo dessa profusión de citas tan características das letras de hoxe; home, son bonitas, pero para o leitor común non pasan de iso. Aliás, hai entre médias dos aforismos sérios, moito parágrafo irónico, mesmo tamén comícos e desde logo, líricos, que para iso é poeta o autor. Na contracapa defínese o contido como aforismos, e non imos negalo nós, sen embargo si hai que advertir que moitos son más ben pensamentos líricos que o que comunmente se entende por aforismo. Como dixemos, propostas a partir das que razon, más ou menos brillantes, pero valoricemos como se debe este contributo á narrativa galega, nun eido no que non é moi pródiga por moito que actualmente a forma tradicional do ensaio virase no que pode chamar exposicións de ideas prescindindo da retórica ao uso.

Que non andamos errados na concepción de ensaio que manexamos, ratificao a contracapa de *Hai suficiente infinito*, na cal se define o contido como "entre o ensaio e o manifesto". Precisamente aí temos a sua principal característica definitora: o seu indubidábel carácter de manifesto –o cal aquí xa nos traza fronteiras inequivocas sinalando o ámbito no cal se debe entender. Sinalemos tamén que, a pesar de que aquí si é más factíbel colgar calquera reflexión ao chou, non están expostas de xeito caótico,

nen moito menos. Aparecen agrupadas en "compartimentos" de diferente estensión, sen que haxa unha indicación clara de cal é o tema a tratar. Pero, como antes dixemos, todo está en relación e non é bon iso de andar a saltos, a menos que esteamos dispostos a non asimilar correctamente o contido e a(s) sua(s) mensaxe(s) conclusiva(s). Nótese que non afirmamos que este manifesto sexa a indicación dun camiño a seguir. Persoalmente asemelláuse-nos máis a un indicativo direccional, que contén más de un vicio. Obviamente este é un xuizo de valor, unha opinión moi persoal. Mais o que si é patente é que a cultura galega precisa de guieiros moi más explícitos; a literatura galega vense caracterizando pola sua ausencia, entre outras cousas porque cando se formulan claramente, xorden

equívocos e encontronazos desorbitados, que llo digan a Rafa Villar. E xa, xa sabemos que se nos dirá que esta é exposición de ideas persoais, pero iso non quita para teñímos que valorizalo como manifesto, posto que tamouco se nega a sua pertenenza a tal xénero.

Estas duas "raras avis" das nosas letras comparten unha brillantez expositiva propia de quem sabe o que quiere dizer e o di claramente, se temos en conta cada aforismo en si –o manifesto ésta construído tamén en base a asertos e comentários aforísticos en si –o manifesto ésta construído

tamén en base a asertos e comentários que tamén se poden considerar aforísticos. Para outra ocasión queda o coméntario de contido. Hoxe simples-

mente queremos presentalos, sobre todo dado o escaso eco que tiveron deixa o momento. Haberá, deberá haber outro momento, no que nós e outros entrem de cheo no debate do contido. A menos que esteamos xa tan habituados á nosa mansa condición, que xa non teñímos ánimo para considerar, reconsiderar, refutar, dubitar, debater ou polemizar sobre o noso mundo e o noso propio comportamento. Esa será tamén a medida do seu éxito, a confirmación da validez ou non da mensaxe. Pela nosa parte comentámos a forma en que se apresentan estas visións tan lífricas.♦

XOSÉ M. EIRÉ

NARRATIVA

X. L. Méndez Ferrín *No ventre do silencio*

Compostela, 1956:

Universidade, igrexa, rancia aristocracia, clase media ilustrada, estrato popular...

A riqueza de descripcións, a extensa galería de personaxes, o dominio dunha linguaaxe prodixiosa fan de No ventre do silencio un dos cumes da narrativa contemporánea.

Unha novela coral para pechar o século.

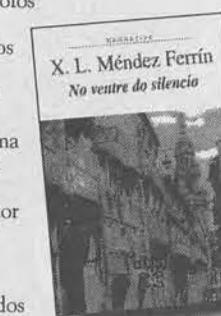

Premio EIXO ATLÁNTICO de narrativa galega e portuguesa

conta de libros

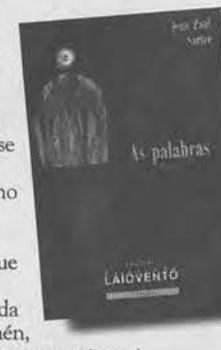
A Compostela dos cincuenta por Ferrín

Galardoada co Prémio Eixo Atlántico de narrativa e demandada masivamente polos librieros, segundo os datos da editorial Xerais, aparece No ventre do silencio, a última novela de Xosé Luis Méndez Ferrín. O escritor describe os xermelos do nacionalismo político, afastados dos galeguistas, na Compostela clasista dos anos cincuenta. A novela está a ser presentada por toda Galiza en colóquios nos que intervén o autor acompañado doutros escritores do país.♦

As palabras de Sartre

Jean Paul Sartre publicou o seu libro As palabras no ano 1964 e nel reflexionaba sobre a aprendizaxe da existencia que van desenvolvendo os nenos. Trátase dun ensaio autobiográfico no que Sartre percorria o traxecto vital que vai desde o descubrimento da literatura e, tamén, dos soños, até o compromiso e á chegada da madurez. Infancia e amor aos libros son os eixos dun texto no que os acontecementos sociais convértense nunha maneira fundamental de coñecer o mundo. O libro está editado por Laioveneto e traducido ao galego por Dulce M. Fernández Graña.♦

Por que a mesa non se chama cadro?

Existen todos esos países que apredemos nos mapas da escola? Como funcionan as televisións a cor? É de verdade, a Terra redonda? En *Cousas da rapazada*, do autor Peter Bichsel, os personaxes formulan moitas cuestións que, nalgún caso, poden conducir a non querer saber nada. Son sete historias reunidas nun libro, editado por Obradoiro-Alfaguara, moi popular dentro da literatura en lingua alemana. Marga Romero e Joachim Wormuth son os responsables de verquelo ao galego.♦

O desafío de Iraq

Eva Forest e Alice Bérenyi fixeron duas viaxes a Iraq para explorar cal é a situación que atravesa o país tras as ataques estadounidenses e o embargo económico. Iraq: un desafío al nuevo orden mundial? recolle o resultado dessa expedición e unha análise das consecuencias das sancions, que fan a deputada de IU, Angeles Maestre, e o responsable da campaña contra o embargo, Carlos Varea. O volume, coordinado por Eva Forest, está editado en Iru.♦

Leituras

A ciéncia da escrita e a irmandade da arte

Título: As Irmás Bastardas da Ciencia.
Autor: Xosé Luís Martínez Pereiro.
Editorial: Laivento. Santiago, 1999.

Xosé Luís Martínez Pereiro, coñecido fundamentalmente como humorista e caricaturista, e só ultimamente, como narrador, ven de nos dar a coñecer a obra con que gañou a VIII edición dos premios Carvalho Calero, organizados polo Concello de Ferrol e a Asociación Cultural Medulio.

Eu vou, pois, falar destas "irmás" (bastardas, por suposto) e de "ciéncia", porque é de ciéncia do que aqui se fala, dunha realidade que é observada, analisada, disecionada desde a distancia e a meticulosidade dun "profisional"; un profesional que, para utilizarmos a metáfora do sócio de Emerencia, fai, en simultáneo, as disecções e análises do cadáver e as teorizaciones médico-esotéricas do intelectual, e que arrasa, desconcertando, a Evaristo con todos os seus coñecimentos sobre o número nove, a onfomanía, a demonoxia, a psiquiatria e todas cantas ciencias oculistas ou transparentes o leitor poda imaxinar.

O autor, como o eu-narrador protagonista dese relato, coloca-se na posición de amarga ironía -que é unha forma de loitar contra a desesperanza e o absurdo- "xa que -di o narrador- eu fracasei en todo o que acometo".

Personaxes levadas até o límite de situacions kafkianas, pero sen a angustia e o terror que embarga os protagonistas dos relatos do artista checo. Situacions nas que o nível de absurdo é levado a cotas tan altas que o resultado que provoca no leitor é unha mistura de hilaridade e de desacougo que nos sitúa perante o desconcerto que ten a sua orixe no feito de sabermos que hai algo, calquera cousa que nos acertamos a definir, por tras dese espejo e que nos é negada; para dicé-lo con palabras do autor: "ese baleiro que acompaña á revelación dunha verdade que non se quería ouvir e menos transmitir" é o pouso de inquietante desconcerto que nos fica.

Para esa procura / ocultamento da verdade nada mellor do que a técnica do relato policial a que cons-

As Irmás Bastardas da Ciencia posuen un alto grau de realismo porque nesas alucinadas situacions agocha-se a verdade do noso mundo incomprendible.

Xosé Luís Martínez Pereiro.

tantemente recorre Martínez Pereiro. Nuns casos de forma explícita ("A identidade clandestina de Severino Muñiz"), noutros con unha estrutura moi próxima do relato negro ("As irmás bastardas da ciéncia") ou, tamén, con unha organización das accións das personaxes que obedecen á estética deste tipo de discursos narrativos ("A insolencia inicial"). En todo o caso, o policial permite-lle ao autor xogar coa surpresa, o disparatado, o incríbel, o estranho, o perverso e até o fantástico que son, en maior ou menor medida, marcas do xénero.

Neste xogo / acumulación das mais disparatadas e incríbeis situacions, a mariusca rusa ou caixa chinesa en que se converten os relatos deste libro, van-nos deparando con un carpinteiro que ten sensacions libidinosas e, por suposto, culpabilizadoras, coas patas dos móbeis de madeira; un neno, Isidro Folgueiras, que ten duas nais e a sua bondade o converte nun ser infeliz; un bebedor de Instituto que é un perfeito hermafrodita e que sabe aproveitar as vantaxes de ter dous sexos; un parto en que o bebé que nace resulta ser unha boneca...

Neste sentido, *As Irmás Bastardas da Ciencia* posuen un alto grau de realismo porque nesas alucinadas situacions agocha-se a verdade do noso mundo incomprendible. No exaxero reside o fascínio pola esencia das couzas que así venien, bruscamente, á tona ou, para dicé-lo literariamente, no finximento está a verdade que a literatura procura.

Sobre este esquema de composición, Xosé Luís Martínez Pereiro aplica un hábil exercicio lingüístico, elaborando un discurso culto, non só polas referencias eruditias ou pretensamente eruditias (verdadeiras ou inventadas, iso non interesa) como tamén por un chiscar-de-ollo ao leitor que imos encontrando aquí e além na procura dunha cumplicidade non sempre conseguida.

Nestes relato desfilan nomes (que non personaxes) como Cioran, Filostefano de Cirene, Nictágoras, Meiners, Lombroso, Dvorak, Dante ou Santo Agostinho, Trindade Coelho ou Malebranche, Santo Ignácio de Loyola, Boris Vian ou a papisa Bernalda.

Todo isto (e outras referencias como títulos, efemérides históricas, etc.) cria unha atmosfera culta, refinada, historicista até, onde se proxectan os relatos querendo dar con esas referencias o carimbo de verdade a aquilo que se nos narra. Desta maneira medra a distancia entre o críbel e o incréibel, entre o posibel e o exageradamente incapaz de ser atinxido.

A distancia entre a posibilidade / verdade suixerida por estes referentes e o disparate da situación narrada fai-se mais evidente e o efecto hilarante que provoca no leitor/pectador pon de manifesto a imposibilidade de identificación do leitor con calquera das personaxes.

Son especialmente interesantes, do meu punto de vista, as 53 páginas do "Apéndice: últimos recorridos para a violación da morriña". Trata-se de breves esbozos narrativos (que por veces fan lembrar Ramón Gómez de la Serna) en que se misturan, sabiamente, o humor corrosivo, iconoclasta coa força metafórica dun discurso que rompe moldes clásicos, que explora as posibilidades expresivas da lingua, que acumula a capacidade suixerente das referencias históricas ou pseudo-históricas.

En definitiva, estas *Irmás Bastardas da Ciencia* poñen de manifiesto a madurez dun premio importante para Galiza e revelan-nos un case que descofeciado narrador que, a xulgar polo que del coñecemos neste libro, é unha figura a seguir de perto nos próximos anos. Estou convencido de que o tempo e os leitores que certamente este libro terá, irán confirmar o que aquí hoxe aventuro. ♦

F. SALINAS PORTUGAL

Arte

O humor e o barroquismo de Abelenda

Exposición: Alfonso Abelenda.
Lugar: Kiosco Alfonso, A Coruña.
Datas: Até o 9 de Maio.

Fernando Mon ten denominado como grupo de decisión a unha serie de artistas que se forman tras da guerra civil do ano 1936. Son artistas que parten de cero. Todo o que estéticamente se tina avanzado na Galiza coa xeración dos Renovadores, silenciábase por cheirar a "galleguismo". E, por outro lado, o Estado español vivia nos anos da posguerra en plena autoría, polo que no eido da arte son anos de reestruturación.

A visita do bispo.

Neste grupo de escisión, menciona a Lago Rivera, Labra, Tenreiro e outros. E desta xeración é Alfonso Abelenda, (Coruña - 1931). Tenen de común os vinculados a tal grupo o tratar de aportar o panorama artístico do Estado, pois case todos emigran a Madrid, algo distinto o academicismo oficialista que se impuxera por mor da ideoloxía dominadora.

No Palacio municipal de Exposiciones Kiosco Alfonso da Coruña, expõe unha mostra antolóxica de Alfonso Abelenda, onde podemos comprobar esa nota distintiva desta xeración. Abelenda sae de Galiza e continúa a pintar primeiro en África onde realiza unhas cadros de lingua cubista, que raian na abstracción.

A súa pintura é difícil de encadrar non só na súa técnica, senón no longo de tantos anos nunha poética exclusiva. Isto indica a riqueza de recursos e imaxinación do autor. Mais, ao longo da súa

traxectoria artística, tres notas son o comun denominador da súa obra: o corido, o barroquismo e o humorismo. Tres notas polas que a súa pintura pode ser definida como galega. O humorismo ao que se ten adicado en revistas do xénero, parece innato en Abelenda, cando fai cadros como *España cañi*, *Librero de viejo*, *Menina...* O barroquismo de Abelenda está presente tanto no amoreamento de obxets no cadro, así como nas texturas das obras ou na repetición de línhas ou pinceladas, facendo os cadros, ás veces, difíceis de leitura. E o corido, que salta a vista nada máis contemplar un cadro de Abelenda. Gosta de cores quentes, tanto vermello como o azul ou amarelo, pero tamén dos terras, e do negro que utiliza para resaltar ainda más as cores primarias.

A lo largo da exposición que abarca desde os seus primeiros

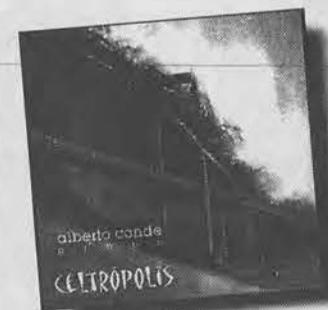
anos, ollamos como desde unha pintura postcubista, vai a percorrer de novas linguaxes sen encadearse a nengunha delas. Neste aspecto lembra a autores consagrados que tamén volvían a reinterpretar obras de autores clásicos e imaxes supercoñecidas.

Esta reinterpretación de obras clásicas daría nos anos oitenta lugar ao conocido como apropiacionismo. Pero

A beleza non só interpreta ou se apropria de imaxes coñecidas, senón que además ponlle o seu cuño persoal cun aquel de humorismo. ♦

XESUS L. PIÑEIRO

conta de discos

A seducción entre a gaita e o piano

Título: Celtrópolis.
Grupo: Alberto Conde Grupo.
Edita: Clave Records.

Procedentes do rock, do folk ou da música clásica, un grupo de músicos xúntanse ao redor de Alberto Conde para este seu novo disco *Celtrópolis*, un experimento de seducción entre a gaita e o piano, con curiosos desafios como os temas *Funky gait* ou o que dá título ao traballo. Como xa fixera no ante-

rior *A lagoa dos atlantes*, Conde, pianista e compositor en case todos os temas, tamén recolle melodías e arranxas nun novo estilo. As raíces musicais terán un oco nas cidades do novo milénio, as que o músico concibe como Celtrópolis. O grupo que ao arroupa está formado por Kin Garcia, Andrés Rivas, Marcos Padrón, Xosé Luis Miguélez, Marcos Campos, Paco Juncal e Aurora Filgueira, poñendo a voz e o seu facer coa pandeireta. ♦

A festa de Andy Chango

Título: Andy Chango.
Autor: Andy Chango.
Edita: Dro.

Andrés Calamaro, Ariel Rot, Fito Páez e Gabinete Caligari, son algunos dos convidados no disco do arxentino Andy Chango, que el mesmo produce xunto ao teclista Federico Lechner. Alá, en Arxentina, deixou a un grupo

chamado *Superchango*, e o disco que apresenta estes días pola Galiza contén trece temas cheos de funk, blues e rock&roll. É imposible non comparalo con Calamaro, non só porque este labore no disco, senón porque comparten moitas inquedanzas. Tamén Andy Chango é admirador dos Rolling Stones, Lou Reed ou Tom Waits e, ademais, está preocupado pola legalización das drogas "desdramatizando até onde sexa posible a cuestión". *Fiesta terrenal* é o seu single de presentación. ♦

Xosé Gómez Gaioso e a súa compañoira, Concha Abad, na Habana, en 1941, co fillo.

Miserable ofensa a la Humanidad FRANCO HA ASESINADO A GOMEZ GAYOSO Y SEOANE

carón, a casa na que realizou a primeira exposición Picasso aos trece anos. Gaioso foi detido na rúa do Papagaio despois dunha azorosa persecución. Vaciáronlle o olllo esquerdo no Hospital da Caridade. Sofreu arrepiantes interrogatorios e torturas durante varias semanas no cuartel e no calabozo da prisión provincial da Torre.

Estivo ao límite da resistencia física: Teñía o intestino e o estómago destrozados e os pulmóns non cesan de vomitar sangue. Históricas son as cartas que redactou coas mans desfeitas dende a cela número catro pouco antes da súa execución. Desprendian unha lucidez, caraxe e temperanza demoledoras. O 18 de outubro celebrouse cunha presa inmisericordia, no Cuartel da Agrupación de Sanidade, o Consello de Guerra Sumarísimo (Causa 370 de 1948). Tamén estaban inculpados a súa derradeira compañeira María Blázquez, Seoane, Juan Romero, o médico Bartrina Villanueva –axudara a imprimir *El Guerrillero* en Madrid–, Carmen Orozco, Josefina González e outros membros da guerrilla. A Voz de Galicia deulle á noticia unha cobertura desproporcional para o que se acostumaba na época. Hai quien opina que se fixo intencionadamente para amedrentar aos outros partidistas. Gaioso pudo falar uns quince minutos pois ao xuízo asistían catro cónsules extranxeiros. Fixo unha defensa vehemente da súa causa e denunciou todas as atrocidades cometidas polas forzas represivas con eles. O fiscal militar solicitou cinco penas de morte das que só se sentenciaron as de Gaioso e Seoane. Fixouse como data de execución o 6 de Novembro para que coincidise co aniversario de Juan Canalejo, o fundador e xefe da Falanxe coruñesa que fora fusilado en Paracuellos del Jarama o mesmo día do ano 1936.

Carta de Gómez Gaioso dirixida ás suas filhas de Vigo, Socorro e Pilar, horas antes da execución

moita información. No 45 introducíuse clandestinamente en Galiza cunha misión suicida na etapa más intensa da represión asentada pola gloriosa garda civil de Camilo Alonso Vega que consideraba ao bandoleirismo comunista como un dos grandes problemas da España do Caudillo, xa que logo, perturbaba as comunicaciones, desmoralizaba ás xentes, destruía a nosa economía, quebrantaba a nosa actividade e desacreditábanos no exterior. Gaioso reorganizou a feble oposición política e militar do interior contra o franquismo. Escolléu a estratéxica cidade portuaria da Coruña como centro neurálgico das súas operacións urbanas e rurais (*largo y monte*) na xerga da benemérita. Logrou darlle un pulo intenso ao maquis con resultados moi positivos até o intre da súa detención.

Tortura e morte

Resultou ferido na tempa esquerda o 11 de xullo do 48 entre o segundo e terceiro andar do nº 23 da Calle Real en pleno centro da cidade, cando a policía, por chivatazo dun renegado, lle tendeu unha trampa. Frente daquel edificio, no que se reunía asiduamente con Seoane, estivo a redacción da cosmopolita revista *Alfar* nos anos vinte e, ao seu

Gómez Gaioso, lembranza dun antifascista no seu aniversario

• SANTIAGO PROL BLANCO

Non sei se, cunha Patria liberada, este mártir de Maceda debería ter asento en San Domingos de Bonaval. ¿Por que non? Manifestamente non está inserido no lugar que lle corresponde dentro da nosa memoria colectiva. Agás contadísimas excepcións, semella un auténtico descoñecido na súa vila natal e, con tristura maxíma, outro tanto acontece no resto de Galiza. ¿Por que interesa menos Xosé Gómez Gaioso que efímeros e intranscendentes persoiros sobredimensionados que pululan polas páxinas dalgúns manuais da nosa más recente Historia? A maioría das reivindicacións e restitucións de moitos caídos, paseados e represaliados daquel oprobio e das súas consecuencias non partiron de quien deberían e sí de colectivos e persoas profundamente identificadas co País.

As reparacións históricas –a maioría das veces– non agroman nas opacas facultades, fundacións ou institucións oficiais. Ándase así, a figura de Gaioso foi colateralmente tratada –non sempre para ben– en manuais da historiografía oficial do Régime (Aguado Sánchez), da Transición (Hartmut Heme e Bernardo Máliz), nos libros de memorias dos amigos (Santiago Álvarez e Luís Soto) e tamén dende o xornalismo (G. Reigosa, Costa Clavell, Víctor F. Freixanes, Méndez Ferrín, o magnífico traballo de Neira Vilas...) Orabén, a súa monografía está por publicar, incluído o seu verdadeiro pensamento ideolóxico. Uns insírenso só na órbita do espacio adozado do marxismo humanista. Outros recoñécenlo como un dos precursores –xunto con Benigno Álvarez– do leninismo de práctica nacionalista.

Biografía dun loitador

Nunha historia virtual positiva podería estar áinda hoxe entre todos nós. (O penúltimo mohíano da súa xeneración deixounos hai poucos días á beira da Serra de San Mamede). Vifera ao mundo naquela vila ourensá hai agora noventa anos (28 de Abril). Ao emerxente Vigo de principios de século desprazouse cos seus pais. Alí asentouse a familia na procura dunha mellor posición económica. Alí foi seducido pola política e nos albo-

res da República entrou no Partido Comunista. Ali casou con Carmen Díaz e tivo dúas fillas. Logo viría a docencia en Lavadores e tamén os vitoriosos tempos da Frente Popular. Fervoroso participou no Plebiscito Estatutario cos papeles do galeguismo da época. O intento de golpe de estado colleuno en Madrid nun cursiño de formación de cadros. Incorporouse á loita contra o fascismo na capital do Estado e axiña se puxo a traballar con Checa na Comisión de Organización do Partido. Axudou na formación das milicias galegas que integrarian o Quinto Regimiento de Lister. Exerceu como secretario de Francisco Antón, o comisario político do Exército do Centro. Foise especializando en axitación e propaganda. Escribia en moitos medios, intervía asiduamente en programas de radio e solfa desprazarse perto das liñas inimigas con megafonía para que se pasaran ás filas republicanas os soldados galegos reclutados polos na-

Fixouse como data de execución o 6 de Novembro para que coincidise co aniversario de Juan Canalejo, o fundador e xefe da Falanxe coruñesa.

cionais. Sempre se dirixía a eles con gran poder de convicción no noso idioma. Estivo tamén na Frente de Guadalajara. Vioxou a Rusia a finais do 37 encabezando un grupo de cen combatentes que recibieron instrucción militar de élite. Regresou na primavera do 38 e incorpouse de novo como segundo de Francisco Antón na Comisión Militar do Partido en Barcelona. Chegou a comisario político de batallón e colaborou con Luís Delage que exercía de comisario do Exército do Ebro nos derradeiros meses da Guerra.

No exilio colaborou primeiramente en Francia (campo de concentración de Saint Ciprián, Toulouse e París) en asuntos de organización: Escola de cadros para América e Rusia e atención ás necesidades políticas dos que quedaran en España. Desencadeada a II Guerra Mundial pasou á clandestinidad. Ao pouco saíu dende Burdeos no vapor *Lasalle* cara a República Dominicana con Concha Abad. Recalou en marzo do 40 en Cuba. Intentou entrar en España ao traveso de contactos en USA pero fracasou. Regresou á Habana e traballou algúns meses co grupo de Julián Grimal y Vicente Uribe. En outubro do 41 saíu dirección Nova York. Asentouse en México dende finais do 42 ate outubro do 43. Despois Santiago de Chile, Buenos Aires, Bilbao e, por fin, Madrid a principios do 44. Daquela a policía xa dispunha de

gúndas de Gómez Gaioso e a súa compañoira, Concha Abad, na Habana, en 1941, co fillo.

carón, a casa na que realizou a primeira exposición Picasso aos trece anos. Gaioso foi detido na rúa do Papagaio despois dunha azorosa persecución. Vaciáronlle o olllo esquerdo no Hospital da Caridade. Sofreu arrepiantes interrogatorios e torturas durante varias semanas no cuartel e no calabozo da prisión provincial da Torre.

Estivo ao límite da resistencia física: Teñía o intestino e o estómago destrozados e os pulmóns non cesan de vomitar sangue. Históricas son as cartas que redactou coas mans desfeitas dende a cela número catro pouco antes da súa execución. Desprendian unha lucidez, caraxe e temperanza demoledoras. O 18 de outubro celebrouse cunha presa inmisericordia, no Cuartel da Agrupación de Sanidade, o Consello de Guerra Sumarísimo (Causa 370 de 1948). Tamén estaban inculpados a súa derradeira compañeira María Blázquez, Seoane, Juan Romero, o médico Bartrina Villanueva –axudara a imprimir *El Guerrillero* en Madrid–, Carmen Orozco, Josefina González e outros membros da guerrilla. A Voz de Galicia deulle á noticia unha cobertura desproporcional para o que se acostumaba na época. Hai quien opina que se fixo intencionadamente para amedrentar aos outros partidistas. Gaioso pudo falar uns quince minutos pois ao xuízo asistían catro cónsules extranxeiros. Fixo unha defensa vehemente da súa causa e denunciou todas as atrocidades cometidas polas forzas represivas con eles. O fiscal militar solicitou cinco penas de morte das que só se sentenciaron as de Gaioso e Seoane. Fixouse como data de execución o 6 de Novembro para que coincidise co aniversario de Juan Canalejo, o fundador e xefe da Falanxe coruñesa que fora fusilado en Paracuellos del Jarama o mesmo día do ano 1936.

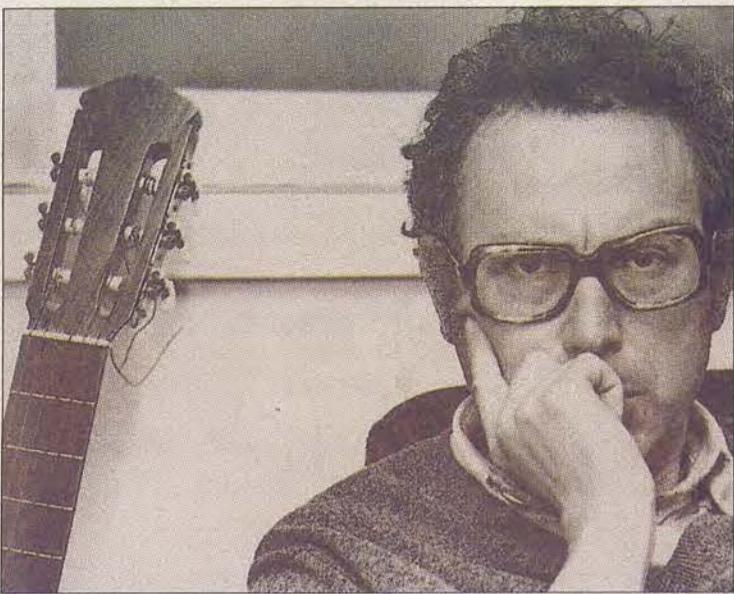
Gaioso xace isolado na parcela número 98 do vello camposanto coruñés. Seoane estivo ao seu carón até que foi trasladado, hai poucos anos, para un panteón familiar da parte nova do cemiterio de San Amaro. Na maioría das publicacións aparecen como executados a garrote vil, un artílixio de morte que deixou de funcionar en marzo do 74 no pescoco do anarquista Puig Antich e no do polaco Heinz Chenz. Oraben, non poucos dos vellos comunistas que estiveron na Coruña co gallo do 50º aniversario do seu pasamento –alguns antigos compañeiros de cela– dixéronnos que non foran agarrotados, senón fusilados nunha braña de San Amaro debido á grandísima presión internacional daqueles días previos e que as autoridades militares accederan, no derradeiro intre, para que o sofrimento semellase menor. Fose garrote vil, fose pelotón de fusilamento, Galiza ten a obriga de saber quen foi, como e con quen loitou na Guerra, que fixo no exilio, que representou na resistencia contra o franquismo, que sucedeu naquel consello de guerra sumarísimo e, tamén, a causa pola que foi condenado a morte Xosé Gómez Gaioso. Para ben da deontoloxía da nosa más recente e ignomiosa historia.♦

José Afonso tiña na Galiza a sua 'pátria espiritual'

O xornalista José A. Salvador presenta en Compostela o libro *José Afonso. O rosto da utopia*

"Se houve personalidade que melhor corporizou o espírito do 25 de Abril foi sem dúvida José Afonso" afirma José A. Salvador, autor do libro *José Afonso. O rosto da utopia* que ven de apresentar na Feira do Libro de Compostela, unha obra distribuída na Galiza por *Livros Portugueses*. Un amplio album fotográfico do cantor, unha biografía escrita desde a cercanía e unha entrevista mostran as combativas andanzas de José Afonso á maneira tamén de comemoración neste vintecinco aniversario da revolución que pendurou cravos nos fusis.

"Ainda hoxe queren silenciar ao Zeca" dixo na presentación Benedito, que coñecera a José Afonso no 1971, cando o cantor desconfiaba de calquer que se lle achegara até que confirmaba que non se trataba de axentes da PIDE. Comezou daquela unha forte amizade que se traduciu na paixón que o autor da *Grândola, vila morena* tiña pola Galiza.

"Por intermédio do Benedito, conhei na Galiza una certa forma de resistencia a franquismo. Uma resistencia cultural e política. Andámos por lá e éramos sempre proibidos. Tamén con-

heci com ele as Asturias, onde consegui cantar um pouco em segredo. Actuei en "clubes operários", como então se dizia, que estavan intimamente ligados ás comisiones obreras" contesta José

Afonso na entrevista. "A Galiza é para mim também uma espécie de pátria espiritual, irmã da nossa" confésalle o cantor ao xornalista José A. Salvador -quen conñeceu ao Zeca no seu tempo de dirixente estudiantil na República Ay-O-Linda de Coimbra, que na presentación destacou os seus vencellos co noso país "ao igual que o seu grande amigo Adriano Correia de Oliveira, que xa antes do 25 de Abril cantaba poemas de Rosalía de Castro. Para eles e para nós, o río Miño acaba por nos xuntar".

No seu último concerto, no Coliseu dos Recreios de Lisboa no 29 de Xaneiro de 1983 o Zeca Afonso interpretou diante de cinco mil persoas unha canción inédita. Chamábase "Utopia". O cantor, sabendo que estaba diante da sua despedida, apresentouna así: "Esta canção é um pouco aquilo que eu imaginei pudesse ser uma sociedade sem oprimidos nem opressores. Eu creio que essa utopia se pode concretizar". ♦

A nova entrega de Ramón Deside

O pioneiro da abstracción galega mostra a sua última obra en Pontevedra

X.E.A.

Deside ten unha idade na que moitos pintores xa están no camiño de volta de homenaxes e parabéns, con antolóxicas feitas e catálogos *atodocolor* con sauda do conselleiro. Unha idade na que xa non é necesario moverse do estudio á procura das salas de *caixas daforros* e na que se vive coa tranquilidade que dá unha longa traxectoria.

O caso de Deside é particular e mesmo sintomático: cultivou a abstracción desde os seus comezos na arte e pode calificarse de pioneiro de pioneiros e campeón de incomprendidos. Por exemplo cando colgara a súa revolucionaria obra na desaparecida sala Velázquez de Vigo no límian dos sesenta.

Naceu na pontevedresa barriada do Burgo mais tería que ser xa mozo en Lugo onde descubriese a pintura. Faino de man dun vello profesor que soubera da outra pintura, a que comezara a andar na República. Mientras estudiaba nos maristas asistiu a clases particulares do vello mestre Rafael Estrada e deu co seu oficio e arte.

Valladolid, Sevilla, Aranxuez e Madrid foron etapas dunha aprendizaxe que acadaría superior cota coa chegada a Barcelona e a inmersión nun ambiente pictórico que o cautivou. Na capital catalana deuse conta de que a pintura

era unha ruptura e de tal xeito iniciouse en procesos de abstracción. Dá con eles antes que o propio Tápies, gosta dizer Deside. Naqueles escuros anos cincuenta, nen siquera a crítica catalana era quen de desenlevarse do corsé da arte autárquica.

Nos Prémios da Crítica da Galiza o nome de Deside foi proposto alomenos duas veces dentro do xurado de artes da representación pero no canto de discussión, a candidatura do pintor producia preguntas. Non había votos para un pintor descoñecido, un abstracto purísimo e orixinal, unha illa limpia e irradiante que non figuraba nas cartas náuticas do comercio e dos estilos dominantes.

Así resulta que Deside non aparece en ediciones de luxo pero figura en coleccións particulares

de altísima selección. Buscadores de artistas que desconfian do valor de cambio como marca de referencia, confesan a íntima satisfacción de ter unha peza auténtica e verdadeira, unha das teas nas que o criador entrega todo o que ten.

Deside apostou por unha abstracción que só foi recoñecida logo de que Tápies e outros mestres crearan os seus próprios circuitos críticos e expositivos.

Seria Paris a seguinte e breve estancia do pintor pontevedrés antes de tornar á terra e sorprender aos poucos que se ocupaban da creación artística na Galiza nos primeiros sesenta. Ao vello xornalista Luciano del Rio, ao descubridor de excepcións Francisco Pablos e a un impactado Ángel Ilarry foron

quen de asentar criticamente a Deside escribindo da sua pintura e educando gostos nunha sociedade más que sorprendida pola aposta artística de Deside, honrada e novidosa.

Leopoldo Núñez foi outra amiga. Un pintor que non reparou en recoñecer a intensidade e o valor de Deside. Para Núñez, Deside era a verdadeira abstracción. A que levou a murais como os que se perderon no Casino Mercantil de Pontevedra. Nen fraude, nen moda insistía Poldo Núñez a respecto do pintor pontevedrés nado en 1935.

E foron as modas, e a negativa a pregarse ante criterios e antollos daqueles críticos emergentes dos oitenta, convertidos en comisarios e descubridores únicos e intocables, quen concretaron o descorre de Deside do carril do éxito.

Un home na práctica descoñecido e ausente de colectáneas e espacios institucionais privilexiados. Pola contra, non son poucos os artistas que lle adiviñan unha man única e un traballo que sobre o aspecto pouco cultivado na arte galega dos cincuenta e sesenta.

As últimas obras que apresenta na pontevedresa Sala Teucro gardan tal liña e son testemuño dun vieiro que ha de ter como porto o recoñecemento. No futuro? ♦

O cordel

Na Gaíts

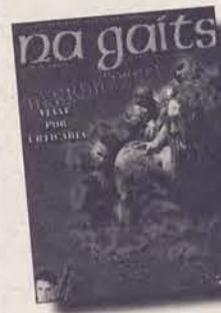
Revista de música folk e tradicional

Número 7. Marzo, Abril de 1999. Ano 2. Prezo 475 pta.

Director: Carlos Corral.

Edita: N.G. Edicións.

Portada para os Berrogüete, aqo que se entrevista no interior e que xa están a apresentar dentro e fora de país o seu novo trabalho *Viaxe por Urticaria*. Conversas co ciber gaitero Hevia e as gaiteras Susana Seivane e Cristina Pato e apontamentos sobre o novo disco de Fuxan os Vientos e as Danzas de Espanas, entre outros. Un artigo sobre os grandes compositores e o folclore musical e, como sempre, parturas de música tradicional e informaciones sobre a música popular noutras países, deserta volta de Euskal Herria, Irlanda e o folk Inglés. ♦

RGT

Revista Galega de Teatro

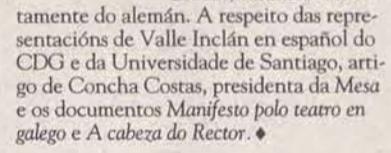
Número 19. 1999. Prezo 750 pta.

Director: Antón Lamapereira.

Edita: A.C. Entre Bambalinas.

Teatro croata, xeorgiano, de Anatólia, de minoría húngara en Eslováquia e a arte dramática moldava, neste número dedicado a Bertolt Brecht ao que se achegan Juan Antonio Hormigón e Pedro Riobó.

A RGT, membro fundador da Rede de Publicacions do Instituto Internacional do Teatro do Mediterráneo, ofrece tamén nunha separata *Pequeno organon para o teatro de Brecht*, traducido directamente do alemán. A respecto das representacions de Valle Inclán en español do CDG e da Universidade de Santiago, artigo de Concha Costas, presidenta da Mesa e os documentos *Manifesto polo teatro en galego* e *A cabeza do Rector*. ♦

Análise Empresarial

Revista Galega de Economía e Ciencias Sociais

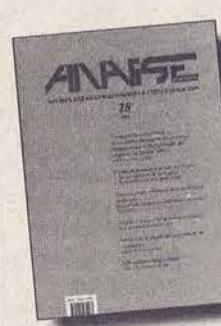
Número 28. 1999. Prezo 750 pta.

Director: Afonso Ribas Fraga.

Edita: Unipro Editorial.

Edelmiro López analisa o impacto da nova política de desenvolvimento rural da UE nas zonas desfavorecidas e as propostas da Axenda 2000, González Ferreira escribe sobre as alternativas ao problema do lixo, Ferreira Iglesias

pergunta se a suspensión de pagamentos e un direito ou un negocio e Julio Cesar Barreto Rocha afirma que O Brasil fala a lingua galega. Artigo de López Garrido, Flores Calvete, Barbeyto Nistal e Lois Mosquera sobre O custo da producón de leite na Galiza. ♦

Urbano Lugrís é homenaxeado no novo disco de *Luar na Lubre*, que saiu á venda o 3 de Maio, baixo o título *Cabo do Mundo*. "Cada tema tenta reflexar aspectos da obra de Lugrís, que amosaba nos seus cadros a ferosura e profundidade do noso mar", sinala Bieito Romero. O quinto disco do grupo afonda nas raíces folk dunha banda que se mantén fiel ás suas credenciais como grupo eminentemente acústico. Romero, gaiteiro e mestre de gaiteiros, como os rapaces que pasaron pola "factoría" dos Rexumeiros de Elviña, é o cabeza visíbel deste grupo. Lémbrenos novamente a imaxe feira e misteriosa dese mar que retumba nos nosos oídos e sentimientos.

Até onde abrangue este *Cabo do Mundo* co que titulan o novo disco?

Abrangue todo o mar de Galiza, o cal xa é moito, e a el vai adicado. Pero sobre todo serve para salientar a figura do pintor coruñés Urbano Lugrís, artista comprometido co seu país e cunha obra pictórica abraíante e pouco reconhecida, por desgracia algo moi habitual no noso país. Ven de celebrarse en Decembro o vinte-cinco cabodano do seu pasamento na vila de Bueu, que foi onde pasou os derradeiros anos. Cada tema do disco tenta reflectir aspectos da obra de Lugrís, que amosaba nos seus cadros a ferosura e profundidade sentimental do noso mar. Tamén percurramos deste xeito que, dunha vez por todas, se recoñecen os valores do país, ainda que ese recoñecemento debe facerse en vida.

Versionean a *Fuxan os Vientos*. Supón unha homenaxe á música galega dos setenta?

Somos un grupo que gosta de facer versións dos temas que están aí e que desgraciadamente non tiveron a suficiente promoción como para chegar a moita xente. Tendo en conta que estamos apoiados por unha multinacional, temos que aproveitar este esterñel tan importante para vender a imaxe do noso país e para proxectar o que se está a facer en Galiza. Gravamos a *Cantiga de berce*, de *Fuxan*, que, ademais de nos parecer unha fermosísima canción, é tamén unha expresión dun país que viviu e vive uns momentos difíciles e que lle poden facer pensar a moita xente o que realmente está a acontecer. Fixemos algúna que outra versión de grupos galegos, pero concretamente de *Fuxan* somos grandes admiradores.

Que aporta *Cabo do Mundo* á traxectoria de *Luar na Lubre*?

Luar na Lubre tivo sempre unha liña de traballo con instrumentos acústicos e clásicos para acadar un estilo de seu. A novidade sorprendeira deste disco é, se se pode dizer, que fixemos un traballo ao noso gosto, producido por nós mesmos e do que estamos abondo satisfeitos. Para nós é moi salientábel que un grupo de tendencia acústica poda chegar a unha cifra considerábel na venda de discos en Galiza, se temos en conta que este estilo non é a priori excesivamente comercial.

Cales son as fontes dese estilo?

Cada compoñente do grupo inclínase por un tipo de música, pero o que temos claro é que debemos ollar cara ao Norte, que é a nosa referencia máis directa. Ainda así, non é que haxa que beber deles, senón da música a facer na Galiza, do noso estilo.

No eido musical fálase moi da fusión.

En música todo é valido mentres se fagan traballos dignos e que os fai crea neles. A min góstame calquera fusión mentres non se degrade unha determinada cultura musical ou se faga en nome de algo co que non ten que ver. O que non se pode é vender a morto, tentando xustificar algo, cuando realmente se o fas é porque che gusta facelo e más ren, sen entrar en disquisicións ou teorías que podan confundir á xente. A fusión está de moda, como a aldea global. Estou de acordo, pero sabendo que denantes de ser globais, tamén somos aldea.

Luar na Lubre conta co apoio da Warner, o cal semella esta a sair abondo proveitoso.

Reporta moitas avantaxes, sobre todo para un grupo coma o noso, que tende cara á profesionalización. Mais ainda se temos en conta que, despois de acadar o disco de ouro e achegarnos ao do platino con *Plenilunio*, é evidente que para a compañía resultou satisfactorio e podemos disfrutar de certas concesións. Non nos queremos enganar e sabemos en que país estamos. Sabemos que todas as compañías, grandes ou pequenas, se moen polo senlleiro criterio do número de copias vendidas. Esa é a única acreditación.

Segue a precisar a música galega do refrendo exterior?

Na Galiza non hai máis movemento no eido musical do que había hai cinco anos. É dicer, non hai máis discográficas nin se está a apostar máis pola música galega. Hai iniciativas más ou menos importantes e unhas referencias de vendas, que fan que isto semelle un proceso en marcha, que a xente se empece a interesar e que certas compañías comecen a investir nesta música. As compañías do país ainda están medio durmidas. Cómprase promocionar os nosos produtos, que os hai, pero non gravar un disco en cincuenta horas ou nunha semana. O disco ten que ofrecer calidade, estar ben gravado e ben distribuído. Pero se carecemos de industria e de apoios non queda máis remédio que recurrir ás posibilidades que chebran desde fóra.

Falta quizais perspectiva de futuro.

Falta industria e falta interese das institucións. Hai pouco houbo unha parada de moda galega en París e a música que poñían era flamenco, o cal é incríbel. É ilustrativo. Se realmente estiveramos a viver un boom da música galega, porque non hai máis programas de rádio que a promocionen? Por que non hai prensa escrita que dea conta disto? Agás o que fai a revista *Na Gaita* non hai

Bieito Romero

'Non hai boom da música galega; seguen vendendo os de sempre'

máis nada. Un exemplo pode ser o festival Intercéltico da Coruña, posiblemente o de mellor calidade de grupos e intérpretes participantes que se fixo na Galiza nos últimos anos. Nembarquen para un aforo de doce mil persoas, non se pasou do milloiro cada dia. Venden moito os dous ou tres de sempre, máis nada.

Cara onde debe tirar a música?

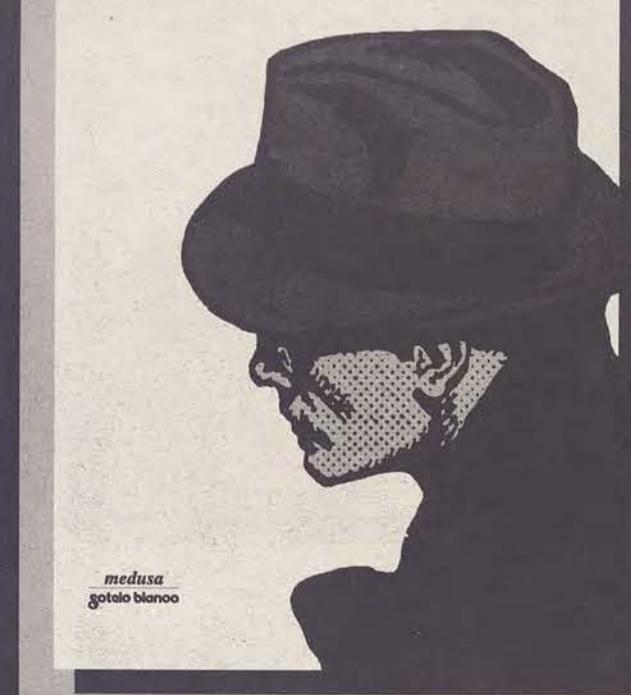
Deberíamos entrar nos circuitos de música celta do mundo, non individualmente senón como movemento musical galego. Significaria que a música galega é exportábel e que se pode profesionalizar. Qs institucións galegas pasan olímpicamente deste movemento, non semella que se vaian interesar, así o que debemos facer é presionar como colectivo de músicos da Galiza. Is-

to non se está a facer porque ainda non se xuntou a xente a falar e a dicérmonos o que queremos.

O dia que sexamos capaces de sentarnos todos nunha mesa a falar, estou seguro de que sairán unha chea de receitas e reivindicacións. Algunha delas sairá adiante. Pero se continuamos por libre, pouco van mudar as cousas. ♦

narrativa

Doutor Deus
Xabier López López

medusa
gotelo blanco

Xabier López López

Doutor Deus

Unha novela heterodoxa e desmitificadora.
Un escritor absolutamente orixinal.

Polo mesmo autor de
Biff, bang, pow!

gotelo blanco

A cidade da Coruña ten un ritmo próprio?

Pódese captar un estilo próprio, consecuencia da sua historia. Que a Coruña fose a capital de Galiza na Idade Moderna, das estruturas militares e administrativas, deixou un pouso na cidade. Tamén tivo a sua repercusión o feito de non ser unha cidade eclesiástica. No libro procura celebrar tamén a sua dimensión galeguista, á vista desde Pondal, a Cova Céltica, as Irmandades da Fala, a resistencia na ditadura... até ser a cidade que ten en Domingos Merino o primeiro alcalde nacionalista do período actual. Existe a visión dunha cidade de señoritos cando en realidade ten na sua historia unha grande bagaxe de resistencia e de loitas laborais. Reivindico esa Coruña dos traballadores e loitadores, que defende a sua integridade territorial movilizándose con María Pita, que se enfrenta ás tropas napoleónicas e que protagoniza unha longa historia sindical.

Ten presencia relevante entón no movemento obreiro?

Foi capital do movemento obreiro na Galiza cunha gran presencia do anarquismo, como investigou Dionísio Pereira. A cotío esquécese esta face importante da sua historia, pero son fundamentais, á hora de entender a cidade, as loitas pola reducción de horarios ou a subida salarial. Os canteiros movilízanse para gañar máis e nas cigaretteiras os índices de sindicalización eran altos, respondendo a unhas condicións de traballo tremendas, o mesmo acontece na pesca, tan vencellada ao ritmo da Coruña.

A Coruña foi centro de organismos oficiais e reclamou a capitalidade de Galiza. É unha cidade localista?

O debate arredor da capitalidade foi obxecto de moita manipulación interesada. É fácil conquistar á xente promovendo esa mensaxe como agora fai o alcalde Francisco Vázquez que perde amarras co seu partido e quere converter á Coruña nunha cidade-estado. Cómprase que teña o seu lugar na vida galega dentro dunha visión de país. O localismo promovido desde o goberno municipal non lle interesa á cidade.

Na historia cultural agroma a presencia do galeguismo. A imaxe que da cidade se ten é a da más castelanizada do país.

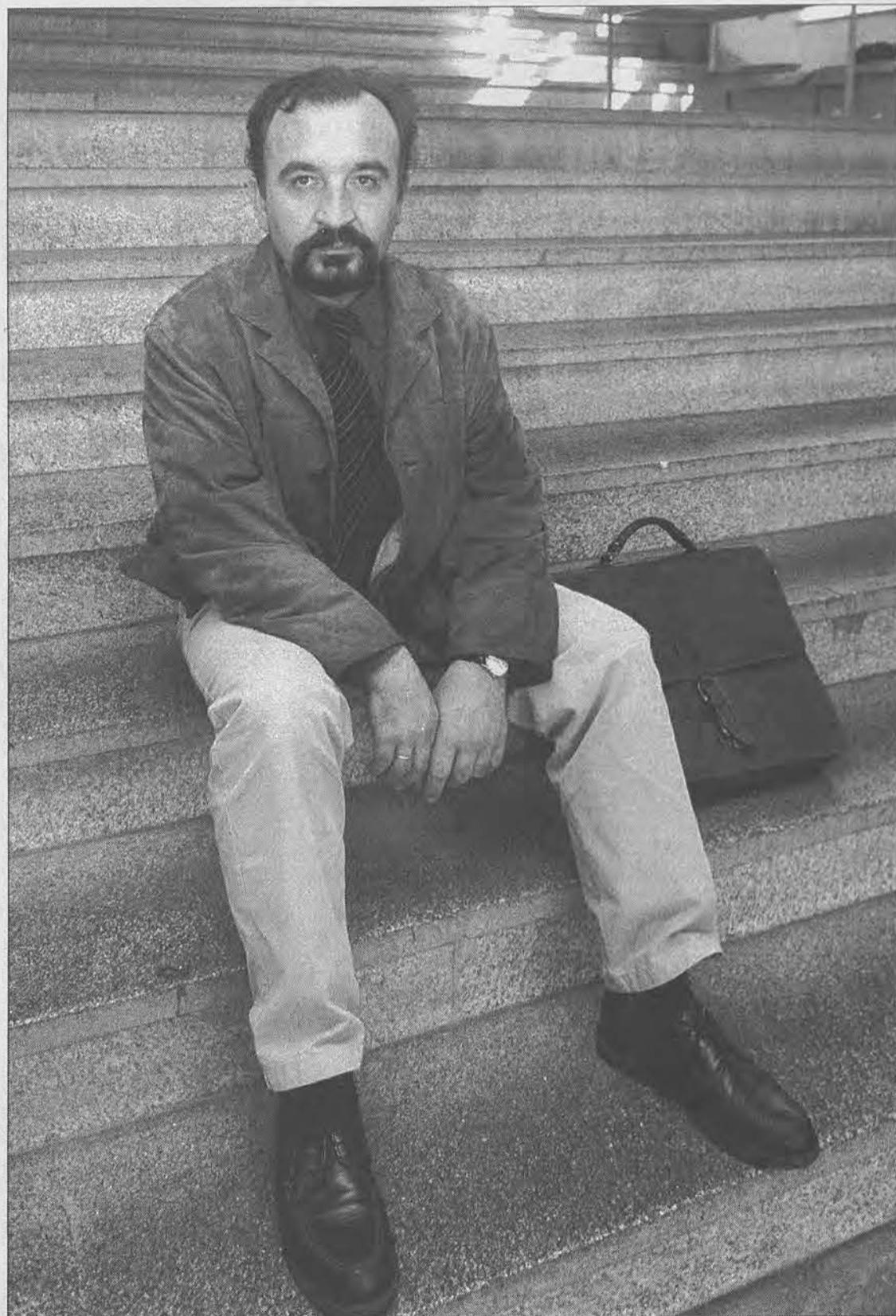
É outro dos tópicos que hai sobre a Coruña. A nivel lingüístico é homologábel ao resto das cidades galegas. Nas ruas escouitas falar tanto galego como en Vigo ou Ferrol. A guerra do topónimo, que protagonizou o propio alcalde, foi moi perxudicial de cara ao exterior e no interior conquistou aos sectores más reaccionarios da oligarquía local. No entanto, existe unha continuidade desde o Rexurdimento até os nosos días cunha morea de iniciativas que, como o nacemento na ditadura da Asociación Cultural

Henrique Rabuñal

'A Coruña ten unha historia obreira e galeguista'

• CARME VIDAL

MERGULLADO NA CIDADE, O ESCRITOR HENRIQUE RABUÑAL AFRONTOU COMO UN RETO CONTAR A HISTÓRIA DA CORUÑA, UN RELATO NO QUE BOTAABAIXO TODOS OS TÓPICOS E REIVINDICA A SUA FACE GALEGUISTA E RESISTENTE. QUISO TAMÉN IMPREGNAR DE "ALENTO POÉTICO" A CORUÑA NA HISTÓRIA (A NOSA TERRA), A CIDADE DE MARÍA PITA E DAS TABAQUEIRAS, DO PRIMEIRO BANDO EN GALEGO E BERCE DAS IRMANDADES DA FALA. CUNHA AMPLA OBRA CÓMO CRIADOR E INVESTIGADOR, HENRIQUE RABUÑAL VEN DE PUBLICAR TAMÉN MANUEL MURGUÍA (LAIOVENTO), UN ESTUDIO ENCAMIÑADO A RECUPERAR A QUE EL ENTENDE COMO "FIGURA FUNDAMENTAL PARA O NACIONALISMO".

A. PANARO

o Facho ou o dinamismo do mundo editorial alternativo, fan da cidade un centro de vital importancia nunha historia cultural propia.

Semella un dinamismo que se mantén polo pulo da cidadanía.

É onde reside a sua vitalidade,

cunha política cultural garantida con iniciativas como a Agrupación Alexandre Bóveda, experiencias como a desaparecida sá de teatro Luis Seoane, o movemento poético dos anos oitenta que non foi unha cuestión efímera e moitas outras que están a aparecer. Nunha situación como esta bótase

en falta o apoio da institución fundamental que é o concello.

Na configuración urbanística da cidade aprécianse as distintas etapas?

Mantivo claramente un centro e unhas zonas periféricas. O centro histórico está desatendi-

do, morto, coa desaparición de edificios emblemáticos e falta de respecto co patrimonio. A cidade ten limitacións espaciais para medrar, estase acabando como territorio e este proceso combínase co crecimiento dos concellos da área metropolitana. Culleredo, Oleiros e Arteixo superan xa os 20.000 habitantes porque a xente está indo a vivir fóra da Coruña debido á carestia da vivenda, nun proceso ainda non resolto en temas como o do translado diario que provoca atascos nas entradas da cidade.

Recupera a memoria de personaxes a cabalo da historia e do mito.

O obxectivo era facer unha historia social pero, inevitabelmente e máis nun libro con pretensión literaria, tiven que adentrarme nos grandes mitos locais. Cito a Seoane, a Picasso, a Pardo Bazán, a Marinhas del Valhe, pero ai están tamén Porlier, María Pita ou Moore que teñen unha dimensión dobrada de personaxes históricas e míticas. A Coruña movilizouse para preservar a sua identidade. Foi a sociedade civil a que defendeu a cidade en numerosas ocasións e iso queda ainda vivo e, de feito, ainda se celebra anualmente o trunfo civil heroico diante dunha invasión estranxeira. É o exemplo de autoafirmación dessa historia local, deseños mitos da Coruña que encaixan na historia galega.

"Entre o discurso de Murguía e Beiras non hai fendas"

O nacionalismo está a recuperar a figura de Murguía?

Murguía defende unha historia de Galiza fronte unha historia española de Galiza que é o mesmo que se está a facer ainda hoxe no nacionalismo. Non existen fendas entre un discurso de Beiras e un de Murguía por iso é explicable que sexa o nacionalismo quem pule pola recuperación da sua memoria. Ten claro Murguía que Rosalía ou Pondal cos seus libros están promovendo unha literatura que a sua vez predica un país fronte á literatura española. É sorprendente que debates de fins de século continúen agora vixentes e que sigamos tendo que defender a existéncia dunha cultura própria.

Emparenta vostede a Historia de Galicia de Murguía co Sempre en Galiza de Castelao.

Porque os dous elaboran unha definición de nación e por iso é fácil establecer paralelismos. Os grandes líderes do galeguismo coinciden á hora de teorizar sobre a nación. Risco é, nese sentido, completamente murguiano, elaborando un discurso que chega até hoxe. De Rosalía e Murguía procede todo no plano da construcción estético-literaria pola parte dela e no da histórica-política no que lle toca a el. Murguía definiu a nación galega a través da praxe política e a erudición histórica e Rosalía puño en marcha a maquinaria dunha literatura propia que fora espollo do país.♦

Os actores contra un Xacobeo que 'pon novos alcumes á actividade xa existente'

Trinta e duas compañías maniféstanse en Compostela por causa do esquecemento do teatro

♦ P. CASTRO

Nun ambiente festivo, entre pitidos, tambores e cargas policiais simuladas, as trinta e duas compañías de teatro e títeres integradas na coordinadora achegáronse á consellaría de Cultura para facer entrega dun manifesto dirixido a Pérez Varela no que "exixen" a presencia do teatro galego nos actos previstos con motivo do evento e un incremento dos orzamentos destinados a esta manifestación cultural. Denúncian o esquecemento ao que se ven relegadas na programación dos actos do Xacobeo 99.

Até o "pelegrín" se solidarizou nesta data coas compañías de teatro que se deron cita en Compostela para participar na manifestación convocada pola Coordinadora de Compañías de Teatro e de Títeres. De feito, como se dun totem tribal se tratara e porteados por dous actores, presidiu a marcha dos manifestantes cara a consellaría de Cultura. E con razón, porque era o protagonista indiscutible do acto de protesta.

Desde a Coordinadora considérase que o teatro galego non está a receber o tratamento axeitado nos programas do Xacobeo 99. Mesmo denúncian que se están a "pór subtítulos á actividade teatral normal, feiras, circuitos, redes de teatros e auditórios e mesmo á produción pasada e futura do CDG para que pareza que tamén o teatro foi tido en conta neste Ano Santo". Isto é, que o único que se fixo desde a consellaría, foi alcumar como actividades do Xacobeo ás programacións teatrais que xa se viñan celebrando con carácter anual.

Programación

As suas protestas contradíñan as declaracións realizadas polo próprio conselleiro, Xesús Pérez Varela, quen, na presentación do programa deste evento cultural aseguraba que "o teatro terá un protagonismo especial dentro da programación do Xacobeo 99".

No apartado denominado *Galiza nos sentidos* o titular de Cultura anuncia unha previsión de 428 actuacións en 124 concellos e sublinhava a participación de 9 compañías de diversa procedencia no programa *En pé de pedra*. Un conxunto de representacións de teatro e danza na rua, promovido pola Sala Galán e que se ven celebrando con toda a regularidade que permiten os orzamentos dos que disponen.

Pérez Varela tamén destacaba a Feira-Mostra de Teatro do Camiño como un dos apartados deste programa. Só que desde o propio CGAI especifican que se trata de unha feira que se leva a cabo todos os anos para que os programadores dos concellos e salas teatrais poidan seleccionar

entre as novas montaxes que apresentan as compañías.

Do mesmo xeito, o conselleiro daba boa conta da "Programación especial da Rede galega de Teatros e Auditórios", con máis de 180 actuacións en 30 concellos galegos. Unha rede que existe desde hai anos e a que se sumaron, nesta xeira, algúns novos concellos. E engadía ás catro novas obras que presenta o Centro Dramático Galego, a representación de *Unha noite no paraíso* a cárrego dos Monicrengues de Kukas ou o Festival de Teatro afeizado a celebrar en Vilalba e A Estrada e as Mostras de Teatro en Cee, Carballo, Cariño, O Barco, Ribadávia, Carballiño e Cangas.

Frente a esta programación Vicente Montoto, portavoz da coordinadora, sinalaba ao remate da manifestación que "o único que parece claro é que a actividade teatral utilizase para publicitar o Xacobeo e nada más". No seu nome e no do resto dos actores e actrices que traballan nas 32 compañías que conforman esta organización, Montoto exixiu do conselleiro que concedera a entrevista que veñen solicitando desde hai semanas e que non se dá producindo. Ao tempo, demandou "que se corrixa" ese uso propagandístico da actividade teatral que se está a facer na programación e que se reconduza o próprio programa engadindo actividades teatrais que non sexan as xa pre-establecidas.

Teatro na rua

A manifestación, "pelegrín" á frente, partiu da Porta do Camiño cara ao edificio administrativo da Xunta de Galiza, en San Caetano. Á contra do que ocorre en outras mobilizacións cidadás, nas que os conductores sofrén dentro dos seus vechulos o paso dos manifestantes, máis amolados que solidarizados, desta volta asistían á sua marcha cun sorriso compracente.

Aproveitando a ocasión, os actores asumiron os seus papeis. Uns ataviados de rigoroso negro, con mèdias cobrindo as suas cabezas para non ser reconecidos, representaban ás forzas da orde. Outros encadeados, circulaban sofrindo, desde logo non en silencio, a sua penitencia. Polo medio, distribuidos estrateticamente, situábanse os portadores de cartaces. "Pérez Varela, dalle ao teatro os millóns e non nos toques os collóns" ou "Xacobeo, non o creo", eran algunhas das suxerentes mensaxes que transmitían ao público que se detiña a ver desfilar a peculiar manifestación.

Pechando a comitiva, e substituíndo as consignas polos pitidos, un grupiño responsabilizábase de facer o máximo ruido posibel. Ser non eran moitos, pero sem-

A. PANARO

llaban moreas. Aos poucos, as forzas da orde trataban de restaurar a paz social practicando contundentes cargas policiais e empregando con dureza as armas que tiñan a man: po-

rras de auténticos *sapiens-sapiens*.

Máis os seus intentos, non foron quen de dispersar á enardecida masa de actores dispostos a acudir o seu obxectivo: San Ca-

etano. Só cando tiveron superado o reto, e logo de ler o manifesto que Montoto e Dorotea Bárcena entregaran no rexistro da consellaría, aceitaron dispersarse cun, "e agora os viños". ♦

TABLA DAS LETRAS

FICCIÓN

1. O LAPIS DO CARPINTERO
Manuel Rivas. Xerais
2. MORNING STAR
Xosé Miranda. Xerais
3. CIRCULO
Suso de Toro. Xerais
4. LUZ DE ABRENTE
Tucho Calvo. Galaxia
5. O CAMIÑO DE PRISCILIANO
Ramón Chao. Espiral Maior

NON FICCIÓN

1. R. BLANCO TORRES
Marcos Seixo. A Nosa Terra
2. R. BLANCO TORRES. XORNADAS DE ALERTA E AGONIA
Varios autores. Xerais
3. R. BLANCO TORRES
Xosé Durán. Galaxia
4. PRISCILIANO
Xosé Chao Rego. A Nosa Terra
5. XORNALISMO IRMANDIÑO
Roberto Blanco Torres.
A Nosa Terra

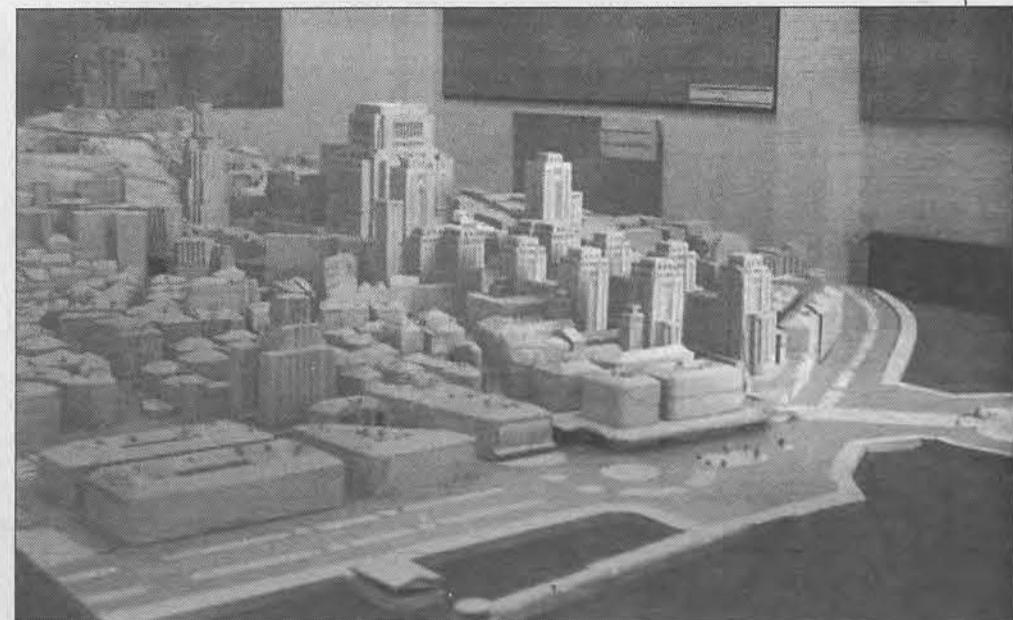
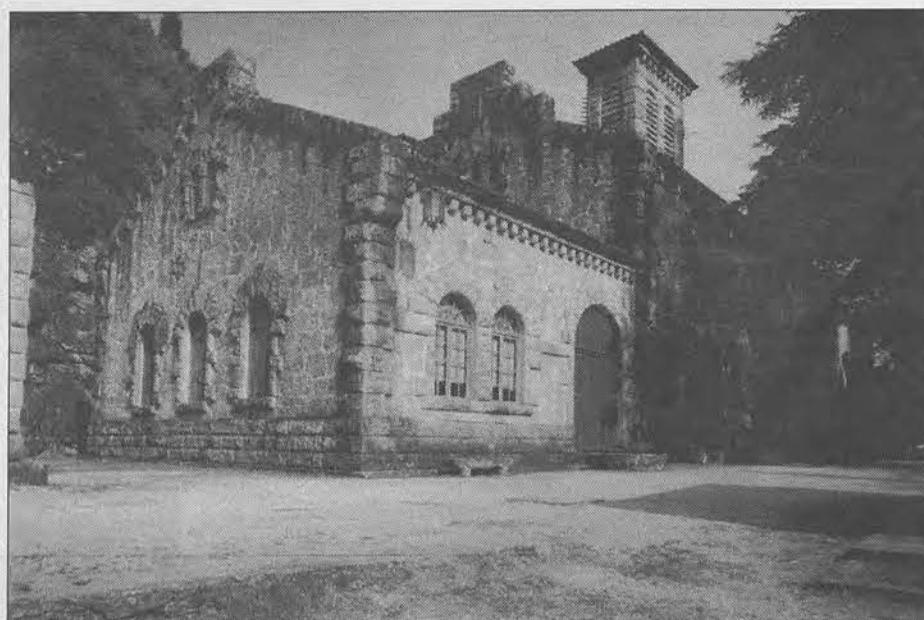
Librarias consultadas:

Cartabón (Vigo).
Couceiro (A Coruña).
Indice (Ferrol).
Michelena (Pontevedra).
Pedreira (Santiago). Souto (Lugo).
Torga (Ourense).

Dille Berce ao Inimigo

Un congreso de trámite sobre Blanco Torres

Roberto Blanco Torres pasou en poucos meses de ser un descoidado a protagonizar os libros de maiores vendas do mes. Que a Académia tivese reparado na sua obra foi a maneira máis efectiva de desenterrar unha figura fundamental da nosa cultura infelizmente agochada pola lousa do franquismo. Quen neses días se achegou aos seus escritos e fitou na súa biografía non poido menos que formular a pregunta: Como é que non sabíamos nada de Roberto Blanco Torres?. Cando a Académia escollíu o seu nome para conmemorar o Dia das Letras Galegas abrironse varias vías de investigación e celebración. Por unha banda tratábase do primeiro represaliado que ia ser lembrado oficialmente e naqueles primeiros días Alonso Montero aventureba unha romaxe a Entrimo, o lugar onde foi fusilado. Estaba tamén a súa face de xornalista anovador e combativo que o emparentaba cunha manchea de compañeiros que, como Vítor Casas, Lustres Rivas, Xacinto Santiago, Xoán Xesús González ou Johán Carballera, foron perseguidos e asasinados no 36. A lembranza de Blanco Torres tería que tirar da súa memoria. Os días 20 e 21 de Maio a Xunta artellou en Vigo o congreso oficial do Dia das Letras Galegas. O pasado ano amañouse a Illa de San Simón –con monumento incluído– e toda a Ría de Vigo converteuse en escenario da conmemoración. Nesta ocasión asistiremos a un congreso de trámite que esquece comunicacionais arredor do xornalismo combativo de Blanco Torres –as mesas redondas non teñen nome e nen os autores cofiecen o seu contido–, o seu pensamento en torno á idea mesma de democracia, o seu fusilamiento en mans fascistas –a Xunta obvioun tamén na biografía que acompañaba á declaración do dia– e a todos aqueles xornalistas que viñan sendo reclamados durante todo o ano. Convídase a persoas que teñen declarado publicamente que non sabian nada do homenaxeado mentras se veía do programa o nome de Marcos Seixo, o primeiro biógrafo de Blanco Torres e autor da más ampla antoloxía de textos en galego con poemas esquecidos e inéditos, e un dos promotores do recoñecemento da súa figura desde a Asociación Cultural O Meigallo de Cuntis. O monumento aos trovadores continua na Illa de San Simón mentras neste ano nen se fala de Entrimo, por onde anda a fosa comun na que está enterrado Blanco Torres. ♦

Arriba á esquerda, edificio anexo á central hidroeléctrica do Tambre, á sua direita, maqueta do plano de ordenamento urbanístico de Vigo, a carón destas liñas, a Virxe da Rocha en Baiona, e a continuación o Teatro Casino García Barbón antes da súa reforma. Abaixo, Templo da Veracruz no Carballiño.

António Palácios, o arquitecto do eclecticismo e do granito

Unha exposición en Vigo divulga os aspectos máis sobranceiros da obra do porriñés

ATÉ O VINDEIRO DEZASETE DE MAIO PERMANECE ABERTA NA CASA DAS ARTES DE VIGO UNHA EXPOSICIÓN SOBRE A OBRA DO PRINCI-

PAL ARQUITECTO E URBANISTA GALEGO DO SÉCULO XX. TRÁTASE DE ANTÓNIO PALÁCIOS RAMIL (PORRIÑO 1874 - MA-

DRID 1945), UNHA FIGURA CUN TRABALLO RELEVANTE PERO CONTROVERTIDO, QUE DEIXOU PEGADA EN TODA GALIZA E MESMO EN MADRID.

Precisamente xunto ao lugar que alberga a exposición, ergúese o Teatro Casino García Barbón (1911 - 1926), un edificio de grande significación na cidade de Vigo, á que estivo vencellado profesionalmente, deixando como legado várias obras destacables ademais dun plano de reordenación urbana, que apenas estivo vixente dous anos polos problemas suscitados como consecuencia das modificacións que ambicionaba.

A obra de Palácios, como reflicte a exposición, abrangue tanto ao urbanismo como á arquitectura, na que hai exemplos de todo tipo. Desde os edificios institucionais aos culturais, desde a arquitectura relixiosa á industrial, desde as casas unifamiliares aos edificios de vivendas, nada deixou Palácios por ensaiar, innovando as más das veces e abordando sen temor os problemas máis complexos. Se cadra por iso é dos arquitec-

tos de máis difícil clasificación.

Ainda que os primeiros traballos –de relativa dimensión– están localizados na sua vila natal do Porriño, Palácios triunfou cedo en Madrid con obras como o pazo de Correos ou o Hospital de Xornaleiros de Catro Camiños. Ambas son obras recargadas, como en case toda a carreira do arquitecto, que viría depois. Os primeiros pasos de Palácios coinciden con un edificio relixioso, como é o Templo Votivo do Mar, en Panxón. No campo da arquitectura relixiosa tamén é importante Templo da Veracruz do Carballiño, xa tardío (1943). Desde o principio, Palácios confiou no granito como principal material construtivo.

Despois viñeron os tempos dos grandes edificios en Galiza, e a sua obra como urbanista. Compostela, Vilagarcía e, sobretodo, Vigo, coñeceron proxectos de ordenamento. Pero onde máis

pegada deixou foi nesta última localidade, onde, no período republicano, elaborou un ambicio-

so plano de tintes colosalistas que de ter saído adiante tería feito pasar pola piqueta algunas

días más céntricas ruas da cidade para, ao longo da rúa de Galiza, dispor unha ampla avenida con edificios institucionais. Pero previamente, Palácios xa deixara patente a sua presenza en Vigo, cando no primeiro cuarto do século asinara traballos tan importantes como o mencionado Teatro Casino García Barbón.

Hai outras obras máis illadas pero de tanta ou más relevancia. És o caso da Virxe da Rocha (1909), en Baiona, unha escultura de grandes dimensións –é posibel o acceso ao seu interior– de características modernistas que, desgraciadamente, é pouco difundida.

Palácios, como Manuel Gómez Román, tamén explorou unha arquitectura arraigada na tradición do país. Se cadra os seus chalés con pedras sen traballar poderían ser incluídos neste capítulo, ademais do constante empeño en beber das fontes tradicionais da arquitectura galega. ♦

Escritor e director de *Fadamorgana*

Xosé A. Neira Cruz

'A literatura infantil e xuvenil
é a que máis se exporta'

♦ C. VIDAL

Xosé A. Neira Cruz mestura as suas facetas de escritor e xornalista na dirección de *Fadamorgana*, unha revista nova destinada aos adultos e adicada á literatura infantil e xuvenil. Teimudo en defender o espazo literario da escrita para os más novos fóra de prexuizos, Xosé A. Neira Cruz afirma que a literatura para os rapaces, fóra da sua riqueza criativa, é a que está a producir maiores ingresos nas editoriais e a que máis pula pola "internacionalización da nosa cultura, exportándose traducida a moitas linguas".

A. PANARO

"Existe un dobre xogo, por unha banda máis da metade da producción editorial galega está vencellada ao ámbito infantil e xuvenil e por outra non se acaba de ser consciente dese peso, non se valida na xusta medida. O criador de literatura infantil e xuvenil continua a ser considerado como un escritor menor, inferior ao que fai literatura para adultos" afirma Neira que bate coa pergunta "para cando unha novela para maiores?", despois de ter gañado algun prémio ou recibido calquier recoñecemento e lamenta o silencio sobre os libros para os más novos, ausentes das páginas literarias dos xornais. Aponta ao respecto Xosé A. Neira que co tempo a literatura "vaise reubicando, *Moby Dick* foi escrito para adultos e agora está ubicado na literatura xuvenil e, pola contra, os adultos apropiáronse de títulos que, como *Alícia no país das marabillas*, foron pensados para rapaces".

Contra esta situación de "invisibilidade" —como a ten calificado o escritor Agustín Fernández Paz, membro do consello de redacción da revista— nace agora *Fadamorgana* que pretende analisar o que se está a producir na literatura infantil e xuvenil, prestar atención aos criadores e desenvolver un traballo de análise e crítica.

Indicada pola sua propia factura para os intermediarios que poñen os libros nas mans dos cativos, a nova publicación "dá claves de información nun ámbito que é fundamental porque a cotío buscan nos libros a carga didáctica sen atender a que a literatura ten que ser tamén diversión, en especial neses primeiros anos. Cómpre apresentar a aventura de ler coma un pracer".

Entre os membros do consello de redacción da nova revista atópanse, entre outros, os escritores Xabier P. Docampo, Agustín Fernández Paz, Marilar Aleixandre, Glória Sánchez ou Miguel Vázquez Freire; nomes que dan boa conta do brillante momento que está a vivir a literatura infantil e xuvenil. "Se cada é necesario dizer as cosas como son. Ao fin e ao cabo, os libros para os rapaces producen boa parte dos ingresos das editoriais e permiten publicar outra literatura. Tamén é preciso dizer que é a literatura que máis se exporta. Laiámonos de que a nosa escrita se traduce pouco pero neste ámbito hai autores que cando publican os seus textos teñen xa contratadas as traducciones ao resto das linguas do estado, ao portugués, ao italiano e ao francés. Escritores que xa teñen un mercado fóra e que están a internacionalizar a nosa cultura" engade o director de *Fadamorgana*.

gana. Diríxese entón aos editores para reclamarles "responsabilidade" coa literatura infantil e xuvenil, "non se lle pode esixir militancia lingüística a un neno, teñen que divertirse e xogar cos libros e para iso hai que apostar por solucións imaxinativas, asociarse mesmo con outras linguas minorizadas, non se pode privar aos rapaces de ter esos libros marabillosos nas mans. Esa aposta ten que estar apoiada por unha administración consecuente".

Literatura popular como canle entre xeracións

No primeiro número, xunto duas entrevistas aos escritores Alice Vieira e António García Teixeiro, a publicación aborda de xeito monográfico a literatura popular, con textos de Xabier P. Docampo, Glória Sánchez, Marilar Aleixandre, Cristina Novoa, Antonio Reigosa, Xosé Miranda, Xoán Ramiro Cuba e Paula Carballoira. "Por fin establece a recuperar esa grande riqueza que é a nosa tradición literaria. Somos un dos poucos países no que se mantivo pero estamos diante das últimas xeracións que ainda saben contar e cantar. A literatura popular é un legado importantísimo cunha forte dimensión de sinal de identidade que nos define ao tempo que nos conecta co resto do mundo", apunta Xosé A. Neira, para quen a literatura tradicional ten que servir tamén para establecer "canles entre as xeracións porque estamos criando uns rapaces que non teñen contacto cos vellos, coa vida que había antes. Na Galiza rompeuse a cadea de transmisión na guerra e agora danse casos de contadores que son magníficos e nen os fillos o saben". ♦

A SERPE DOS CAMIÑOS

Lois Diéguez

Luziaide

O Camiño Navarro vai desde Luzaide (Valcarlos), deixa Ponte a Raffa. É, pois, outro treito de inicio, a outra rama que se une nesta última vila coa xa percorrida do Camiño Aragonés. Os viaxeiros, pois, inician de novo a viaxe, por así dicer, ainda que xa noten unha migalha ou cansaza. Terras vascas son, polo idioma, por historia, polo sentir. Ben o dixo Aimerf xa no século XII, cando cruzou estas terras. Tamén deixou escrito na sua Guia o parecer sobre eles: "Son un povo bárbaro, diferente de todos os demás nos seus costumes e natureza, ateigados de maldades, de cor negra, de aspecto inobre, malvados, perversos, pérpidos, desleais, luxuriosos, bêbedos, agresivos, ferros e selvaxes, desalmados e réprobos, impíos e rudos, crueis e esmorgueiros, desprovistos de calquier virtude e ensinados a todos os vícios e iniquidades, parrellos en maldade aos Xetas e aos saracenos, e inimigos frontais da nosa nación gala... Nalgúns das suas comarcas, en Viscaia ou Alava por exemplo, os navarros, mentres se quentan, amostran-se as suas partes, o home á muller e a muller ao

home. Ademais, os navarros fornican incestuosamente o gando. E contan tamén que o navarro axeita nas ancas da sua mula ou égoa unha protección para que non as poda aceder más que el".

Burlan-se os viaxeiros dos prexuizos do autor, e ainda Saef lles conta que Aimerf, "era un maniático e intransixente cos que non comungaban con el, até tal punto que cando se poñía a contar os santos que había en todo o Camiño, praticamente só falaba dos da sua terra".

Luziaide pouco ten de val. Apenas é un cativo respiro da fera montaña. Hai anuncios de casas de turismo rural por todos os recunchos, e horribles comercios para turistas. Como Carlomagno pudo meter ali un exército de 53.066 doncelas (nen unha más nem unha menos, que asi de xusta é a lenda) unha vez derrotado pelos vascóns en Orreaga (Ron-

cesvales)? Sería polo sacrificio de pasar a noite de descanso

tan apertadiñas para coller todas, polo que lle apareceron as lanzas milagrosamente floridas cando acordaron. Díñase que o heroi sentiu desde este mesmo lugar onde agora se atopan os viaxeiros, a anguiosa chamada de socorro de Roldán polo seu móbil particular, que daquela era un corno ao que o derrotado lle chamaba "o meu olifante". Pero por nomes que non quede, pois tamén a sua espada tiña o correspondente, que era Durandart, tan dura ela que, cando pouco antes da sua morte a quixo romper contra un penedo, foi este quen fendeu. De nada lle valeu tanto armamento á americana, pois os vascóns ali o derrotaron, en vinganza pola chularia gastada por Carlomagno ao lles derribar as murallas de Iruña cando volvia de auxiliar aos mouros de Zaragoza. Mais a xesta, tan cantada nos séculos que viñeron,

ron, acabou convertendo a derrota nun martirio.

Sobén, logo, cara ao Alto de Ibañeta por unha estrada estreita e retorta que mete medo, ferindo o bosque imenso de faias timidamente douradas polo incipiente outono. A nebra cobre o Alto e zoa un vento de neve. Aprezan-se os montes de Ibañeta malamente. Un sinxelo monumento lembra a Roldán (armas e datus foron a inspiración do artista). E a capelina nova o lugar onde estiveron o Hospital de peregrinos e a igrexa do Salvador. A sua campá tocaba ao escurecer para orientar os camiñantes na difícil subida. Díñase agora ocupa o vao da espadana da igrexa de Santiago, en Orreaga. Un home, cabio do monólito de Roldán, empeña-se en mirar a paisaxe cuns prismáticos. Iso non lle debe gostar ao neno que o acompaña. O pobre ten as orellas vermellas polo frío e repete arroio que se quere ir. Mais o pai, testán, corta-o, "calla-te, niño, que pesado eres!". Os viaxeiros foxen cara a Orreaga. Tamén eles levan as orellas en carne viva. Caralla, nen que andan por Lugo! ♦

ANACOS

As contaminacións no tardofranquismo

Se hai contaminacións atmosféricas que fan a respiración abafante nas grandes cidades, se hai contaminacións informáticas que enchen de estranos virus as computadoras, sería imposible que non existesen contaminacións espirituais, ou ideolóxicas, en longos períodos da historia, como foi a era franquista. Sen un cacheo a fondo diste fenómeno quizabes non poída explicarse a levedade da transición española: a facilidade con que tantísimos individuos habitados aos métodos tiránicos, acomodáronse ás regras liberais e democráticas, coma se ainda estivesen nunha posterre etapa do tardofranquismo.

Mientras que na primeira e terrible parte da tiranía de Franco predominaron as claudicacións da xente máis ou menos de esquerda, a causa do terror ou ben pola manducación, na segunda parte daqueles coartadas infamantes e inacabábeis anos, sobresaiu a contaminación da xente de dereita polas ideas e as formas de vida que vífan de fóra. Ideas sostidas tamén ainda, contra vento e mareas, polas persoas avanzadas que permanecían, "baixo o palio de S.E. el Jefe do Estado". Por decilo dun xeito litúrxico e xerárquico.

Pero así como as claudicacións dos nosos homes más egrexios foron estudiadas seriamente, e sen *encono* (que diría Pondal), por investigadores tan sotís como Alonso Montero e Rodríguez Fer, paréceme que falta un estudio ponderado e semellante a mantendo do fenómeno oposto: o das contaminacións posteriores dos falanxistas e demás facciosos ou facistas. Ou sexa, unha obra, en certo sentido, correlativa ao escrito polo noso admirado Claudio Rodríguez nos seus libros, *A Literatura galega durante a Guerra Civil e Acometida atlántica*.

Revelacións tan dondas e esplidas que chegaron a facerme maxinar, nun distes *anacos*, que a palabra claudicación deriva do nome do seu próprio autor, singular especialista nise tema.

Mais, pra as contaminacións, non sei dun investigador de nome tan adrede que se dedique a estudalas. Tería que partir se cadra pra facelo, como antecedente collido polos pelos, do *entrismo trotskista*. É dicer, a táctica propugnada por León Trotsky, no tempo das Frentes Populares, de penetración nas organizacións socialistas ata conseguir dominalas. Cousa moi

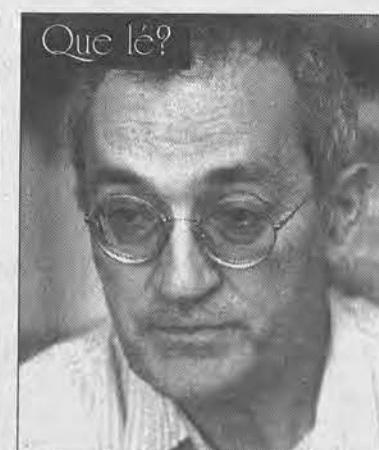
diferente ao espontáneo contaxio do pensamento democrático e liberal mantido polas boas persoas que xa estaban dentro, desditadamente, do Estado franquista, e que, polo tanto, non necesitaban entrar; xa que máis ben o que desexaban sería sair.

Habería de ter en conta o hipotético investigador que tal contaminación foi case sempre silenciosa, ou ben eufemística, entre liñas, cando acontecía por escrito. As palabras enmudecían; non cabía a transmisión oral, nin asomo de mesianismo. A mellor fonte de contaminación anímica era a evidencia dunha clara conduta persoal; dunha maneira aberta de ser e de sentir. Moitos mozos formados, verbigracia, na Frente de Xuventudes, no SEU, nos colexios relixosos, quedaban literalmente deslumbrados cando se topaban cun mestre, cun mentor, no que resplandecía, sen proclamala, a estrela da libertade.

Todo iste discurrir sobre as contaminacións progresistas no tardofranquismo esixirían unha sarta de nomes propios pra exemplificalo e comprendelo. Na miña experiencia vital tan longa —que fun transcribindo no case inédito

Memorial de Trevonzos— cabería contar casos de abondo nos que se manifestou iste fenómeno sociopolítico, da transformación da ideoloxía xuvenil mediante a sinxela relación humana cunha persoa cuixa recta conduta viña ser a expresión social do seu ideario.

Entre tantísimos casos de tal contaxiosa evolución ten pra min unha vella, graciosa e fonda lembranza, a do poeta bohemio, crítico musical estupendo, experto avogado, primeiro en Vigo, logo en León, onde morreu en plena madurez do seu talento. Coñecino en Santiago, nos primeiros anos da Noite. Xoven, bizarro e obeso falanxista neses días. Pra il, dicía, "Hitler era Xesucristo, e Mussolini a Virxe María". Nembargantes fixose moi amigo meu, e pouco a pouco dou a volta á *tortilla* da súa ideoloxía. Foi de bolseiro a París, bastante antes do 68, pero volvveu feito comunista. Pregunteille se estalinista ou trotskista; respondeu-me que afinda dubitaba. De alí a pouco prendérono por contestario. Chamábase meu amigo Xosé Luis Vázquez Santamaría. O autor de *Las Elegías* más fermosas da poesía española contemporánea.♦

Antón Santamarina
‘A revista electrónica Omnibus asume o manifesto Luzes de Galiza’

Dous libros sobre Prisciliano dos irmáns Chao Rego, o de Xosé que é ensaístico e o de Ramón que novela a súa historia.

Que recomenda ler?

Non son amigo de recomendar nen me atrevo a facelo. Hai moito no que escolher e o único consello é que se lea.

Dirixe, xunto con Manuel Rivas, a revista electrónica *Omnibus*.

Foi unha idea que partiu duns rapaces de informática da Coruña que nos propuxeron poñer en marcha unha revista por Internet. Os que somos usuários de lingua minoritaria temos moitos mercados pechados e esta é unha maneira práctica e barata de ter un soporte informativo. Non é unha idea orixinal, abunda ver o que acontece con lingua de escasa circulación para atoparse con proxectos deste tipo. A rede ofrece a ventaxa de que vai máis alá das nosas fronteiras, sen os atrances de distribución doutros meios.

Quen participará no proxecto?

Queremos que se nutra coa opinión dos leitores e estará aberta a calquer colaboración. Neste primeiro número apreséntase o tema *Galiza ante o ano 2000* e coma punto de partida pediuelle colaboración a persoas de distintos ámbitos como Xosé Luis Barreiro Rivas, Dolores Vilavenda, Henrique Monteagudo ou Xavier Vence. No futuro será unha revista onde caiba calquer aportación ainda que desde os promotores se podan suxerir temas para o debate.

Apreséntase coma unha revista de “información plural e crítica”, nuns termos que lembran o *Foro Luzes de Galiza*.

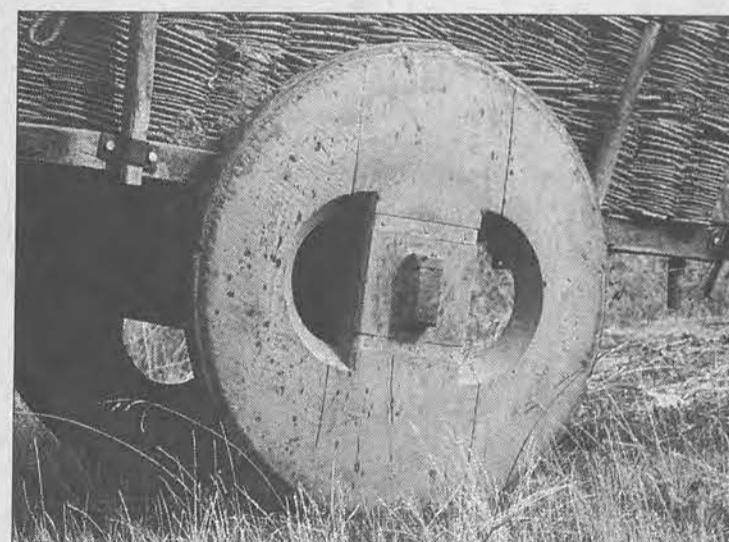
Asume todos os postulados recollidos no manifesto do *Foro Luzes de Galiza*. A idea viña de antes pero cando se apresentou ese escrito viñimos que respondía á liña que nós tiñamos pensado para a revista. Na rede non hai censuras e nós tamén poucos os imos ter. *Omnibus* nace contra todo o que protestou o manifesto do *Foro*, o clientelismo e a censura informativa.♦

Escriptor. A Fonsagrada (Lugo), 1942. Lingüista e director do ILG.

CAMÍNO VELLO CONGOSTRA NOVA

FRANCISCO A. VIDAL

O canto da fartura

Se supoñemos que quien inventou a roda fixou despois de ver como rodaba o tronco dunha árbore, temos que recoñecer que antes que a roda o home descubriu o rolo. Porque aquilo non foi un invento, senón un descubrimento, algo que xa existía e só era necesario buscarlle unha aplicación.

O grande invento, realmente, foi o eixe, esa especie de grande rolo sen o cal ela non ten razón de ser. Unha roda por si soa non é máis ca un xoguete, mentres que unida ao eixe xa pode aplicarse a carros e carretas, e xuntos (porque ademais, nos nosos carros ambos están unidos e xiran á vez), o conxunto multiplica os seus méritos para ser considerado un dos máis grandes inventos da humanidade. Outra historia, de difícil solución, será comprobar a evolución que a nosa roda sufriu desde os seus primeiros tempos, porque estas, contrariamente ao que parece, non son ningunha cousa primitiva, basta e mal acabada, senón todo o contrario e, como di Xaquín Lourenzo, é o producto dunha longa evolución que acadou, nun momento determinado, a perfección, ao ser o tipo de roda que mellor se adapta aos terreos, ás encostas, ás corredoiras de lama e de pedregullos ou aos camiños da beiramar e aos areeiros.

A evolución constructiva dos nosos carros elaborou con ela un sistema ríxido, capaz de soportar toneladas de peso, entre o chedeiro e a carga que este leve, dun xeito simple pero robusto e eficaz. Cada parte non só necesita unha forma perfectamente calculada ao largo dos séculos, senón tamén un determinado tipo de madeira para cada parte:

Se queres que o carro ande forte a un tempo e velasíño, bótalle o eixe de freixo e as treitoiras de sanguiño.

Pero non todo acaba na tecnolo-

xía; a imaxinación dos carpinteros e labregos, non conforme coa perfección mecánica do aparello, afnda lle engadiu un elemento poético ao carro: o canto.

O canto do carro é a voz da fartura, a bendición dos ceos, o orgullo do labrego. Porque cando un carro canta anuncia desde lonxe a súa carga e o labrego que o leva, pode estirar o peito e camiñar a modiño, deixándose ver, fachendoso e pantalleiro.

Conséguese esa sonoridade axustándolle as fendas ou luidoiros do eixe sobre os que encaixan as

treitoiras que o unen ao carro, de tal maneira que cando aumenta a carga, aumenta a presión do conxunto, aumenta o roce e sae ese canto lastimero; pero se ademais se lle fai unha fenda lonxitudinal no eixe, a modo de caixa de resonancia, aumenta e musicalízase o seu son, tal e como lle gustaba a Cabanillas:

Canta meu carriño canta,
pola meiga terra nosa,
que a miña alma saudosa,
lonxe dela non se afai.

E o certo é que, se todos os carros cantasen, posiblemente ninguén tería que sair da terra para gañar o pan, e os labregos e arrieiros andarían espallando por camiños, estradas e corredoiras os seus cantos de fartura.

É como un carro mudo transmite o silencio da pobreza, a soledade do infortunio e a tristeza da miseria, quem non acada unha boa colleita, para que non fale mal do seu labor ou da baixa productividá dunha leira, sempre lle queda como recurso para non ser mirado con mágoa, disfracar a verdade levando a carga ben tapada e a cantiga aconsellando:

Se queres que o carro cante móllalle o eixe no río,
que despois, co eixe mollado,
canta como un asubío.♦

LeCer

A NOSA TERRA

• PÁGINAS COORDENADAS POR ANDRÉ LUCA •

Retrato
realizado
en 1956 por
Alfonso a
Camilo J.
Cela.
Até finais de
mes,
podemos
contemplar
a mostra
deste
fotógrafo,
na
Fundación
Barrié da
CORUÑA.

Betanzos

■ EXPOSICIONES

A ESPERANZA
DUN POCO

A esperanza dun povo é o título da mostra de fotografía de Carmen Villar, conxunto de traballois relacionados coa situación do povo de Nicaragua. Organiza e exibe a Asociación Cultural *Eira Vella*.

lista asasinado no 36, Roberto Blanco Torres, a Casa da Cultura abre unha exposición bio-bibliográfica ao redor da personalidade de homenaxeada.

Cangas

■ EXPOSICIONES

POLOS CAMIÑOS
DE CANGAS

Até o 15 deste mes, pódese ollar, na Casa da Cultura, a mostra, organizada pola Asociación Cultural A Cepe, de antigas fotografías de Cangas e da península do Morrazo.

A Coruña

■ EXPOSICIONES

ALFONSO

Cento cincuenta fotografías, realizadas entre 1917 e 1989, comprenden a mostra antolóxica adicada a Alfonso Sánchez Portela, unha das fontes da memoria histórica do Estado español de grande parte do século XX. Abre na Fundación Barrié, que tamén acolle a mostra *Arte de Cister en Galiza e Portugal*, na que se combinan fotografías de edificios e pezas reais pertencentes a esta orde.

RUTH MATILDA
ANDERSON

Até o 16 de Maio pódese ollar, no Museu de Belas Artes, unha escolma das fotografías realizadas, entre 1924 e 1926, pola fotógrafa e investigadora Ruth Ma-

Bueu

■ CONFERÉNCIAS

MÉS DAS LETRAS

A Casa da Cultura organiza unha serie de actividades relacionadas co Día das Letras, entre as que se atopan o ciclo de conferencias que deu comezo o Luns 3 e rematará o dia 17. Esta semana temos as seguintes conferencias: o Xoves 6, Xosé Antón Neira Cruz: "De cando os galegos cantaban e contaban". Venres 7, Marcos Seixo e Pilar Pena: "Biografía e pensamento de Blanco Torres". Luns 10, Jaume Marí Lloreda: "Cen anos de galeguismo". Martes 11, Bieito Alonso: "A represión do 36". Mércores 12: Miro Villar e Ramón Nicolás cunha charla ao redor de Roberto Blanco Torres. E Xoves 13, Xosé Durán: "Roberto Blanco Torres" (Na Casa do Povo de Beluso). Todas as charlas teñen lugar ás 21 h, na Casa da Cultura apresentadas por Manuel Antón Mosteiro.

■ EXPOSICIONES

R. BLANCO TORRES

Con motivo da celebración do Día das Letras, este ano dedicado á figura do xorna-

Canta connosco!

O grupo *Migallas* representa o espectáculo infantil *Canta connosco!* o Martes 11, ás 17,30 horas, no colégio de Campolongo de PONTEVEDRA; o Mércores 12, ás 12,15, no Colégio de PONTECALDELAS; e o Xoves 13, ás 11 horas, no Auditório de TOMIÑO. ♦

tilde Anderson e que leva por título *Fotografías de Galicia 1924-1926*.

HOMENAXE A GRÉCIA

Continua aberta na Agrupación Cultural Alexandre Bóveda a mostra Homenaxe a Grecia de María Braxe.

XOSÉ LUÍS ARAUXO

A Biblioteca Pública Miguel González Garcés acolle durante estes días a mostra de pintura de X.L. Arauxo.

Ferrol

■ EXPOSICIONES

RUEDO IBÉRICO

Derradeiros días para ollar, na galería *Sargadelos*, a exposición documental sobre a editorial Ruedo Ibérico fundada por José Martínez no 1961, en París, na que se repasa a historia dunha das editorias más activas no franquismo.

HOLGA FERNÁNDEZ

Até finais deste mes, pódese contemplar, na Bodega (Rua Magdalena), a mostra de óleos e debuxos en tinta chinesa de Holga Fernández.

Lugo

■ CONFERÉNCIAS

AO REDOR DA
MÚSICA TRADICIONAL

O Xoves 13, ás 18,30 h, terá lugar no Instituto feminino (Avd. Ramón Ferreiro) a conferencia *Ao redor da música tradicional* cos ponentes Xose Luis Rivas "Miní" e Baldomero Iglesias "Mero" excomponentes de *Fuxan os ventos* e agora n'A Quenlla.

■ EXPOSICIONES

LAREU

A sala *Bacabú* acolle, até o Mércores 19, a mostra de esculturas de Primitivo Lareu.

TAUROMÁQUIA

Tauromaquia: touros e toureiros, mostra de pintura, na que se reunen noventa obras de artistas que plasman o mundo dos touros. Na sala de *Caixa de Galicia*.

M. TIJESSEN PASTOR

Na Biblioteca Provincial está aberta a mostra, organizada pola Consellería de Cultura, da pintura de Miguel Tijsen Pastor.

■ MÚSICA

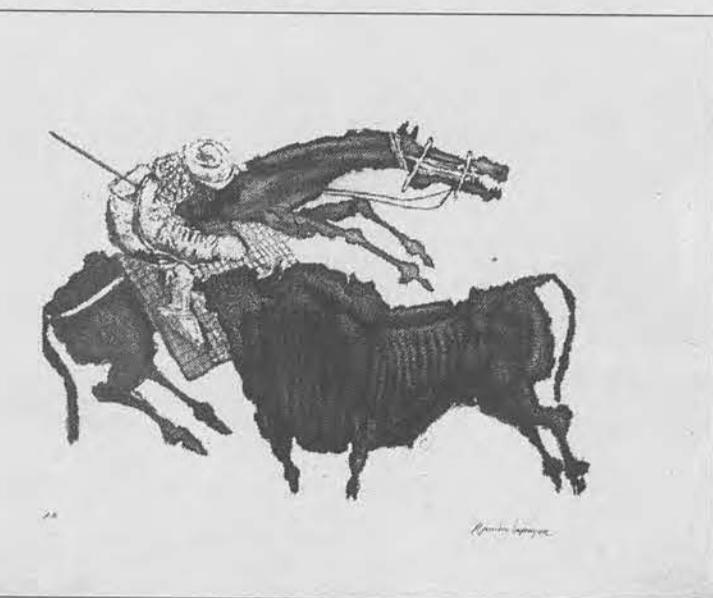
VIRTUOSOS
DE MOSCOVA

A grande Camerata dos Virtuosos de Moscova chega a medio da Fundación Caixa Galicia. Nesta semana o Círculo das Artes acollerá, o Xoves 6 ás 20 h, a actuación desta orquestra formada por dez componentes.

O Trinque Un xornalista

É bon lembrar que frente ao xornalismo velloqueiro e compracente houbo sempre xornalistas lúdicos e comprometidos como Roberto Blanco

Torres. Neste Dia das Letras é doado achegarse a algúna librería e mercar, a bon prezo, un dos varios libros que glosan a sua figura e a sua obra. ♦

37
Nº 881 - ANO XXII
6 DE MAIO DE 1999

Picador,
de Ramón
Lapayese,
que forma
parte da
exposición
adicada á
tauromáquia
e que
podemos
ollar
en LUGO.

Moaña

■ ACTIVIDADES

CONTRA A GUERRA

O Café-Teatro do Real acolle, para este Xoves 6 ás 20,30 h, ao antimilitarista Manolo Pipas cun recital poético contra da guerra dos Balcáns.

■ MÚSICA

SERVANDO E
CONTRADANÇAS

O grupo de música tradicional e folk galego-portuguesa, xunto coas pandere-

teiras, presentan o seu disco "A danza do lume", o

Sábado 8 ás 23,30 horas, no Café-teatro do Real. Para o Venres 14 contase con Cristal Méndez Queizán e o seu espectáculo *A Lei da Selva*.

PINTURAS

Así é como titula Joan Hernández Pijuan a sua mostra aberta na galería Marisa Marimón. Até o 15 de Maio.

Pontevedra

■ CINEMA

O PICO DAS VIUVAS

En homenaxe ao mes das letras, o Cine Clube Pontevedra proxecta todo o mes en galego. Para o Mércores 12, ten prevista a proxección da fita *O pico*

Carteleira

EXECUCIÓN INMINENTE. Último filme de Clint Eastwood que interpreta a un xornalista dedicado a investigar a culpabilidade dun condeado a morte, poucas horas antes da súa execución. Bon ritmo e realización.

UN PLANO SINXELO. Tres homes atopen unha fortuna nun avión accidentado e deciden quedar con ela. As diferencias entre eles, a necesidade de agachar as probas e a súa propia mezquindade lévanos a unha espiral de violencia. Falso drama sobre a avaricia na América profunda.

SOAS. María Galiana e Ana Fernández, duas actrices tan boas como descoñecidas para o público, portuguezas esta fita que describe a sordidez á que pode chegar a vida dunha muller pobre nunha capital de provincia andaluza. Non semellaría a primeira película do director Benito Zambrano, a non ser polo final, de fábula conservadora.

LOCK & STOCK. Nunha partida de cartas uns mafiosos estafan a catro mozos, que lles quedan a deber unha suma importante de cartos. Para pagalo, os rapaces amañan un plan chafalleiro co que, de carambola e grazas aos enfrentamentos entre bandas rivais, obteñen resultados. Comedia disparatada.

AMIGOS E VICIÑOS. Cal foi o seu mellor polvo? É a pregunta que fai xirar esta película. Clases medias, na fronteira da mocidade e a madurez, cometan adulterio e conversan bastante explicitamente sobre sexo. Pouco apropiada para emitir nos cine-clubes de colégios relíxiosos.

THE FACULTY. O norteamericano de orixe hispana, Robert Rodríguez, volve con outra parodia cinematográfica. Neste caso tocúlle ás películas de institutos, mesturadas co cine de terror e alieníxenos.

ÁVIDA É BELA. Comedia ambientada na Itália fascista. Humor e traxédia ensaiillados por un inspirado Roberto Benigni. Magnífico.

fica a primeira metade. Máis floxa na segunda.

A CEA DOS IDIOTAS. Empresarios e altos executivos teñen por costume buscar individuos supostamente parvos para convidalos a cear e rírse deles. Comedia francesa, que ten como base unha obra teatral. Entretida, ainda que non seña unha grande película.

MORTOS DO RISO. Un guión que avanza a saltos non impide tirar en varias ocasións. Correcta interpretación de Santiago Segura e o Gran Wyoming. De la Iglesia confirma a sua boa posta en escena, pero non as suas potencialidades narrativas.

CELEBRITY. Outro Woody Allen ben realizado, ben interpretado, crítico coa superficialidade da sociedade do espectáculo. O guión queda, sen embargo, un pouco corto e algunos diálogos fanse reiterativos. Ben o protagonista, Kenneth Branagh.

ENTRE AS PERNAS. Película de entretenimento que desperta o interese na súa última media hora. Interpretes: Carmelo Gómez (aceitabel), Javier Bardem (ben intencionado, pero inmaduro) e Vitoria Abril (que é desde hai anos a mellor actriz española con diferéncia). Mais curioso que erotismo, con cenários mal iluminados (non se sabe se por falta de medios ou a mantener).

VELVET GOLDMINE. Dous mozos ben feitos escandalizan a conservadora sociedade británica dos sesenta coa súa música glam e a súa estética bisexual. Moito video-clip e un chisco de socioloxía da época.

BÁGOAS NEGRAS. Un mozo namorado dunha esquizofrénica con tendencias asasinas e, nunha tentativa de redimila, trata de fuxir con ela, pero a protagonista sabe que a súa doenza vai levala á loucura máis absoluta, por iso a súa vida carece de sentido. Bon papel de Ariadna Gil nunha película moi frrouxa. ♦

As fotografías que Ruth M. Anderson realizou no noso país entre 1924 e 1926 encóntranse no Museo de Belas Artes coruñés.

das viúvas e de dous cortos *Noite Meiga e Sabes que te quero*. En duas sesións ás 20 h. e ás 22,15 h., na sala de Caja Madrid.

■ EXPOSICIONES

M. CHAMOSO LAMAS

Pontevedra no obxectivo de Manuel Chamoso Lamas é o título da mostra que acolle durante estes días o Museo de Pontevedra.

SIMÓN PACHECO

Na sala de exposiciones de Caja Madrid (Avda. Santa María s/n) pódese contemplar a mostra de Simón Pacheco, que leva por título *Rehabilitación*.

■ MÚSICA

CAMAWEY

A sala Camawey abre o mes coa actuación, o Xoves 6 ás 23 h., do *Gran Combo do Malecón*. Continuan os concertos, o Venres 7 ás 23,30 h. rock dos cincuenta co grupo *Los Cinco Duros*. E o Sábado 8 ás 12 h., canción da Arxentina con *Osvaldo*.

Sada

■ CONFERÉNCIAS

LINGUA GALEGA NORMALIDADE E CONFLICTO

A Asociación Cultural R. Suárez Picallo organiza unha chea de actividades relacionadas coa celebración das Letras. Nesta semana pódese asistir, o Sábado 8 ás 17,30 h. no Salón de Actos da S.R.C.D. á conferencia de X. R. Freixeiro Mato, que leva por título *Lingua galega normalidade e conflito*. A seguinte conferencia terá lugar o Venres 14 ás 20,30 h., con Xoán Carlos Domínguez Alberte, autor do libro *Nacionalismo en Galiza de A Nosa Terra*. O custe normal da

Do Impresionismo ao Fauvismo, a colección de Carmen Thyssen-Bornemisza, pódese contemplar no CGAC de SANTIAGO. Na imaxe, o lenzo de Edgard Degas, *Chevaux de course. L'Entrainement*.

Santiago

■ EXPOSICIONES

DO IMPRESIONISMO AO FAUVISMO

A colección de Carmen Thyssen-Bornemisza, pódese contemplar no CGAC. A mostra comprende un total de 42 obras que abordan de xeito monográfico o cambio da pintura de fin de século no que se xesta a creación de arte contemporánea. Até o vindeiro 25 de Maio. O Minimalismo americano e europeu a xeito de exposición tamén no CGAC, coa mostra *Minimal-Maximal*, na que participan máis de trinta artistas, como poden ser Carl Andre, Mona Hatoum, Rolf Walz, Fred Sandback ou Haimo Zobering. Continúa, tamén no CGAC, a mostra fotográfica do arxentino Humberto Rivas.

AJMER, PEREGRINOS DO SUFISMO

Derradeiros días da mostra *Ajmer, peregrinos do sufismo*, que pecha o Domingo 9 de Maio. Escolma de 62 fotografías en branco e preto sobre papel baritado ao clorobromuro e tratadas ao seléñio, acompañadas de 15 poemas de natureza relíxiosa en Urdu, alusivos á peregrina-

Convocatórias

CONCURSO DE GAITA CONSTANTINO BELLÓN

O Ateneo ferrolán organiza o concurso de gaita galega Constantino Bellón. Poderán tomar parte no certame, todos os gaiteiros que o desexen, con gaitas grileiras, tumbais ou redondas. Os concursantes deberán enviar ao Ateneo (Madalena 202. Ferrol) unha fita de audio coa peza "leceriña", arranxo do orixinal realizado por Xesús Vaamonde Manteca. Tamén deberán enviar a partitura orixinal dunha peza inédita composta expresamente para este concurso e unha copia da partitura da peza orixinal ou de autor. Nun sobre pechado, identificado con seu nome, e unha cédula de identificación. Partituras, orixinal e tradicional, así como os datos persoais. O prazo de inscrición remata o 23 de Xuño de 1999. A dotación do premio é de 300.000 pta e dous accésit de 100.000 pta. A final do concurso terá lugar en Ferrol o 31 de Agosto.

HISTÓRIA DE GALIZA NO XIX E XX

A CIG-Esino e a Asociación Socio-Pedagóxica Galega coa colaboración da Universidade de Vigo, organizan un curso sobre a historia de Galiza nos séculos XIX e XX, que se desenvolverá nos meses de Abril e Maio no paraninfo da Universidade de Vigo. O curso dará comezo o 28 de Abril con Xesús Giráldez, que abordará o tema da economía e sociedade no XIX e primeiro tercio do XX, e chegará ao seu fin o 19 de Maio, coa conferencia *Do provincialismo ao nacionalismo galego* por Justo G. Beramendi, autor do libro *Nacionalismo en Galiza de A Nosa Terra*. O custe normal da

matrícula é de 7.000 pta, 4.000 pta, para estudantes parados e 2.500 para afiliados das asociacións organizadoras. Mais información e matrícula no teléfono 986 371 700 ou 981 278 259.

CERTAME MANUEL LOUREIRO

O Certame literario de novela curta *Manuel Loureiro Rey*, organizado polo Concello de O Grove, chega á VII edición. O certame está aberto a todas as persoas que o desexen. O tema das narracións é libre e han ser orixinais e inéditos, non premiadós en calquera outro concurso. Apresentaranse por quintuplicado, en follas escritas a máquina por unha só cara e a dobre espazo. Os traballos enviaranse sen remate e baixo lema. En sobre adxunto, pechado e baixo o mesmo lema, achegaranse os datos persoais do autor. As obras presentadas non deberán exceder das 30 follas e remitiranse antes do 12 de Outubro de 1999 a: VII Certame Literario Manuel Loureiro Rey, Concello de O Grove. Praza do Corogo, s/n. 36.980 O Grove (Pontevedra).

CURSO DE INICIACIÓN Á FOTOGRAFIA

A Agrupación Alexandre Bóveda da Coruña ten aberto o prazo de matrícula para o *Curso de iniciación á fotografía* que dará comezo o Luns 10 de Maio. Tamén ainda hai tempo de apuntarse ao safari fotográfico O Xurés, que terá lugar o 8 e

9 de Maio. Información e matrículas na Agrupación Cultural Alexandre Bóveda (Avda. Linares Rivas 49-1º). Teléfono 981 244 355 (de 17 a 21 h.).

BIENAL DE PINTURA

A adega Agro de Bazán de Vilanova de Arousa organiza a IV Bienal de pintura de *Más de Bazán*. O tema do certame é libre. Cada participante poderá apresentar unha só obra de estilo e técnica libre. O formato non poderá ser inferior aos 70 cm, nem superior aos 200, en ningunha das suas dimensións. O Xuri seleccionará 39 obras e otorgará un primeiro premio dotado con 800.000 pta, un segundo de 400.000 pta, e un terceiro de 200.000 pta. As obras entregaranse debidamente presentadas, con marco, varilla ou listón. Non se admitirán as ermárcadas con cristal. Os traballos entregaranse contra recibo na adega *Más de Bazán*, carretera de Villar de Olmos, Km. 2, (46.340) Requena-Vallencia. As obras remitidas por axencia, a porte pago, deberán incluir a documentación completa do envío. Entregaranse asinadas por diante e por detrás, acompañadas dunha ficha que conteña: título, medidas, soporte, técnica, nome do autor, fotocopia do DNI, morada, teléfono, currículo e unha foto do cadro non menor de 24x18 cm. O prazo de admisión remata o 22 de Xuño de 1999. Maior información no teléfono 986 555 562.

ESCOLA DE ALTOS ESTUDOS MUSICAIS

A Escola de Altos Estudos Musicais convoca as probas de admisión do cur-

so 1999-2000, aberto para 28 persoas das especialidades de violin, viola, violoncello, contrabaixo, flauta, oboe, clarinete, fagot, trompa, trompeta e percusión. Os interesados deberán dirixir as solicitudes ao IGAEM, antes do 19 de Maio, para logo ser convocados nos días 29 e 30 deste mes. Mais información no teléfono 981 577 126.

CURUXA DO HUMOR

O Museo do Humor e o Concello de Fene convocan a XI edición do concurso *Curuxa do humor*. O concurso xirará sobre o humor nas suas vertentes gráfica e literaria. Poderán participar todas as persoas interesadas que apresenten un ou dous traballos inéditos. No concurso literario poderá usarse a prosa ou o verso, a extensión será de dous folios como mínimo e seis como máximo, mecanografiados a dobre espazo e por unha só cara, apresentando seis cópias de cada traballo ademais do orixinal. Na vertente gráfica poderá usarse calquer técnica, branco e preto ou cor, con unha ou varias viñetas. Os traballos apresentaranse en cartolina, establecendose como dimensións mínimas 21x30 cm, e máximas de 42x60 cm. Establecécese un único premio de 150.000 pta. Os traballos remitiranse antes do 20 de Outubro de 1999, ao Museo do Humor-Concello de Fene (Referencia "Premio Curuxa") Avda. de Conces 20-22, 15.500 Fene (A Coruña). O Museo do Humor e Concello tamén organizaran outra edición do concurso do humor para menores de 18 anos, dotado cun primeiro premio de 20.000 pta, un segundo de 15.000 e un terceiro de 10.000. Maior información no 981 341 451.♦

nación a Ajmer. Obra de Ignacio Castellano.

O CICLO DO LIÑO

No 26 da rua Xelmírez, na Mouga, encontra-se a mostra *O ciclo do liño*, na que se amosa o proceso de elaboración do liño.

PATRIMÓNIO ECLESIÁSTICO

Traballo de recolección por diversas catedrais de pezas artísticas relacionadas co Apóstolo. Até o 18 de Maio no Museo Diocesano.

MANUEL FIGUEIRAS

Na galería Citania está aberta, até o 15 de Xuño, a mostra de pintura de Manuel Figueiras. Na galería *La Campana* colgan as pinturas de Jesus Santos até o 14 de Maio. Até finais de mes pódese ollar, na Fundación Araguane, a mostra *Paisajes del camino de Antonio Moragón*. Na galería de Área Central está aberta, até o 16 de Maio, a mostra

que leva por título *Barbáriacriación e deseño*. No Centro Comercial Compostela abre a mostra de fotografía de J. Martín Chamizo.

A. GARCIA-ALIX

Até finais deste mes pódese contemplar na galería

Tinta a mostra de fotografía de Alberto García-Alix.

GALIZA XACOBEA

O Colexio Oficial de Arquitectos de Galiza acolle, até o 15 de Maio, a mostra *Galiza Xacobea. A revitalización dos camiños de Santiago*.

CATRO PINTORES PARA UN POETA

Na galería Sargadelos continua aberta a mostra-homenaxe á figura de Lorenzo Varela, realizada polos pintores italianos Luciano Bianchi, Nando Luraschi, Giancarlo Pozzi e Marcello Simonetta.

ERNESTO MATILLA

No pub Retablo pódese ollar a mostra de pintura de Ernesto Matilla. No Modus Vivendi, está aberta a mostra de Manuel Ebra até o 15 de Maio. E até o 12 deste mes pódese contemplar no Desván, unha exposición de Eduardo Expósito.

BESTIÁRIO DA ROTINA

Na sala NASA abre a mostra colectiva de Montse Amigo, John Eastham e Fernando Arenaz.

■ MÚSICA

REAL FILARMONIA DA GALIZA

A Real Filarmónica da Galiza interpreta, o Xoves 6 ás 21 horas, no Auditorio de Galicia, con Helmuth Rilling como director e Evgeni Koroliov no piano. No programa Beethoven.

TREIXADURA

O Sábado 8 ás 23 h., o grupo Treixadura ofrecerá un concerto na sala NASA. E para o Xoves 13 ás 22 h., ocuparán o cenáculo da NASA os Doctor Explosion.

ORFÉON

TERRA A NOSA E BANDA MUNICIPAL

O Domingo 9 ás 12,30 h., terá lugar, no Teatro Principal, a actuación do Orfeón Terra A Nosa xunto coa Banda Municipal.

JARMO SAVOLAINEN

O pub Dado Dadá acolle, para o Martes 11 ás 23 h., a actuación de jazz de Jarmo Savolainen. E para o Xoves 13 ás 23 h., contará coa presenza, ao piano e a guitarra, de Virginia Torres.

Tui

■ EXPOSICIONES

A galería de TUI, Trisque e Medulio mostra a obra de Alejandro.

ALEXANDRO

O Venres 7 ás 20,30 h., inaugurarase, na galería Triske e Medulio, a mostra de pintura de Alejandro. No tránsito do acto, o grupo Anamoura ofrecerá un pequeno concerto. Até o 29 de Maio.

Vigo

■ CINEMA

LUMIÈRE

Para esta semana o Cine Clube Lumière proxecta Cube de Vincenzo Natali

Anúncios de balde

■ Asociación Máximo Gorki. Intercambio de estudiantes, profesores, etc... coa Asociación de Hispanistas de Petesburgo. Para ir o mes de Xullo e recibilos en Agosto. Pensión completa. Aloxamento con familias. Mais información de 17 a 20 h, na Máximo Gorki. Teléfono 986 224 457.

■ Novas de Colombia. Revista Resistencia Internacional nº 20 (Vozceiro das FARC-EP). Manda 5 selos de 35 pta, e 5 de 10 pta, a "As Dunas": San Pedro de Visma, r/Lugar do río, 45. 15.191, A Coruña, e recibirás no teu domicilio. As FARC-EP na rede, <http://burn.ucsd.edu/~farc-ep>.

■ A. C. Zaloira de Pontedeume pon á venda o compacto *Museicem vol. I e II*. O primeiro CD con grupos de rock e folk: Tiquets, Atahide, Faltriqueiras, Krecha Vagula; e o segundo con orquestras corais, escolas de música. Todos de Pontedeume. Cada volume dispón dun CD Rom con extensa información sobre a comarca. 1.500 pta, c/u máis gastos de envío. Encendas e información no apartado 14, 15.600 Pontedeume-A Coruña.

■ Vende-se Gran Encyclopédia Gallega completa e más anexos de poesía. Em bom estado. 70.000 pta. Charmar de 20 a 22 h, ao 988 235 425.

■ Lixo Urbano, selo discográfico independente galego. Amplio catálogo con produções proprias (Fame Negra, Fulsumes, Mala Oxtia, Mol...) e doutros selos (B-core, Ohuka, Potencial HC, Esan Ozenki, Moon Ska, Epitaph, Dischord, Crypt,...). Pide-o de balde ao apdo. 304 (15.700 Compostela) ou a lixo@ctv.es.web: members.xoom.com/lixourbano.

■ Aleman e inglés. Clases impartidas por tradutora bilingüe licenciada. Para académicas e particulares. Moita experiencia. Charmar ao 616 131 032.

■ Mércale equipa para criar unha emisora local. Charmar ao 986 241 534. Perguntar por Paula nas tardes.

■ Se te inqueda a situación da Galiza e teimas pola independencia, escréve-me. Gostariame atopar a algúen que estivese fora do bostezo universal. Rua Torrente Ballester, 4, 5º C. 13.011 A Coruña.

■ Ven de sair á rua o número 4 da

publicación poética *A Polpa*, que editan as mulleres do Colectivo Humilladoiro. Con poemas de Lucía Novas, Ana Cibeira, Belzita, Natália Redondo, Enma P. Lombardía e Silvia Pardo. Para conseguirla envia dous selos de 35 pta. ao Colectivo Humilladoiro. Apdo. 816. 15.080. A Coruña. Enviadanos as vossas colaboracións.

■ Véndese ou alúgase piso en Cangas. 144 metros cadrados, 4 cuartos, cociná, dous baños, aseo, salón, terraza. Perguntar por Isabel no 986 328 557.

■ Alúgase piso en Marin, para a tempada de verán, todo exterior e novo. 986 703 146.

■ Bicis pola Paz vende sudadeiras para financiar a doazón de bicis a médicos de Latinoamérica e África. Prezo 1.500 pta. Pago por talón ou xiro postal ao apartado 35 de Chantada 27.500. Fai deporte solidario.

■ Véndese Ford Fiesta XR2. 110 CV. En perfecto estado. PO-AN. Teléfono 986 450 776 de 20 h en diante.

■ Se vivides en Ferrol e queredes esmendellar co rizo, os Luns de 11 a 12, oíde en Radio Kaos, 96.3 FM: *O que nos sabemos e vostede non*. Chama á tertulia radiofónica definitiva no 981 337 413 e resolvemos todas as tuas dúbidas.

■ Esquerda Nacionalista-Mocidade vende os textos da sua IV Asamblea Nacional. Interesados envien 300 pta. en selos ao apartado de correos 384. 15.780 Compostela.

■ Asociación Cultural e Vicinal *Emilio Crespo* (Návia - Vigo) ofrece primeira oportunidade de actuaciones a novos grupos musicales de calquier estilo. Charmar polas tardes de 5 a 8 ao teléfono 986 241 534.

■ Novo grupo de música fusión-folk da zona de Vigo busca os seus primeiros concertos e oportunidades. Sériedad. Charmar polas noites de 10 a 11 ao teléfono 986 240 431.

■ Enfermeira titulada busca trabalho na comarca do Salnés ou próximas. Experiencia en coidado de enfermos hospitalizados e a domicilio. Teléfono 630 787 633 ou 988 216 562.

■ O Centro Social semente convida-

vos a que pasedes umha tarde conosco disfrutando dumha boa conversa, dumha melhor compañia, ou se preferedes, lendo un libro da nosa biblioteca, o tempo que vos tornades algo. Estamos na Paz 16 (Zona os Mallos-Coruña) podedes vir as sestas feiras e os Sábados das 18 ás 21 h. e das 18 ás 20 h, respectivamente. También podes organizar acó os vossos actos e fazer as vossas assembleias.

■ Grupo independente do Povo Basco vende duas camisetas ao prezo de 3.000 pta. Todas as tallas e todos os cores. Euskadi independente e Euskal presoak. Baraka-Taldea r/Economía nº 17-48 esq. c.p. 48.902 Barakaldo (Bizkaia).

■ Cursos de verán en Irlanda. Swan Lut. Grupos acompañados por guia. Teléfono 986 702 131. Carmen.

■ Se queres ter o Nº 2 do vozeiro *Além do Cécito ou o manifesto Mal-Dito*, só tes que enviar um selo de correos (mínimo 35 pta.) a: Pub Trinchera. Rua d@s Irmandidh@s, 15-baixo. 36201. Vigo Galiza.

■ Alúgase apartamento en zona de praias. Xullo e Agosto. Teléfono 986 702 131. Carmen.

■ Synergia é un Boletín, que con periodicidade trimestral, contén as últimas novas das nacións sen estado de Europa-Oeste, escrito en inglés e editado en Catalunya. Synergia está aberto para que crea no direito de cada nación a preservar a sua identidade e a decidir o futuro co direito de autodeterminación. Encomendas a Liga Céltiga Galaica. Apdo. 2167 da Coruña. Envíase gratuitamente.

■ Alúgase apartamento en Carnota (A Coruña) ao lado da praia, con terraza e vistas ao mar. Completamente equipado. Para Semana Santa ou tempada de verán. Teléfono 981 761 144 preferentemente á noite. Daniel.

■ Enfermeiro cubano ofrece os seus servicios para coidar enfermos e ancianos. Teléfono 986 266 282.

■ Se es radioafeccionado e nacionalista luita connosco por unha entidade galega (ham e 11mts). Escreve ao apdo. 111-15920 de Rianxo (A Coruña) ou ben ao correo electrónico xoanpin@teleline.es.♦

(Canadá, 1997), o Luns 10 ás 20,30 h, no Auditório Municipal.

tóxica adicada ao arquitecto António Palacios. Tamén na Casa das Artes, no segundo andar, encóntrase a Colección Torras e, a organizada pola fundación catalana La Caixa, sobre os meteoritos e as suas accións, *Caidos do Ceu*.

F. MANTECÓN

Derradeiros días para ollar a mostra de pintura de Francisco Mantecón. Até o Sábado 8 na galería Abel Lepina. De Luns a Venres de 11,30 h. a 13,30 h, e de 19,30 a 21,30 h.

O CARTELISMO EN GALICIA

Na sala Caixa Galicia (P. Sanz 21) pódese ollar a mostra O Cartelismo en Galicia. Análise da actividade cartelística desde as suas crixas até o 36, onde foi tronzada pola guerra.

MINGOS TEIXEIRA

Baixo o título de *Fisionomía da paisaxe interior*, Mungos Teixeira amosa a súa obra máis recente na galeira Sargadelos.

A. PÉREZ BELLAS

Na sala de exposicións do Centro Cultural Caixavigo está aberta a mostra antolóxica adicada ao arquitecto e pintor Agustín Pérez Bellas. As pinturas de M. Lledó, podémoslas observar na Nova Sala de Exposicións. Na Sala de Arte a mostra de

Mariola Heredero. E na Sala Temática a pintura de Diego Antón.

■ ACTIVIDADES

FESTA DOS MAIOS

O Sábado 8, no Parque da Riouxa de Teis, celebran a Festa dos Maios a partir da cinco e media do serán, hora na que se realiza a concentración dos maios para a continuación facer as oferendas florais e leitura das coplas, para, ás seis e cuarto, actuar o grupo de música tradicional folc Servando e Contradanzas.

BETANZOS.

A Rede

NOS Net
www.nosnet.com

Primeiro índice e buscador comercial que existe na Galiza, con todos os recursos relacionados coa Mariña luguesa. Tamén conta cunha axenda de eventos, teléfonos e enderezos de utilidade.♦

CONFERÉNCIAS

A GUERRA NOS BALCÁNS

O Venres 7 ás 20,15 h, Beogna Caamaño de Mulleres Nacionalistas ofrecerá unha conferencia sobre a guerra nos Balcáns, na libraría A Caixa de Pandora. Así mesmo nesta libraría permanece, até o 12 deste mes, unha exposición relativa ao Maio.

EXPOSICIONES

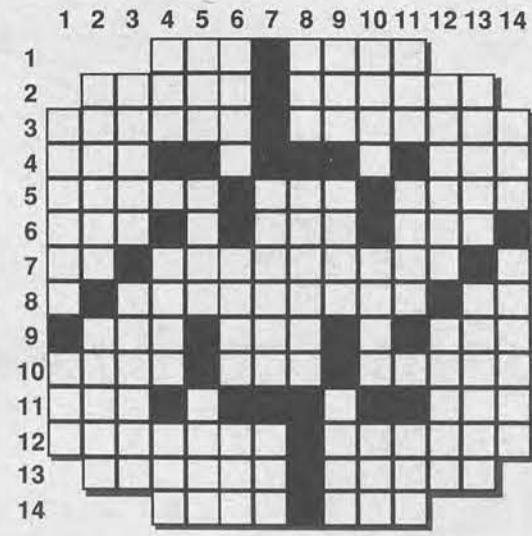
ANTÓNIO PALACIOS

Pódese contemplar, na Casa das Artes, a mostra an-

Continua na Fundación Caixagalicia de VIGO, a mostra dedicada ao cartelismo galego. Á direita un cartaz de Arturo Souto.

Encrucillado

XOAN COSTA

Horizontal

1) Comités Abertos de Facultade ~ No plural, perido xeolóxico ou histórico de características determinadas. 2) Cavidade da parte interna da rexión onde o brazo se insire no tronco ~ Labor ou traballo para facer en certo tempo. 3) Habituais ~ Andade con velocidade. 4) Ao revés, autobús ~ Partidas. 5) Apafa coa boca ~ Asociación de pais de alumnos ~ Nome de home. 6) Convención que une palabras, frases ou oracións e ten valor negativo ~ Impresión que a luz difundida polos corpos produce na vista ~ Lista, nómina. 7) Que non ten compañía ~ Lugar onde se reúnen persoas para conversar. 8) Falando ~ Bondadoso. 9) Ao revés, sorriu ~ Ceder gratuitamente ~ Rocha que sobresa de superficie do mar. 10) Impresión desagradable causada por algo que repugna ~ Falal en alto a un público para o convencer de algo ~ encontra. 11) Que che pertence ~ Amarre. 12) Sarcófago ~ Relativo a Mongolia. 13) Peleas, contendas ~ Nai da pa ou da nai, no plural. 14) Que nos pertence ~ Ao revés, que non ten ningunha doença.

Vertical

1) Utilízase ~ Axudante técnico sanitario. 2) Acto de asubiar ~ Habitual. 3) Parte da vestidura que antigamente cubría o corpo dos homes desde o pescozo á cintura ~ Malicioso. 4) Abreviado, compañía ~ Torre alta que está na costa e que ten unha lúa na clima ~ Ao revés, unidade de medida, de símbolo nt, definida como a luminancia que presenta un foco luminoso cuja intensidade é dunha candela por metro cadrado. 5) Naquel lugar ~ Sentir amor por alguém ~ Embrión animal de vida intrauterina. 6) Período, etapa ~ Lama ~ Vapor, emanación. 7) Aplacar ~ Cada unha das pezas do esqueleto. 8) Abreviatura de et caetera ~ Cortará ramas inúteis de árbores, viñas, etc. 9) Varro as brasas so formo para a cociña ~ Ao revés, muller do fillo en relación cos pais deste ~ Que ten propiedades magnéticas. 10) Expresión para facer andar as cabalarías ~ Xufo formado sobre unha persoa ou cosa ~ Masa formada polos ovíos dos peixes. 11) Ao revés, cabeza de gando ~ Bramido, ruxido ~ Ao revés, xeito particular de soar unha cosa. 12) Apelido ~ Ferida aberta. 13) Xefe militar ~ Rumores. 14) Ensinio Secundario Obrigatorio ~ Rastro que queda na superficie da auga cando algo esvaza sobre ela.♦

Para a inclusión de información nestas páginas do Lecer pregámos-vos nos fagades chegar antes dos Luns. Pódese facer a través do correo, Aptd. 1.371, 36200 Vigo; por Telf., 986 222 405, por Fax 986 223 101 ou correo electrónico antpcg@arrakis.es

Caldo de letras

Unha dúcea de mobles dun cuarto.

SOLUCIONES AO ENCRUCILLADO

Vertical:
RAO ~ ARON ~ MAN. 10
TOS. 14) ESO ~ RONSEL ~
CHAGA. 13) ADALI ~ BOA.
OSO. 8) ETC ~ PODARA. 9)
URIO ~ GAI ~ 7) ACALAR. 11)
ARRE ~ IECA ~ OVA. 11) SER
~ USUAL. 3) UXBON ~ PICA.
ALU ~ MAR ~ FATO. 6) FASE
~ RO. 4) CIA ~ FARO ~ CO.
USANSE ~ ATS. 2) USUBIO
TUA ~ ORA ~ 12) SATLEGOS ~
AVOAS. 14) NOSO ~ NAS.
MONGOL. 13) LIOTAS ~
DORO. 8) PAROLANDO ~
COR. 9) UIR ~ DAR ~ CON. 10)
TAREFA. 4) SUB ~ LAS. 5) ABO.
A. 1) CAF ~ ERAS. 2) AXILLA ~
B. 2) VELA ~ 13) SARTEGOS ~
C. 3) VELA ~ 14) NOSO ~ NAS.
D. 4) VELA ~ 15) LIOTAS ~
E. 5) VELA ~ 16) SATLEGOS ~
F. 6) VELA ~ 17) PAROLANDO ~
G. 7) VELA ~ 18) COR. 8) ABO.
H. 8) VELA ~ 19) CAF. 9) ERAS.
I. 10) VELA ~ 20) AXILLA ~
J. 11) VELA ~ 21) USUBIO ~
K. 12) VELA ~ 22) USUAL ~
L. 13) VELA ~ 23) USUBIO ~
M. 14) VELA ~ 24) USUAL ~
N. 15) VELA ~ 25) USUAL ~
O. 16) VELA ~ 26) USUAL ~
P. 17) VELA ~ 27) USUAL ~
Q. 18) VELA ~ 28) USUAL ~
R. 19) VELA ~ 29) USUAL ~
S. 20) VELA ~ 30) USUAL ~
T. 21) VELA ~ 31) USUAL ~
U. 22) VELA ~ 32) USUAL ~
V. 23) VELA ~ 33) USUAL ~
W. 24) VELA ~ 34) USUAL ~
X. 25) VELA ~ 35) USUAL ~
Y. 26) VELA ~ 36) USUAL ~
Z. 27) VELA ~ 37) USUAL ~

SOLUCIONES

AO CALDO DE LETRAS

Horizontal:
Vermel

A NOSA TERRA

DIRECTOR: Alfonso Eiré López EMPRESA XORNALISTICA EDITORA: Promocións Culturais Galegas S.A. PRESIDENTE: Cesáreo Sánchez Iglesias
Príncipe, 22, planta baixa (36202) Vigo. Tel.: Administración, Subscriptions e Publicidade (986) 43 38 30*. Redacción (986) 43 38 86 - 22 24 05. Fax (986) 22 31 01.

* 6 DE MAIO * 1999 * N° 881 * ANO XXII * IV XEIRA *

Os orzamentos son insuficientes para manter o patrimonio material da catedral de Santiago

Unha 'fábrica' na que os traballadores chámansen coengos

• P. CASTRO

A catedral de Santiago é, ao igual que edificios relixiosos de características semellantes, un xigante no que traballan a diario persoas pertenecentes ao clero que subsisten gráciás aos cartos que obtén esta institución relixiosa, tanto do Estado como das aportacions dos feligreses. A chamada "fábrica" de catedral, constitue o que sería o aspecto material que forma parte de toda institución do Estado. Para o seu mantenimento, recibe unha porcentaxe deses orzamentos procedentes do Estado. Unha cantidade global que os seus responsables consideran insuficiente para conservar o patrimonio histórico que alberga.

O nome de "fábrica" procede do latín. Durante a Idade Media asentouse o seu uso para denominar todo o referido ao aspecto material da institución relixiosa. Daquela, das aportacions que recibia cada igrexa ou catedral, nos máis dos casos procedentes dos diezmos, repartíase un tercio para o clero que servía, un tercio para os pobres, segundo dispuxera o bispo, e outro tercio para a fábrica. Nese período, as aportacions eran abondosas e ademais era a propia igrexa quen administraba directamente os cartos.

Tras da Desamortización, a institución perdeu unha gran parte das suas posessões e na actualidade, para o seu mantenimento, depende dos cartos que se lles destinan nos orzamentos do Estado. Dese total, unha porcentaxe vai para manter a fábrica e a outra para os gastos do personal, ao igual que se fai cos aranceis que se cobran polos distintos servizos de culto, como sería o caso das vodas. De fábrica dependerían, xa que logo, o Museu, as capelas, os obxectos de culto e todo aquello que conforma o conxunto material da catedral.

Todos coengos

No edificio catedralicio traballan tamén un importante número de persoas pertenecentes ao clero artellados nunha estrutura xerárquica. O bispo de cada diócese é quien rexe, desde o cíumio da pirámide o funcionamento global da institución. Para administrar o conxunto, en época de Xelmírez, estaba axudado por un total de 70 persoas. Agora ese número descendeu e ademais unificáronse os cárregos, suprimíndose a diferenciación entre cardenais, coengos e beneficiados. O nomeador eclesiástico pasou a denominálos a todos coengos.

O funcionamento da catedral ocupa a decenas de persoas. Segundo a igrexa, os cartos que recebe do Estado non abandonan para o mantenimento do patrimonio catedralicio.

O deán seria o máximo responsable dos coengos, un cárrego que conleva ademais a representación do cabido. Entre as suas funcións destaca a de celebrar distintos ofícios, como o maxistral, o doutoral e mesmo a administración.

O cabido é quien leva o aspecto relixioso, acompañado por un membro do clero que axuda durante os ofícios de confesión. A diversidade de xentes que se achegan á catedral en Ano Santo dificulta esta tarefa, pola sua disinta procedencia e lingua. Por iso, agora son os coengos os que sentan nos confessionarios.

Para o mantenimento deste

persoal, que vive da catedral, os beneficios que se obtén dos ofícios, do cobro de entradas para a cripta, o museu catedralicio e o tesouro, ademais da entrada no Pazo Xelmírez, as esmoladas que deixan os feligreses ou os peregrinos e os orzamentos que recibe do Estado repártense dacordo coas normas episcopais.

Fontes da institución aseguran que os cartos que se reciben non chegan para o correcto mantenimento do patrimonio. Ao parecer, a propia consideración da catedral como centro de peregrinaxe reduce a cantidade procedente de esmoladas, porque a xente chega más pensando

en gañar o xubileu que en deixar cartos no cepillo ou outra capela.

Por iso, para poder proceder á restauración das partes da catedral nas que se realizaron intervencións ao longo do pasado ano houberon de chegar a un acordo de colaboración económica coa Xunta de Galicia, pero mália os cartos proceder, na sua maior parte da administración pública, seguen sen estar ao público, nem cobrando, determinadas capelas, como a dos Reis. Dise que o comezo do Ano Santo impidiu que remataran as obras de rehabilitación, pero que está previsto que unha vez remate o Xacobeo estas continuarán.♦

Desconcerto 2

XOSÉ A. GACIÑO

Segue a guerra, ainda que agora empiecen a atisbarse sinais de que se pode frear esta carreira cara ao abismo, e segue o desconcerto do que me queixaba hai unhas semanas nesta columna. Resulta difícil non desconcertarse, sobretodo despois de comprobar que os resultados dos bombardeos sobre Yugoslavia son radicalmente contraditorios cos obxectivos declarados polos responsables dun dos despregues bélicos más absurdos, e cada dia menos xustificado, deste século das grandes guerras mundiais que estamos a esgotar.

Descartado que a defensa dos direitos dos kosovares sexa a verdadeira razón desta operación de castigo, andamos a acumular toda caste de razons, desconcertantes ou non, que nos axuden a expliarnos a elección de Sérbia como un chivo expiatório, através do cal advertir de quen manda neste continente (non, desde logo a Unión Europea, un xigante económico ao que Estados Unidos enche os pes de barro), recordar a Rússia que a sua potencia e influencia internacional pasou á historia, e reactivar a produción de armamentos, que necesita estímulos periódicos, unha vez desaparecida a coartada permanente da guerra fria.

Quizais o más desconcertante sexa comprobar como se atormentan con problemas morais os que tratan de xustificar, coa mellor intención, a necesidade de parar a Milosevic como sexa e lamentan como inevitables os chamados danos colaterais, mentres os señores da guerra actuan con implacável cálculo político (ainda que non sempre podan controlar as consecuencias) e con duros criterios de rendabilidade empresarial (espero que Umberto Eco teña razón e os "danos colaterais" noutros sectores económicos obriguén a parar a maquinaria guerreira). Debajo, sempre quedan esmagados os povos, sexan amigos ou inimigos.♦

VOLVER AO REGO

Descubren en Córcega que un dos comandos "terroristas" estaba formado por policías. O goberno francés desmantelou o corpo policial implicado. En España é distinto. Perote ven de ser posto en libertad. Tamén están libres Barrionuevo e Vera. Nunca se reconoceu a existencia do GAL. A fiscalía do Estado ven de dar a coñecer un informe "contra a pacificación no País Vasco".♦